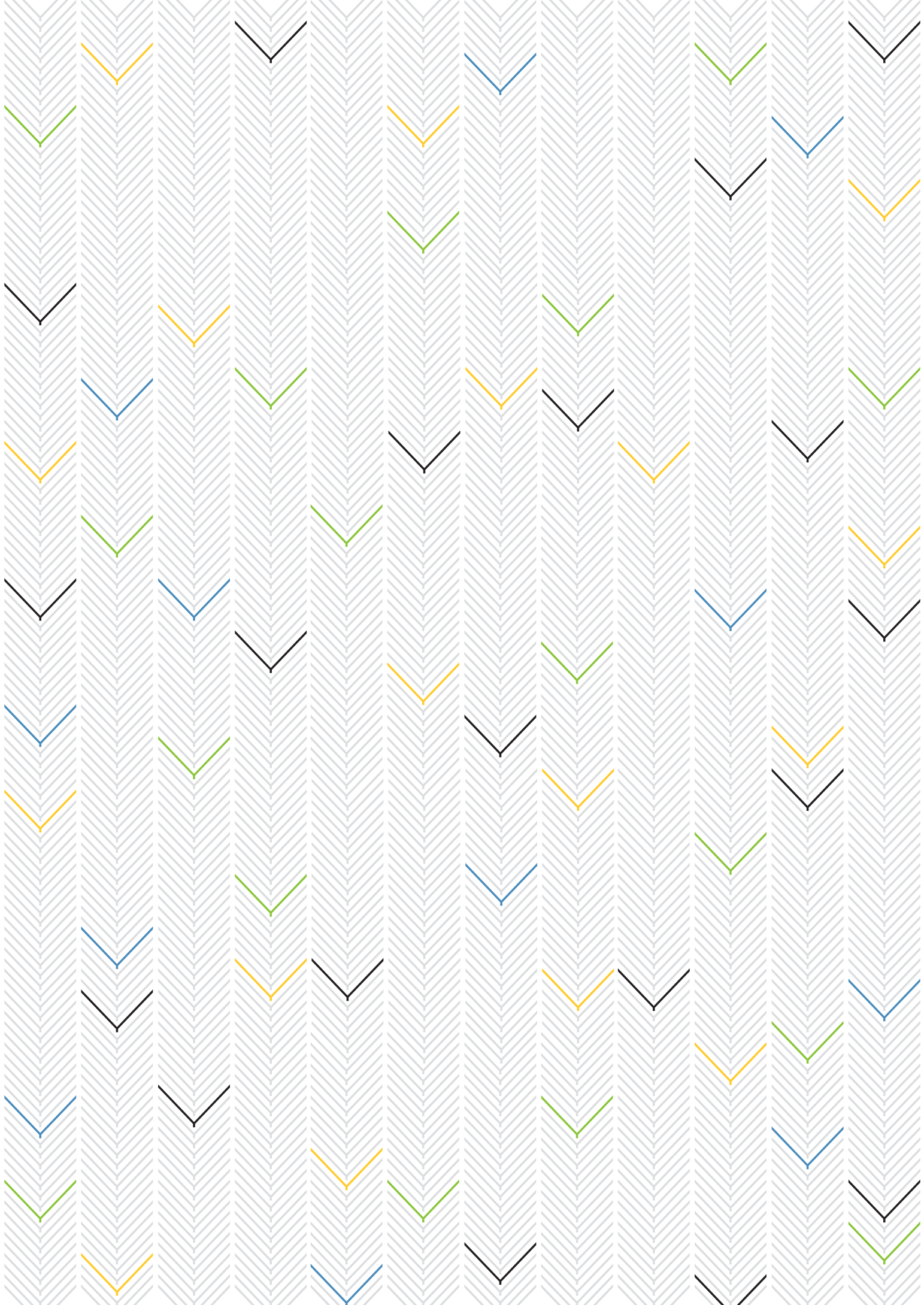

MUZEUM KRESÓW W LUBACZOWIE

– sprawozdanie z działalności za 2025 rok

Lubaczów, luty 2026 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	4
II. ORGANIZACJA MUZEUM.....	6
1. Działki oraz obiekty będące w dyspozycji Muzeum, zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2025 r. (dane Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Lubaczowie zweryfikowane w oparciu o dokumenty w posiadaniu Muzeum).....	6
2. Kadra.....	7
3. Działania wynikające z organizacji Muzeum.....	7
4. Nagrody i wyróżnienia przyznane Muzeum i pracownikom Muzeum.....	8
III. GROMADZENIE, OPRACOWYWANIE, EWIDENCJA I OCHRONA ZBIORÓW.....	11
1. Muzealia.....	11
2. Obiekty muzealne (nieruchomości, budynki, obiekty ruchome).....	33
3. Obiekty nie należące do Muzeum.....	34
4. Digitalizacja.....	34
5. Zbiory biblioteczne.....	37
IV. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA.....	38
1. Wystawy stałe.....	38
2. Wystawy czasowe własne i zewnętrzne.....	45
3. Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Kresów w Lubaczowie, prezentowane poza Muzeum.....	65
4. Obiekty ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie prezentowane na wystawach czasowych poza Muzeum.....	66
5. Wystawy wirtualne.....	69
V. FREKWENCJA.....	70
VI. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA.....	71
1. Publikacje wydane nakładem Muzeum (w tym wybrane artykuły ze strony internetowej Muzeum).....	71
2. Publikacje pracowników zewnętrzne.....	74
VII. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA.....	75
1. Działalność naukowo-badawcza na terenie Muzeum.....	76
1) Sesje, seminaria, konferencje, spotkania.....	76
2) Kwerendy.....	77
3) Konsultacje naukowe (w tym badania terenowe) i inne działaniach o charakterze naukowo-badawczym.....	77
2. Działalność naukowo-badawcza poza Muzeum.....	87
1) Sesje, seminaria, konferencje, spotkania.....	87
VIII. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA, WYDARZENIA KULTURALNE, WSPÓŁPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI.....	88
1. Projekty o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w tym imprezy plenerowe.....	88
2. Przykłady tematów lekcji, warsztatów muzealnych i gier edukacyjnych.....	105
3. Spotkania o charakterze edukacyjnym, w tym spotkania autorskie, wykłady i prelekcje, seminaria i konferencje (na terenie Muzeum i poza Muzeum).....	115
4. Konkursy i gry.....	121
5. Spacerki edukacyjne, wycieczki krajoznawcze.....	129
6. Filmy.....	134
7. Koncerty.....	134

8. Spektakle teatralne.....	136
3) Inne działania.....	136
IX. PROMOCJA.....	137
1. Materiały promocyjne drukowane.....	137
2. Internet.....	137
3. Prasa.....	138
4. Radio.....	139
5. Telewizja.....	139
6. Inne.....	140
X. PRACE KONSERWATORSKIE.....	147
1. Muzealia.....	147
2. Obiekty należące do Muzeum.....	150
XI. PRACE PIELĘGNACYJNE PRZY ZIELENI.....	161
XII. PRACE INWESTYCYJNE I REMONTOWE. ZAKUPY INWESTYCYJNE.....	165
XIII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.....	177

I. WPROWADZENIE.

Muzeum Kresów w Lubaczowie działa na rzecz zachowania i popularyzacji dziedzictwa kulturowego ziemi lubaczowskiej oraz Kresów dawnej Rzeczypospolitej. Placówka, oprócz swojej głównej siedziby, czyli dawnego spichlerza dworskiego, mieszczącego się w Lubaczowie, obejmuje Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie oraz dwa oddziały: Zespół Cerkiewny w Radrużu i Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie. Szczególnie cenny jest pierwszy z nich, z drewnianą cerkwią pw. św. Paraskewy z końca XVI w. Walory kulturowe kompleksu sakralnego zostały docenione poprzez umieszczenie go na prestiżowej liście światowego dziedzictwa UNESCO oraz na liście Pomników Historii. Muzealna kolekcja pozwala na prowadzenie wielowątkowych działań związanych z historią i kulturą ziemi lubaczowskiej i pogranicza polsko-ukraińskiego, a także Kresów dawnej Rzeczypospolitej, a w szczególności wyznań na Kresach.

Na uwagę zasługują działania podejmowane przez Muzeum w 2025 r. nie tylko w stosunku do kolekcji muzealnej, ujętej w inwentarzach i rejestrach pomocniczych, ale też posiadanych i powierzonych opiece zabytkowych i współczesnych obiektów. Wśród nich wymienić należy także zabytkową zieleń znajdującą się w przestrzeni zespołów cerkiewnych i zespołu zamkowo-parkowego w Lubaczowie.

Za najważniejsze działania zrealizowane przez Muzeum w 2025 r. należy uznać przede wszystkim działania inwestycyjne, m.in. kolejny etap budowy Centrum Zarządzania, Ochrony i Konserwacji Zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie (etap VIII), przygotowanie dokumentacji projektowej przebudowy gmachu głównego Muzeum Kresów w Lubaczowie i rozbiórki i przebudowy Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, rozpoczęcie budowy 6 obiektów budownictwa drewnianego w Parku Historyczno-Etnograficznym „Przygródek – Wspólnota kultur” w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, a także remont instalacji piorunochronnej w Zespole Cerkiewnym w Radrużu (cerkiew i dzwonnica). Ze względu na ochronę i bezpieczeństwo Muzeum Kresów w Lubaczowie kluczowe znaczenie ma wykonanie centralnego stanowiska dozoru w siedzibie głównej Muzeum, z którego, docelowo, będzie możliwość obsługi zintegrowanych systemów bezpieczeństwa w rozproszonych nieruchomościach Muzeum, tak na terenie Lubaczowa, jak i Radruża i Nowego Brusna.

Podobnie jak w roku minionym Muzeum, w ramach własnej Pracowni Konserwatorskiej, a także prac zleconych na zewnątrz zrealizowało liczne, zróżnicowane prace konserwatorskie, obejmujące tkaniny, obiekty drewniane, ceramikę, metal, kamień czy malarstwo. Przygotowano także dokumentację konserwatorską, która pozwoli podjąć prace w 2025 r. i w latach kolejnych. Wśród zrealizowanych najważniejszych prac należy wskazać przede wszystkim kolejny etap prac konserwatorskich przy nagrobkach w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, a także kompleksową fumigację cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, która przybliży Muzeum do powrotu wyposażenia sakralnego do tego cennego obiektu. Wśród muzealiów na szczególną uwagę zasługuje I etap konserwacji dokumentów papierowych związanych ze społecznością żydowską dawnego powiatu lubaczowskiego.

Muzeum sukcesywnie pozyskuje nowe zbiory, realizuje działania wystawiennicze, w tym o charakterze międzynarodowym („Jaworów. Ludowe barwy Roztocza”, we współpracy z Muzeum Architektury i Kultury Ludowej im. K. Szeptyckiego we Lwowie), wydawnicze, naukowo-badawcze, edukacyjne i kulturalne.

Na podkreślenie zasługuje liczba dotacji zewnętrznych, które Muzeum pozyskało w minionym roku ze środków: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (programy „Ochrona zabytków”, „Infrastruktura kultury”), Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Narodowy Program Rozwoju Humanistyki), Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (program dotujący prace konserwatorskie przy zabytkach nieruchomości, w tym zabytkowej zieleni), Muzeum Historii Polski w Warszawie (program „Patriotyzm Jutra” i „Patriotyzm Jutra. Wielkie rocznice”), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Do tych dotacji zaliczyć należy także dotacje celowe przekazane przez organizatorów, Województwo Podkarpackie i Powiat Lubaczowski. Wśród sponsorów naszych działań znalazła się także w minionym roku Gmina Horyniec-Zdrój. Za otrzymane wsparcie pragniemy przekazać wyrazy serdecznego podziękowania.

Słowa podziękowania i wyrazy szacunku kierujemy także do naszych darczyńców, wśród których w 2025 r. znaleźli się: Danuta Anforowicz-Grabowa, Dariusz Bogusz, Zbigniew Czerkowski, Jerzy Dmitruk, Agnieszka Gronek, Ewa Gutowska-Mołoń, Katarzyna Chochowska, Leszek Chrzęstek, Walerian Kłos, Andrzej Koziej, Wojciech Lewkowicz, Józef Lewkowicz, Agata Olender, Jerzy Plucha, Jadwiga Tabaczek, Barbara Thieme, Janusz Mazur, Adam Szczupak, Grzegorz Dąbrowski, Wiesław Żurawski, a także inne osoby prywatne.

Za okazane wsparcie oraz podjętą współpracę serdecznie dziękujemy także Tomaszowi Michalskiemu, Fundacji inCanto, Gminnemu Ośrodkowi Kultury w Narolu, Hufcowi Związku Harcerstwa Polskiego im. ks. hm. Wiktora Haasa-Paneckiego w Lubaczowie, Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie, Miejskiemu Domowi Kultury im. Aleksandra Sas-Bandrowskiego w Lubaczowie, Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa Oddziałowi Terenowemu Rzeszowie, Podkarpackiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Powiatowemu Urzędowi Pracy w Lubaczowie, Powiatowemu Zarządowi Dróg w Lubaczowie.

II. ORGANIZACJA MUZEUM.

1. Działki oraz obiekty będące w dyspozycji Muzeum, zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2025 r. (dane Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Lubaczowie zweryfikowane w oparciu o dokumenty w posiadaniu Muzeum).

Lubaczów

Siedziba główna Muzeum:

- działki nr: 4474, 4475/2, 4475/3, 4475/4, 4475/7, o łącznej powierzchni: 0,2496 ha;
- budynki: dawny spichlerz dworski (siedziba główna Muzeum) – 1232 m² (pow. użytkowa), nowy budynek magazynowy (obiekt w trakcie budowy): 348 m² (pow. użytkowa), kotłownia i garaż – 67 m² (pow. użytkowa), kapliczka św. Jana Nepomucena – 6 m² (pow. zabudowy).

Zespół Zamkowo-Parkowy:

- działki nr: 4006, 4007/2, 4007/1, 4012, 4007/4, 4008, 4009, 4011, 4010, 4013, 4114 o łącznej powierzchni: 5,3386 ha;
- budynki: Galeria Oficyna – 366 m² (pow. użytkowa), kuźnia – 35 m² (pow. zabudowy), budynek gospodarczy (wiata) – ok. 104 m² (pow. zabudowy), budynek gospodarczy (wiata) – 84 m², wozownia translokowana ze Starego Dzikowa – 97,71 m² (pow. użytkowa), świetlica wiejska translokowana z Opaki – 99,29 m² (pow. użytkowa), kapliczka translokowana z Hurcza – ok. 4 m² (pow. zabudowy), budynek studni translokowany z Lubaczowa – ok. 10 m² (pow. zabudowy), lamus translokowany z Lisich Jam – 13,7 m² (pow. zabudowy).

Radruż

Zespół Cerkiewny pw. św. Paraskewy – Oddział Muzeum:

- działki nr: 235, 232, 233, 171/4, 177, 219/1 o łącznej powierzchni: 1,9182 ha, w tym powierzchnia cmentarzy poza obrębem murów wokół cerkwi: 0,7 ha;
- budynki: dawna cerkiew – 133 m² (pow. użytkowa), dzwonnica – 60 m² (pow. zabudowy), kostnica, tzw. Dom Diaka – 64 m² (pow. zabudowy), budynek dawnego sklepu/świetlicy – 262,28 m² (pow. użytkowa).

Nowe Brusno

Zespół Cerkiewny pw. św. Paraskewy – Oddział Muzeum:

- działki nr: 365, 364, 1564 o łącznej powierzchni: 0,545 ha;
- budynki: dawna cerkiew pw. św. Paraskewy – 93,10 m² (pow. użytkowa).

Łącznie: **18 obiektów, 8,0514 ha**

2. Kadra.

Zatrudnienie w przeliczeniu na etaty na koniec 2025 r. wynosiło **24,20 etatu** (wzrost o 0,6 etatu), co przekładało się na liczbę **25 pracowników**, w tym: **23 pracowników zatrudnionych w pełnym oraz 2 zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy** (konserwator – 4/5 etatu, specjalista ds. zieleni i ogrodnictwa – 2/5 etatu, pracownik gospodarczy – 2/5 etatu). W muzeum było zatrudnionych **12 pracowników merytorycznych** (opiekunowie działów, w tym także konserwator, opiekun biblioteki, przewodnicy, informatyk), **9 pracowników obsługi** (specjalista ds. zieleni i ogrodnictwa, opiekunowie ekspozycji, pracownicy gospodarczy/dozoru), **4 pracowników administracji** (dyrektor, główny księgowy, główny specjalista ds. administracyjnych, specjalista ds. administracyjnych).

W ramach umów o pracę w 2025 r. zatrudniono łącznie 6 osób: 5 osób w pełnym wymiarze czasu pracy (1 osoba na stanowisku asystenta w Dziale Artystycznym, 1 osoba na stanowisku przewodnika w Zespole Cerkiewnym w Radrużu i Muzeum Kresów w Lubaczowie, 1 osoba na stanowisku specjalisty ds. administracyjnych w Dziale Administracyjno-Finansowym, 1 osoba jako bibliotekach, 1 osoba jako przewodnik w Zespole Cerkiewnym w Radrużu; wszystkie na czas określony), 1 osoba w niepełnym wymiarze czasu pracy (opiekun ekspozycji, czas określony).

W okresie sprawozdawczym 1 osoba odbyła w Muzeum staż zawodowy (we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Lubaczowie), a 2 osoby praktyki zawodowe / studenckie (w Bibliotece i Pracowni Informatyczno-Graficznej).

Najistotniejszym problemem kadrowym, którego nie udało się rozwiązać w 2025 r., podobnie jak w latach poprzednich są w większości jednoosobowe działy, do których przypisane są zbiory: Dział Historyczny, Dział Archeologiczno-Przyrodniczy, Dział Etnografii i Budownictwa Drewnianego oraz Dział Artystyczny. Pracownicy w tych działach, w razie nieobecności, nie mają swoich zastępców. Ponadto wskazani pracownicy realizują obowiązki związane z udostępnianiem wystaw. jako opiekunowie ekspozycji czy przewodnicy, a także sprzedając bilety, pamiątki i dozoruując wejście główne do Muzeum. Dla przykładu Dariusz Sałek, opiekujący się Działem Historycznym, realizował takie obowiązki przez 79 dni, a Grzegorz Dąbrowski, opiekujący się Działem Archeologiczno-Przyrodniczym, przez 67 dni w 2025 r.

3. Działania wynikające z organizacji Muzeum.

- przygotowanie, we współpracy z Dyrektorem, zarządzeń wewnętrznych regulujących funkcjonowanie Muzeum;
- organizowanie, sporządzanie, przyjmowanie, archiwizowanie oraz kontrola prawidłowego obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Muzeum oraz zapewniającego prawidłowy przebieg operacji gospodarczych oraz ochronę mienia;
- nadzorowanie całokształtu prac z zakresu rachunkowości, sporządzanie planów finansowych, budżetowych i preliminarzy budżetowych Muzeum, przedkładanie ich Województwu Podkarpackiemu i Powiatowi Lubaczowskiemu;
- kontrola nad prawidłową realizacją budżetu i przedkładanie okresowych i końcowych sprawozdań z jego wykonania, przedkładanie ich Województwu Podkarpackiemu i Powiatowi Lubaczowskiemu;

- prowadzenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej;
- przygotowanie sprawozdań dotyczących działalności Muzeum dla Głównego Urzędu Statystycznego oraz Narodowego Instytutu Muzeów;
- bieżące prace związane z inwentaryzacją środków trwałych i likwidacją środków trwałych;
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Lubaczowie w zakresie przyjmowania kolejnych osób na staż zawodowy;
- prowadzenie archiwum zakładowego w tym: przyjmowanie akt przekazywanych przez komórki organizacyjne, porządkowanie, przechowywanie, wypożyczanie, realizowanie zaleceń Archiwum Państwowego w Przemysłu dotyczących zmiany kategorii dokumentacji niearchiwalnej (B5) na dokumentację archiwalną (kat. A): 10 teczek;
- współpraca z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie w zakresie realizacji prac konserwatorskich przy nagrobkach z dawnego cmentarza parafialnego w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie;
- współpraca z Uniwersytetem Rzeszowskim i Zespołem Szkół im. gen. J. Kustronia w Lubaczowie w zakresie przyjmowania studentów / uczniów na praktyki studenckie / zawodowe;
- podpisanie listu intencyjnego o współpracy z Instytutem Strat Wojennych im. Jana Karskiego, Lubaczów, 9 lipca 2025 r.;
- podpisanie umowy o partnerstwie z Gminą Narol i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Narolu, dla projektu „Szlak geokulturowy Roztocza” realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie, Działanie FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast (wrzesień 2025 r.);
- podpisanie umowy o partnerstwie z Gminą Cieszanów i Miejską Biblioteką Publiczną w Cieszanowie, dla projektu „Cieszanów na styku światów – Roztoczańskie Uniwersum w czasie i przestrzeni” realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie, Działanie FEPK.06.02 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i małych miast (listopad 2025 r.);
- podpisanie listu intencyjnego o współpracy z Powiatem Lubaczowskim i Zespołem Placówek im. Jana Pawła II w Lubaczowie w zakresie realizacji projektu „Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukacją Włączającą”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS), Działanie 01.06 Edukacja Włączająca (listopad 2025 r.);

4. Nagrody i wyróżnienia przyznane Muzeum i pracownikom Muzeum.

- 1) **Wyróżnienie w Konkursie na Muzealne Wydarzenie Roku Sybilla 2024**, zorganizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Narodowy Instytut Muzeów, wyróżnienie przyznano w kategorii „Konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury” za prace konserwatorskie przy kilimie ze znakami kół i związków

studenckich, który prace konserwatorskie przeszedł w 2024 r., a obecnie jest eksponowany na wystawie stałej „Dziedzictwo Kresów” w gmachu głównym Muzeum.

- 2) **Dyplom uznania Arcybiskupa Metropolity Przemysko-Warszawskiego Eugeniusza Popowicza dla Janusza Mazura, Piotra Zubowskiego wraz z całym zespołem Muzeum Kresów w Lubaczowie** za wyjątkowe i wieloletnie zaangażowanie w opiekę nad zabytkami w Radrużu i Nowym Bruśnie, w szczególności nad dawnymi greckokatolickimi cerkwiami i cmentarzami, grudzień 2025 r.

Fot. 1-2. Gala Konkurs na Muzealne Wydarzenie Roku Sybilla 2024, Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, 5 czerwca 2025 r.

III. GROMADZENIE, OPRACOWYWANIE, EWIDENCJA I OCHRONA ZBIORÓW.

1. Muzealia.

Zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2025 r. Muzeum posiadało w ewidencji **13 465 pozycji inwentarzowych** (w sztukach: **17 527 muzealiów**) i **3 459 depozytów**. W okresie sprawozdawczym zbiory wzbogaciły się o **139 pozycji** (115 pozycji inwentarzowych – 710 sztuk muzealiów, 24 pozycje w rejestrach pomocniczych – 206 sztuk obiektów).

W drodze zakupu pozyskano **25 pozycji**.

W drodze darów pozyskano **78 pozycji**.

W drodze przekazów pozyskano **36 pozycji**.

Pozyskane obiekty zostały wpisane do ksiąg inwentarzowych i rejestrów pomocniczych następujących działów:

Dział Archeologiczno-Przyrodniczy – 30 pozycji inwentarzowych, 30 obiektów, wszystkie jako przekaz:

- 1) fragment sierpa brązowego, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/338;
- 2) fragment sierpa brązowego, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/339;
- 3) sierp brązowy, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/340;
- 4) fragment sierpa brązowego, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/341;
- 5) sierp brązowy, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/342;
- 6) fragment zapinki typu Spindlersfeld, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/343;
- 7) fragment bransolety brązowej, brak kontekstu pozyskania, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/344;
- 8) wytopki brązu (23 sztuki), przekaz PWKZ w Przemyślu, epoka brązu, ML/Arch/345–367.

Wszystkie obiekty trafiły do Muzeum jako przekaz Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zabezpieczyli je w trakcie Pikniku Historycznego „CieSzaniec 2024” organizatorzy wydarzenia – członkowie Stowarzyszenia Eksploracyjno-Historyczne „Szaniec 1863”.

Wśród znalezionych sierpów można wyróżnić dwa typy różniące się mocowaniem rękojeści. Przeważają sierpy z guzkiem. Z kolei jeden z nich posiada mocowanie w formie sztabki. W zbiorze znajdowały się również fragmenty ozdób. Jedną z nich jest fragment zapinki typu Spindlerfeld. Zgodnie z definicją zapinki były to dwuczęściowe wyroby z mniej lub bardziej szerokim kabłąkiem, o kształcie od liścia wierzbowatego, przez formę soczewkową lub okrągło-soczewkową, po zbliżoną do romboidalnego, zaw-

sze ornamentowane. Kabłąk przechodził w dwie spiralne tarczki różnej wielkości. U nasady ze spiral mocowana była szpila o okrągłym oczku, nasada drugiej spirali tworzyła rodzaj pochewki. Zapinki pełniły funkcję agraf służących do spinania odzieży. W przypadku egzemplarza odnalezionego w Cieszanowie zachował się jedynie fragment liściowatego kabłąka. Koniec kabłąka przechodzi w prostokątny w przekroju drut. Na środku kabłąka można dostrzec dwa lekko zarysowane podłużne zgrubienia. Przy brzegu kabłąka widoczne są pasy prostopadłych żłobień. Fragmentarycznie zachował się drut, haczykowato zagięty tworzył prawdopodobnie rodzaj pochewki do zahaczania igły.

Drugą ozdobą jest fragment bransolety spiralnej składający się ze sztabki stopniowo przechodzącej w okrągły drut. Omawiany egzemplarz jest bardzo zdeformowany – sztabka została rozklepana na płasko, a drut wygięty. Przez środek sztabki przebiega ozdobne żeberko. Na krawędzi sztabki ornament w postaci drobnych prostopadłych nacięć. Analogiczne nacięcia przebiegają przez szczyt żeberka.

Omawiane narzędzia i ozdoby można datować na IV–V okres epoki brązu, czyli lata 1100–700 p.n.e. i wiązać je z osadnictwem kultury łużyckiej. Przyporządkowanie chronologiczno-kulturowe jest niestety znacznie utrudnione ze względu na brak kontekstu znalezienia. Nie wiemy gdzie zabytki zostały pierwotnie odnalezione (w trakcie pikniku historycznego w Cieszanowie, gromadzącego uczestników z całej Polski, nieznana osoba podrzuciła je w reklamówce) i czy towarzyszyły im inne przedmioty np. ceramika. Niejasny jest również sposób zdeponowania: czy stanowiły one wszystkie zwarty „skarb” czy były znalezione oddzielnie.

Dział Artystyczny – 36 pozycji (31 pozycji inwentarzowych, 5 pozycji w rejestrze pomocniczym), 38 obiektów, 28 pozycji jako dar, 7 pozycji jako zakup, 1 pozycja jako przekaz

- 1) rysunek „Interfejs. Zapis II”, wyk. Leszek Chrzęstek, grafit, tusz, akryl na papierze, Częstochowa, 2023 r., nr inw. ML/A/ 4736, darczyńca: Leszek Chrzęstek;
- 2) flakon (wtórnie użyta łuska po pocisku artyleryjskim), mosiądz trybowany, okolice Lubaczowa, lata 20. XX w., nr inw. ML/A/ 4737, darczyńca: Janusz Mazur;
- 3) rysunek „List do siebie 12”, wyk. Sławomir Grabowy, papier, farba, nóż, Gdańsk, 2023 r., nr inw. ML/A/4738, darczyńca: Danuta Anforowicz-Grabowa;
- 4) rysunek „List do siebie odwrotny”, wyk. Sławomir Grabowy, papier, farba, nóż, Gdańsk, 2023 r., nr inw. ML/A/4739, darczyńca: Danuta Anforowicz-Grabowa;
- 5) rysunek „List do siebie skośny”, wyk. Sławomir Grabowy, papier, farba, nóż, Gdańsk, 2023 r., nr inw. ML/A/4740, darczyńca: Danuta Anforowicz-Grabowa;
- 6) obraz „Hucułka/Góralka”, wyk. Seweryn Obst, olej na płótnie, okolice Lwowa, 1909 r., nr inw. ML/A/4741, zakup od Pawła Fangora;
- 7) album fotograficzny z 98 fotografiami, wyk. Jan Kanty Walerian Eljasz Radzikowski (?), Huculszczyzna, Żółkiew, pocz. XX w., nr inw. ML/A/4742, zakup od Pawła Fangora;
- 8) ikona Matki Bożej z Dzieciątkiem w typie Eleusy, olej na desce iglastej, Rosja, XIX w., nr inw. ML/A/4743, przekaz od Podkarpackiego Urzędu Celno-Skarbowego w Przemyślu;

- 9) obraz „Portret Lucjana Piotra Jakusza”, wyk. Osyp Kuryłas, olej na płótnie, Kraków, 1902 r., nr inw. ML/A/4744, zakup od Szymona Jakusza;
- 10) obraz „Portret Walerii [Marii] Jakusz”, wyk. Osyp Kuryłas, olej na płótnie, Kraków, 1902 r., nr inw. ML/A/4745, zakup od Szymona Jakusza;
- 11) rysunek „3x33 metry, wystawa 3x33 metry”, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, 1974 r., nr inw. ML/A/4746, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 12) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4747, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 13) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., Wrocław, nr inw. ML/A/4748, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 14) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4749, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 15) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4750, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 16) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4751, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 17) rysunek bez nazwy, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4752, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 18) rysunek „6x33 metry”, wyk. Zdzisław Jurkiewicz, ołówek, papier, Wrocław, lata 70. XX w., nr inw. ML/A/4753, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 19) tkanina dekoracyjna z frędzlami, podkład lniany, ręczny haft wełniany, Żółkiew / Lwów, XIX/XX w., nr inw. ML/A/4754, darczyńca: Janusz Mazur;
- 20) kilimy dekoracyjne (2 sztuki), osnowa lniana, wątek wełniany, Żółkiew / Lwów, XIX/XX w., nr inw. ML/A/4755, darczyńca: Janusz Mazur;
- 21) grafika „Obrót rzeki wokół słońca” z cyklu „O obrotach sfer tajemnych”, wyk. Jerzy Dmitruk, akwatinta, akwaforta, papier, tusz, Kraków, 2023 r., nr inw. ML/A/4756, darczyńca: Jerzy Dmitruk;
- 22) obraz „Matka Boża Częstochowska”, warsztat częstochowski(?), olej na desce, płaskorzeźba, gipsatura, Częstochowa (?), XIX/XX w., nr inw. ML/A/4757, zakup od Jerzego Pluchy;
- 23) kilim, osnowa lniana, wątek wełniany, Kosów, lata 30. XX w., nr inw. ML/A/4758, darczyńca: Zbigniew Czerkowski;
- 24) kubek kiduszowy, punca rzemieślnicza „JW”, blacha mosiężna, srebrzona, trybowana, grawerowana, Kraków, 1. poł. XX w., nr inw. ML/A/4759, darczyńca: Zbigniew Czerkowski;
- 25) kubek kiduszowy, punca rzemieślnicza „JG”, blacha posrebrzana, grawerowana, trybowana z ornamentem wyciskany, Kraków, 1. poł. XX w., nr inw. ML/A/4760, darczyńca: Zbigniew Czerkowski;
- 26) antimension bp. Maksymiliana Ryłty herbu Wieniawa, unickiego biskupa chełmskiego w latach 1756–1784, miedzioryt na płótnie lnianym, 2. poł. XVIII w., nr inw. ML/A/4761, darczyńca: Agnieszka Gronek;
- 27) antimension bp. Onufrego Szumlańskiego herbu Korczak, unickiego biskupa przemyskiego w latach 1746–1762, wyk. Jan Filipowicz ze Lwowa, miedzioryt na płótnie lnianym, Lwów, 1747 r., nr inw. ML/A/4762, darczyńca: Agnieszka Gronek;

- 28) antimension bp. Hieronima Ustrzyckiego, unickiego biskupa przemyskiego w latach 1715–1746, miedzioryt na płótnie lnianym, 1720 r., nr inw. ML/A/4763, darczyńca: Agnieszka Gronek;
- 29) antimension bp. Maksymiliana Ryłty herbu Wieniawa, unickiego biskupa chełmskiego w latach 1756–1784, miedzioryt na płótnie lnianym, 2. poł. XVIII w., nr inw. ML/A/4764, darczyńca: Agnieszka Gronek;
- 30) szafa ubraniowa, drewno fornirowane, złoczone, k. XIX w., neoempirowa, Warszawa(?), nr inw. ML/A/4765, darczyńca: Agata Olender;
- 31) stolik ozdobny w stylu Ludwika Filipa, orzech, mahoń (?), drewno rzeźbione, fornirowane, z dekoracją snycerską, Lwów / Wiedeń, 2. poł. XIX w., nr inw. ML/A/4766, zakup od Karoliny Grodzkiej;
- 32) ampułki mszalne, metal niklowany, wytłaczane, Polska, poł. XX w., nr rej. ML-RA-3, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 33) krzyż ze zwieńczenia chorągwi, blacha mosiężna wycinana i trybowana, Austro-Węgry, XIX/XX w., nr rej. ML-RA-5, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 34) koszula artysty-malarza Krzysztofa Krzycha, Polska, lata 90. XX w., nr rej. ML-RA-5, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 35) zestaw sztucców w walizce, walizka – sklejka drewniana, brązowa okleina z wkleśłym kwiatowym motywem, sztucce – biały metal, platerowane, I poł. XIX w., nr rej. ML-RA-6, zakup od Wacława Szajowskiego;
- 36) zbiór ceramiki (kafli piecowych) z pałacu Sapiehów w Oleszycach, wyk. L.&C. Hardmuth Ofenfabrik, glina, marmur, wypalanie, glazurowanie, wyrób fabryczny, Austro-Węgry, XIX w., nr rej. ML-RA-7, darczyńca: Wrzesław Żurawski;

Wśród pozyskanych zabytków szczególne miejsce zajmują obiekty związane z Huculszczyzną, które stanowią kontynuujące konsekwentnie budowanej w zbiorach Muzeum kolekcji huculanów. Do jednych z cenniejszych należą obraz „Hucułka/Góralka”, autorstwa Seweryna Obsta z 1909 r. oraz album fotograficzny przypisywany Janowi Kantemu Waleremu Eljaszowi Radzikowskiemu, zawierający 98 fotografii dokumentujących życie i krajobraz regionu. Oba obiekty stanowią ważne świadectwo zainteresowania artystów kulturą Kresów dawnych Rzeczypospolitej na przełomie XIX i XX w., a także posiadają wartość artystyczną oraz dokumentacyjną.

Kolekcja sztuki sakralnej wzbogaciła się o ikonę Matki Bożej z Dzieciątkiem w typie Eleusy z XIX w. a także o wyjątkowy zbiór czterech antimensionów z XVIII w., związanych z unickimi biskupami przemyskimi i chełmskimi, przekazanymi przez panią prof. Agnieszkę Gronek z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Te rzadkie miedzioryty na płótnie lnianym stanowią cenny materiał nad historią Kościoła grekokatolickiego. Do zbiorów dołączyły także obiekty dewocyjne – obraz Matki Bożej Częstochowskiej z przełomu XIX i XX w. oraz metalowe przedmioty liturgiczne.

Ważnym nabytkiem są też dwa portrety autorstwa Osypa Kuryłasa z 1902 r., przedstawiające członków rodziny Jakuszów. Prace te wzbogacają kolekcję malarstwa portretowego.

Zbiory sztuki współczesnej powiększyły się o prace Leszka Chrzęstka, Sławomira Grabowego i Jerzego Dmitruka, uczestników Triennale Polskiego Rysunku Współczesnego,

organizowanego przez Muzeum Kresów w Lubaczowie od 1993 r. Dzieła reprezentują różnorodne postawy twórcze i techniki artystyczne. Ważnym uzupełnieniem kolekcji rysunku są także prace prof. Zdzisława Jurkiewicza z lat 70. XX w., polskiego inżyniera, architekta, malarza, rysownika, autora artykułów poświęconych współczesnym sztukom wizualnym, a także rzeczoznawcy Ministerstwa Kultury i Sztuki w zakresie sztuki współczesnej.

Kolekcję rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej wzbogaciły tkaniny dekoracyjne i kilimy z terenów Żółkwi, Lwowa i Huculszczyzny, a także przedmioty związane z kulturą żydowską – dwa kubki kiduszowe. Na uwagę zasługuje również flakon wykonany z wtórnie użytej łuski artyleryjskiej z lat 20. XX w., będący świadectwem powojennych przekształceń militariów na przedmioty codziennego użytku.

Pozyskane obiekty, pochodzące z przekazu, darów i zakupów, wzbogacają zbiory muzeum, uzupełniając je zarówno o cenne dzieła sztuki dawnej i współczesnej, jak i o przedmioty o wysokiej wartości historycznej i kulturowej.

Dział Etnografii i Budownictwa Drewnianego – 27 pozycji (17 pozycji inwentarzowych, 10 pozycji w rejestrze pomocniczym), 27 obiektów, 14 pozycji jako dar, 11 pozycji jako zakup, 2 pozycje jako przekaz:

- 1) podkurzacz pszczelarski, blacha trybowana (wtórnie użyty pojemnik po niemieckiej masce pegaz z lat 30.–40. XX w.), Polska, lata 50. XX w., nr inw. ML/E/4275, darczyńca: Janusz Mazur;
- 2) skrzynia wianna, drewno sosnowe, polichromowane, jaworowski ośrodek stolarski, pocz. XX w., nr inw. ML/E/4276, zakup
- 3) płaskorzeźba „Nie oddam swego konia”, drewno lipowe, rzeźbione, polichromowane, wyk. Jarosław Furgała, Jaworów (pow. Strzelin), 1998 r., nr inw. ML/E/4277, przekaz Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oławie;
- 4) płaskorzeźba „Polny duszek”, drewno lipowe, rzeźbione, polichromowane, wyk. Jarosław Furgała, Jaworów (pow. Strzelin), 1998 r., nr inw. ML/E/4278, przekaz Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oławie;
- 5) drzeworyt „Św. Michał Archanioł”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2024 r., nr inw. ML/E/4279, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 6) drzeworyt „Św. Paraskewa”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2024 r., nr inw. ML/E/4280, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 7) drzeworyt „Św. Florian”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4281, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 8) drzeworyt „Raduż. Zespół cerkiewny”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4282, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 9) drzeworyt „Stalowa Wola”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4283, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 10) drzeworyt „Szczepiantyn – Dzwonnica XIX wiek”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4284, darczyńca: Józef Lewkowicz;

- 11) drzeworyt „Podkarpackie – przestrzeń otwarta”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4285, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 12) drzeworyt „Płazowski kogucik”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4286, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 13) drzeworyt „Narol”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4287, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 14) drzeworyt „Św. Jan Paweł II”, odbitka drzeworytnicza na papierze, wyk. Józef Lewkowicz, Nowe Sioło, 2025 r., nr inw. ML/E/4288, darczyńca: Józef Lewkowicz;
- 15) obraz „Hołd Pruski”, słoma prasowana, barwiona wyklejana na płótnie, wyk. Józefa Łętka, Lubaczów, 1954 r., nr inw. ML/E/4289, zakup od Jerzego Pluchy;
- 16) garnek, glina biała, wypalana, rytowana, glazurowana, drutowana, potylicki ośrodek garncarski, Dziewięcierz, 3. ćw. XX w., nr inw. ML/E/4290, darczyńca: Katarzyny Chochowskiej;
- 17) płaskorzeźba „Matka Boża”, drewno lipowe, rzeźbione, wyk. Henryk Janczura, lata 80. XX w., Lubaczów, nr inw. ML/E/4291, zakup od Jana Janczury;
- 18) kołowrotek, drewno sosnowe, bukowe, metal, okolice Lubaczowa (?), 1. tercja XX w., nr rej. ML/RE/6, zakup od Wacława Szajowskiego;
- 19) skrzynia wianna, drewno sosnowe, polichromowane, jaworowski ośrodek stolarski, Jaworów, 1. tercja XX w., nr rej. ML/RE/7, zakup od Zdzisława Niebieśniaka;
- 20) kamień żarnowy (leżak), wapień gruboziarnisty, wyrób kamieniarski, bruśnieński ośrodek kamieniarski, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/8, zakup od Ireny Kłos;
- 21) kamień żarnowy (biegun), wapień gruboziarnisty, wyrób kamieniarski, bruśnieński ośrodek kamieniarski, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/9, zakup od Ireny Kłos;
- 22) kamień żarnowy (leżak), wapień gruboziarnisty, wyrób kamieniarski, bruśnieński ośrodek kamieniarski, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/10, zakup od Ireny Kłos;
- 23) kamień żarnowy (leżak), wapień gruboziarnisty, wyrób kamieniarski, bruśnieński ośrodek kamieniarski, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/11, zakup od Ireny Kłos;
- 24) kamień żarnowy (biegun), wapień gruboziarnisty, wyrób kamieniarski, bruśnieński ośrodek kamieniarski, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/12, zakup od Ireny Kłos;
- 25) skrzynia wianna, drewno sosnowe, polichromowane, jaworowski ośrodek stolarski, Jaworów, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/13, zakup
- 26) skrzynia wianna, drewno sosnowe, polichromowane, jaworowski ośrodek stolarski, Jaworów, pocz. XX w., nr rej. ML/RE/14, dar Janusza Mazura;
- 27) rzeźba „Orzeł”, drewno lipowe, rzeźbione, bejcowane, lakierowane, Lubaczów (?), lata 30. XX w., nr rej. ML/RE/15, dar Andrzeja Kozieja.

Wśród pozyskanych zabytków występują obiekty związane z kulturą wiejską i małomiasteczkową w kontekście Kresów dawnej Rzeczypospolitej. Są to dzieła sztuki ludowej (amatorskiej) o wysokiej randze artystycznej. Na czoło wysuwają się 2 płaskorzeźby Jarosława Furgały (1919–2020), wybitnego polskiego rzeźbiarza ludowego mieszkającego na Dolnym Śląsku, który urodził się i wychował w Lubaczowie. Dzieła te są przekazem Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oławie i trafiły do zbiorów przy organizacji monograficznej wystawy poświęconej artyście w Galerii Oficyna w Zespole

Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie. Są one jedynymi dziełami Jarosława Furgały w zbiorach lubaczowskiego muzeum. Ponadto znacząco wzrosła kolekcja współczesnych drzeworytów, która wzbogaciła się o 10 prac autorstwa rzeźbiarza Józefa Lewkowicza z Nowego Sioła; odbitki te są przykładem podejmowanych od kilku lat przez tego artystę starań nad odnowieniem tradycji drzeworytu płazowskiego. Cennymi nabytkami są również prace dwojga nieżyjących artystów lubaczowskich: Józefy Łatki (obraz „Hołd Pruski”, wyklejanka słomkowa wg dzieła Jana Matejki) i Henryka Janczury (płaskorzeźba Matki Bożej wg pierwowzoru cudownego obrazu jasnogórskiego).

Powiększyła się kolekcja jaworowskich skrzyń wiannyh, które są ważnym elementem lokalnego krajobrazu kulturowego okolic Lubaczowa, a szerzej pogranicza polsko-ukraińskiego. Do zbiorów trafiły łącznie 4 tego typu obiekty (1 do inwentarza, 3 do zbiorów pomocniczych). Wzbogaciły się również zbiory ceramiki potylickiej (1 obiekt) i wyrobów bruśnieńskiego ośrodka kamieniarskiego (5 kamieni żarnowych). Wśród innych darowizn znajduje się także ciekawy podkurzacz pszczelarski, wykonany w okresie powojennym z niemieckiej maski przeciwgazowej (ze względu na wtórne wykorzystanie sprzętu wojskowego obiekt można zaliczyć do tzw. twórczości okopowej).

Dział Historyczny – 46 pozycji (37 pozycji inwentarzowych, 9 pozycji w rejestrze pomocniczym), 821 obiektów, 36 pozycji jako dar, 7 pozycji jako zakup, 3 pozycje jako przekaz.

- 1) siekiera (używana podczas zesłania na Sybir), żelazo, Syberia, 1. tercja XX w., nr inw. ML/H/3441, darczyńca: Jerzy Plucha;
- 2) aplikata wystawiona dla ks. Henryka Ogarka na posadę wikariusza parafii rzymskokatolickiej w Lubaczowie, papier, tusz, druk, pismo odręczne, Lwów, 1916 r., nr inw. ML/H/3442, darczyńca: Adam Szczupak;
- 3) zbiór dokumentów osobowych Fryderyka Ruebenbauera, Aleksandry Ruebenbauer oraz Zofii Czerny, papier, druk, pismo odręczne, Lwów, lata 1870–1938, nr inw. ML/H/3443 (7 sztuk, nr od ML/H/3443/1 do ML/H/3443/7), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 4) zbiór dokumentów osobowych Władysława i Józefy Ruebenbauer, papier, tektura, akwarela, druk, pismo odręczne, Lwów, Lubaczów, Brzozów, Rzeszów, inne miejscowości, lata 1911–1966, nr inw. ML/H/3444 (26 sztuk, nr od ML/H/3444/1 do ML/H/3444/26), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 5) zbiór dokumentów osobowych Marii Ruebenbauer, papier, tektura, druk, pismo odręczne, Lwów, Lubaczów, Brzozów, Jasło, Rzeszów, Kraków, Przemyśl, Gródek, lata 1936–1988, nr inw. ML/H/3445 (15 sztuk, nr od ML/H/3445/1 do ML/H/3445/15), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 6) zbiór dokumentów osobowych Stanisława Ruebenbauera, papier, tektura, druk, pismo odręczne, Toruń, Paryż, Szkocja, Chicago i inne miejsca, lata 1936–1959, nr inw. ML/H/3446 (9 sztuk, nr od ML/H/3446/1 do ML/H/3446/9), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 7) legitymacja członkowska Zjednoczonego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów wystawiona na Stefanię Ruebenbauer, papier, tektura, druk, pismo odręczne, Lubaczów, 1965 r., nr inw. ML/H/3447, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;

- 8) zbiór dokumentów różnych, papier, druk, pismo odręczne, Lwów, Poznań, Warszawa, Wilno, lata 1859–1939, nr inw. ML/H/3448 (25 sztuk, nr od ML/H/3448/1 do ML/H/3446/25), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 9) album z fotografiami rodziny Ruebenbauer, tektura, papier fotograficzny, skóra, fotografia czarno-biała, Lwów, Lubaczów, lata 1911–1930, nr inw. ML/H/3449, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 10) album z fotografiami rodziny Gutowskich, tektura, papier fotograficzny, skóra, fotografia czarno-biała, Kraków, Lubaczów, Wilno, lata 1928–1959, nr inw. ML/H/3450, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 11) album z fotografiami rodziny Kruszyńskich i Ruebenbauerów, tektura, skóra, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Lwów, Lubaczów, Niemirów, Rabka, lata 1901–1960, nr inw. ML/H/3451, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 12) album z fotografiami rodziny Gutowskich, tektura, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Lubaczów, Kraków, Gdańsk, lata 1954–1955, nr inw. ML/H/3452, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 13) album z fotografiami rodziny Gutowskich, tektura, skóra, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Kraków, Lubaczów, Lwów, Zakopane, lata 1915–1959, nr inw. ML/H/3453, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 14) album z fotografiami rodziny Gutowskich, tektura, skóra, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Gdańsk, Lubaczów, Sopot, lata 1948–1955, nr inw. ML/H/3454, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 15) album „Zjazd absolwentów Gimnazjum II im. Augusta Witkowskiego w Jarosławiu. 15–16 VIII 1958”, tektura, skóra, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Jarosław, Gdańsk, inne miejscowości, 1958 r., nr inw. ML/H/3455, darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 16) zbiór fotografii z XIX i XX w., tektura, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Lubaczów, Lwów, Niemirów, Brzuchowice, Sieniawa, Wilno, lata 70. XIX w. – 1940 r., nr inw. ML/H/3456 (29 sztuk, nr od ML/H/3456/1 do ML/H/3456/29), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 17) zbiór fotografii, tektura, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Gdańsk, Kraków, Lubaczów, Lwów, Niemirów, Opaka, inne miejscowości, lata 1918–1939, nr inw. ML/H/3457 (51 sztuk, nr od ML/H/3457/1 do ML/H/3457/51), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 18) zbiór fotografii z podróży do Włoch, tektura, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Capri, Florencja, Rzym, Tivoli, Wenecja, 1938 r., nr inw. ML/H/3458 (41 sztuk, nr od ML/H/3458/1 do ML/H/3458/41), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 19) zbiór fotografii, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała, Anglia, Szkocja, Gdańsk, Kraków, Lubaczów, Lwów, inne miejscowości, lata 1937–1975, nr inw. ML/H/3459 (30 sztuk, nr od ML/H/3459/1 do ML/H/3459/30), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 20) zbiór dokumentów osobowych Teresy Mołoń, papier, druk, pismo odręczne, Jarosław, Lwów, Ulanów, lata 1925–1929, nr inw. ML/H/3460 (4 sztuki, nr od ML/H/3460/1 do ML/H/3460/4), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;

- 21) zbiór 24 fotografii, karton, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała (gabine-towa), Lwów, Kraków, Prostejov, Jarosław, Przemyśl i inne miejscowości, XIX/XX w., nr inw. ML/H/3461 (24 sztuki, nr od ML/H/3461/1 do ML/H/3461/24), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 22) zbiór 9 fotografii, karton, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała (gabine-towa), Lwów, Prostejov, Jarosław, Tarnów, XIX/XX w., nr inw. ML/H/3462 (9 sztuk, nr od ML/H/3462/1 do ML/H/3462/9), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 23) zbiór 14 fotografii, karton, papier fotograficzny, fotografia czarno-biała (gabine-towa), Lwów, Prostejov, Stanisławów, Jarosław, Przemyśl, Tarnów, Kraków, Kro-sno, Wiedeń, XIX/XX w., nr inw. ML/H/3463 (14 sztuk, nr od ML/H/3463/1 do ML/H/3463/14), darczyńca: Ewa Gutowska-Mołoń;
- 24) teka wojenna 1914–1915 wykonana przez uczniów I-szej szkoły realnej we Lwo-wie, papier, karton, płótno, druk, litografia kolorowa i czarno-biała, Zakład Litogra-ficzny A. Przyszlak, Lwów, 1917 r., nr inw. ML/H/3464, zakup od Antykwariat Wu-eL w Szczecinie;
- 25) kronika „Kręgu Instruktorskiego Seniorów Hufca ZHP Lubaczów” autorstwa Je-rzego Tabaczka, w trzech częściach, papier, metal, tworzywo sztuczne, papier foto-graficzny, druk czarno-biały, kolorowy, pismo odręczne, fot. czarno-biała, kolo-rowa, klejenie, Lubaczów, lata 2001–2023, nr inw. ML/H/3465 (3 sztuki, nr od ML/H/3465/1 do ML/H/3465/3), darczyńca: Jadwiga Tabaczek;
- 26) zbiór dokumentów Jerzego Tabaczka, papier, druk, pismo odręczne, Gliwice, Kra-ków, Lubaczów, Lwów, lata 1934–1989, nr inw. ML/H/3466 (156 sztuk, nr od ML/H/3466/1 do ML/H/3466/156), darczyńca: Jadwiga Tabaczek;
- 27) moździerz wiwatowy, żelazo, odlew, XVIII/XIX w., nr inw. ML/H/3467, darczyńca: Grzegorz Dąbrowski;
- 28) pocztówka okolicznościowa „IV pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny”, rysunek na pocztówce autorstwa Waleriana Kłosa, druk na papierze kartonowym półkredo-wym, Lubaczów, 1991 r., nr inw. ML/H/3468, darczyńca: Janusz Mazur;
- 29) koperta okolicznościowa „IV pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny”, rysunek na kopercie autorstwa Waleriana Kłosa, papier, druk, Lubaczów, 1991 r., nr inw. ML/H/3469, darczyńca: Janusz Mazur;
- 30) mapa I Rzeczypospolitej, papier, miedzioryt kolorowany, Tobias Mayer, Norym-berga, 1750 r., nr inw. ML/H/3470, darczyńca: Janusz Mazur;
- 31) maszyna do pisania „Olivetti” (Model M40), metal, tworzywo sztuczne, wyrób fa-bryczny, Fabryka „Olivetti”, Włochy, Turyn, lata 30. XX w., nr inw. ML/H/3471, darczyńca: Janusz Mazur;
- 32) album ze zdjęciami przedwojennego Lwowa i okolic, papier, tektura, tkanina okład-kowa, papier fotograficzny, sznurowanie, fotografia czarno-biała, lata 1936–1943, nr inw. ML/H/3472 (11 sztuk, nr od ML/H/3472/1 do ML/H/3472/11), zakup od Łukasza Jastrzębskiego;
- 33) pocztówka z herbami województw I Rzeczypospolitej, papier, druk, litografia, Wy-dawnictwo Salonu Malarzy Polskich, Kraków, 1920 r., nr inw. ML/H/3473, zakup od Łukasza Jastrzębskiego;

- 34) pocztówka z herbem województwa ruskiego, papier, druk, litografia, projekt Stanisława Eljasza Radzikowskiego, Zakład Litograficzny Franciszka Zielińskiego w Krakowie, Kraków, ok. 1910 r., nr inw. ML/H/3474, zakup od Łukasza Jastrzębskiego;
- 35) pocztówka z herbem województwa czernihowskiego, papier, druk, litografia, projekt Stanisława Eljasza Radzikowskiego, Zakład Litograficzny Franciszka Zielińskiego w Krakowie, Kraków, ok. 1910 r., nr inw. ML/H/3475, zakup od Łukasza Jastrzębskiego;
- 36) relikwia abp. Józefa Bilczewskiego (książeczka z kawałkiem szaty), papier, tkanina, druk, Kuria Metropolitalna obrządku łacińskiego we Lwowie, Lwów, 1944 r., nr inw. ML/H/3476, zakup od Łukasza Jastrzębskiego;
- 37) zbiór pocztówek, papier, druk, pismo odręczne, lata 30. i 40. XX w., nr inw. ML/H/3477 (157 sztuk, nr od ML/H/3477/1 do ML/H/3477/157), przekaz wewnętrzny, wydzielono z rejestru pomocniczego Działu Historycznego pozycja rej. ML-RH 17;
- 38) zbiór dokumentów, korespondencji i książek w języku polskim, hebrajskim, rosyjskim i ukraińskim, papier, pismo odręczne, druk, różni wytwórcy, Polska, ZSRR, XX w., nr rej. ML-RH 17 (289 sztuk, nr od ML-RH 17/1 do ML-RH 17/289), darczyńca: Wojciech Lewkowicz;
- 39) maszyna do pisania Olympia Berlin N 24, metal, ebonit, sklejka, tworzywo sztuczne, skóra, wyrób seryjny, fabryczny, Niemcy, Erfurt, lata 1930–1936, nr rej. ML-RH 18, zakup od Wacława Szajowskiego;
- 40) obiekty wydobyte podczas prac ekshumacyjnych przeprowadzonych w miejscowości Basznia Dolna w dniu 13.09.2024 r. (destrukty), metal, kucie, odlew, 1. poł. XX w., nr rej. ML-RH 19 (29 sztuk, nr od ML-RH 19/1 do ML-RH 19/29), przekaz od Gminy Lubaczów;
- 41) fotografia mężczyzny, fotografia ręcznie retuszowana węglem, ołówkiem lub pastelami, Polska?, XIX i XX w., nr rej. ML-RH 20, darczyńca: Walerian Kłós;
- 42) fotografia kobiety, fotografia ręcznie retuszowana węglem, ołówkiem lub pastelami, sygnatura „M. Piotrowski”, Polska?, XIX/XX w., nr rej. ML-RH 21, darczyńca: Walerian Kłós;
- 43) skoroszyt „Rothirshe ins Oleszyce” (Jelenie w Oleszycach), skóra, tektura, papier, papier fotograficzny, fotografia, druk, pismo odręczne, Oldenburg (Niemcy) i Oleszyce, 1972–1979, nr rej. ML-RH 22, darczyńca: Barbara Thieme;
- 44) odbitka, fotografia czarno-biała Romana Gutowskiego, inżyniera-leśnika, żołnierza AK ps. „Zabawa”, lata 80./90 XX w., nr rej. ML-RH 23, darczyńca: Barbara Thieme;
- 45) tablica „W 25 rocznicę powstania Polskiej Partii Robotniczej bohaterowi Polski Ludowej generałowi Karolowi Świerczewskiemu. Społeczeństwo i Młodzież Baszni Dolnej – 12.10.1967”, granit, grawerowanie, Tadeusz Janik – Artystyczna Pracownia Rzeźbiarsko-Kamieniarska w Rzeszowie, Rzeszów, 1967 r., nr rej. ML-RH 24, darczyńca: Dariusz Bogusz;
- 46) sprzęt elektroniczny i techniczny zlikwidowany w ewidencji Zespołu Szkół im. Gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie, wyrób fabryczny, metal tworzywo sztuczne, Polska, lata 1950–1989, nr rej. ML-RH 25 (23 sztuki, nr od ML-RH 25/1 do ML-RH 25/23), przekaz od Zespołu Szkół im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie.

Wśród pozyskanych zabytków szczególne miejsce zajmuje zbiór dokumentów rodzin Ruebenbauer i Mołoń. Trzon kolekcji stanowią obiekty związane z rodziną Ruebenbauer, której przedstawiciele należeli do kręgu inteligencji mieszczańskiej i piastowali wiele eksponowanych stanowisk w takich miastach jak Lwów, Lubaczów czy Sieniawa. Byli wśród nich profesorowie, lekarze i wojskowi. Niektórzy z przodków brali udział w obronie Lwowa w 1918 r., inni byli członkami Armii Krajowej w czasie II wojny światowej. Pierwszą kategorią obiektów są różnego rodzaju dokumenty osobowe członków obu rodzin. Można tu wskazać metryki urodzeń i ślubów, nekrologi, okupacyjne paszporty radzieckie i niemieckie ausweisy, legitymacje, dokumenty urzędowe dotyczące zajmowanych stanowisk, druki ulotne, banknoty, czy też rękopisy, które stanowią niezwykle cenne źródła do badania dziejów samego Lubaczowa oraz Kresów dawnej Rzeczypospolitej. Drugi, niezwykle liczny zbiór stanowią fotografie, z których część umieszczona jest w kilku albumach. W tym przypadku, poza udokumentowaniem historii rodzin, pozwalają one na wejrzenie w życie codzienne mieszkańców wspomnianych wyżej miejscowości, prześledzenie zmian w architekturze miast czy chociażby sposobie ubioru ówczesnych ludzi. Ciekawą grupą zdjęć w obrębie tego zbioru są tzw. fotografie gabinetowe z XIX i początku XX w., które wykonywane były dla członków rodziny Mołoń w różnych atelier fotograficznych w miastach ówczesnej Galicji: Lwowie, Przemyślu, Jarosławiu, Krośnie, Kołomyi, Krakowie, Tarnowie, Stanisławowie i wielu innych. Poza nimi wyróżnić można znaczną ilość cennych fotografii z Lubaczowa, Lwowa i Niemirowa z 1. poł. XX w. W kontekście historii rodziny Ruebenbauer z perspektywy Lubaczowa na pierwszy plan wybija się sylwetka inż. Władysława Ruebenbauera (1890–1973), absolwenta Politechniki Lwowskiej, który latach 1916–1922 r. był pracownikiem, a następnie kierownikiem Powiatowego Biura Odbudowy w Lubaczowie. W ten sposób wydatnie przyczynił się do odtworzenia tkanki architektonicznej i infrastruktury ziemi lubaczowskiej po zniszczeniach spowodowanych I wojną światową. W roku 1924 na mocy uchwały Rady Powiatowej w Lubaczowie z października 1923 r. został wyznaczony na kierownika Zarządu Gminy Miejskiej w Lubaczowie jako komisarz rządu. Następnie, od 1927 r., był kierownikiem Powiatowego Zarządu Drogowego w Lubaczowie. Zajmował się również projektowaniem i budową budynków komunalnych, domów, dróg i mostów.

Unikatowym w skali kraju jest zbiór dokumentów odnaleziony w Lubaczowie na ul. Tadeusza Kościuszki na strychu jednego z domów. Zbiór zawiera ok. 300 obiektów papierowych, m.in. różnych dokumentów, korespondencji i książek w języku polskim, hebrajskim, rosyjskim czy ukraińskim, datowanych głównie na 1. poł. XX w. Ponad połowę zbioru tworzy korespondencja: karty pocztowe i listy z 2. poł. 1944 r. adresowane na żydowskich mieszkańców Lubaczowa, a nadesłane z terenów ZSRR. Oprócz korespondencji w zbiorze znajdują się m.in. legitymacja, paszporty, druki i rękopisy różnego rodzaju w tym w języku hebrajskim, fotografie, książki. Zbiór trafił do Muzeum w bardzo złym stanie.

Kolejnym ze zbiorów dokumentów dotyczy lubaczowskiego lekarza Jerzego Tabaczka (1934–2023). Tworzą go materiały z początków NSZZ „Solidarność”, a także doku-

menty związane z działalnością Niezależnego Zrzeszenia Studentów Akademii Medycznej w Krakowie oraz Socjalistycznego Związku Studentów Polskich – oświadczenia, komunikaty, zaproszenia itp. W teczkach znajdują się także Biuletyny NSZZ „Solidarność”, wycinki z gazet solidarnościowych, wiersze, dokumenty komitetów strajkowych oraz dokumenty osobowe Jerzego Tabaczka.

W kolekcji muzealnej znalazła się również Kronika „Kręgu Instruktorskiego Seniorów Hufca ZHP Lubaczów” w trzech częściach. Jest to kronikarski zapis działalności Kręgu Instruktorskiego Seniorów Hufca ZHP Lubaczów, skupiającego osoby związane z harcerstwem lubaczowskim – instruktorami harcerskimi i harcerzami. Swoim zakresem obejmuje lata 2001–2023. W kronice znajdują się także, oprócz wpisów, fotografie, wycinki prasowe, ilustracje, pocztówki, harmonogramy spotkań, wycieczek, zajęć, nekrologi, podziękowania. Głównym autorem kronik jest Jerzy Tabacek.

Do szczególnie interesujących nabytków należy zaliczyć lwowska tekę rysunków wojennych z lat 1914–1915, wykonaną przez uczniów I-szej szkoły realnej we Lwowie pod kierunkiem prof. Chrzastowskiego i Antoniego Markowskiego. Są to przedstawienia Lwowa widzianego oczami polskich dzieci, m.in. sceny ze zbliżania się „hord” tatarskich, czyli Rosjan zajmujących Galicję i Lwów, a także prace poświęcone legionistom, życiu codziennemu miasta, głodowi i walce o chleb, kłopotom z opałem, codzienności szkolnej. Teka została dedykowana Ignacemu Dembowskiemu, prezydentowi Rady Szkolnej Krajowej. Wydana nakładem profesorów I-szej szkoły realnej we Lwowie, a odbita w Zakładzie Litograficznym A. Przyszłaka we Lwowie. Wszystkie 37 rysunków zostało wyklejonych na 21 arkuszach wykonanych z kartonu.

Symboliczny charakter dla muzealnej kolekcji mają obiekty wydobyte podczas prac ekshumacyjnych przeprowadzonych w miejscowości Basznia Dolna we wrześniu 2024 r., głównie przedmioty gospodarskie codziennego użytku. Najprawdopodobniej stanowiły własność rodziny Kochan z Baszni Górnej, która w dniu 9 sierpnia 1944 r. została spalona żywcem przez bojówkę UPA, dowodzoną przez policjanta ukraińskiego o nazwisku Rysak. W wyniku tego zdarzenia śmierć poniosło osiem osób z rodzin Kochanów i Kosiaków. W miejscu gospodarstwa rodziny Kochan, czyli domniemanego miejsca pochówku, postawiono granitowy pomnik z pionową płytą, na której upamiętniono zamordowanych Polaków.

Do najważniejszych działań związanych z gromadzeniem, opracowywaniem, ewidencją i ochroną muzealiów, zrealizowanych w 2025 r. należy zaliczyć:

- 1) Kontynuacja działań związanych z inwentaryzacją Działu Historycznego, cały rok, począwszy od listopada 2024 r., zaangażowani: Dariusz Sałek, Mateusz Żurek, Grzegorz Dąbrowski, Maciej Meder;
- 2) Opracowanie łącznie 137 kart muzealiów, autorzy: Marta Gryszczyk, Grzegorz Dąbrowski, Janusz Mazur (Dział Artystyczny – 107, Dział Etnografii i Budownictwa Drewnianego – 17, Dział Archeologiczno-Przyrodniczy – 13);
- 3) Przygotowywanie niezbędnej dokumentacji związanej z pozyskiwaniem muzealiów w drodze darów, zakupów i przekazów, w tym zakup, dzięki dotacji celowej Woje-

- wództwa Podkarpackiego oraz środkiem własnym obrazu „Hucułka” / „Góralka” Seweryna Obsta, albumu ze zdjęciami Jana Kantego Walerego Eljasza Radzikowskiego oraz portretów Lucjana i Marii Jakuszów; na zakup pozyskano dofinansowanie z Województwa Podkarpackiego w łącznej wysokości 74 000,00 zł;
- 4) Opracowanie statystyk dotyczących muzealiów za 2024 r. na potrzeby Głównego Urzędu Statystycznego oraz Narodowego Instytutu Muzeów (Mateusz Żurek, we współpracy z opiekunami zbiorów);
  - 5) Opracowanie ankiety dla Narodowego Instytutu Muzeów, dotyczącej zarządzania zbiorami za lata 2021 – 2024 (Mateusz Żurek, we współpracy z opiekunami zbiorów);
  - 6) Zamieszczenie na stronie internetowej Muzeum, w zakładce „Kolekcje i zbiory” kolejnych 10 odwzorowań cyfrowych muzealiów (każdy z opisów muzealiów, poza ikonografią, składa się z metadanych, opisu fizycznego oraz opisu kulturowego) – na koniec okresu sprawozdawczego na stronie Muzeum znajdowało się 204 obiekty:
    - a) Dąbrowski G., *Fragment zapinki typu Spindlerfeld*, nr inw. ML/Arch/343, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
    - b) Dąbrowski G., *Płoszcze krzemienne*, nr inw. ML/Arch/185, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
    - c) Dąbrowski G., *Sierp brązowy*, nr inw. ML/Arch/340, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
    - d) Gryszczyk M., *Obraz „Hucułka/Góralka”*, mal. Seweryn Obst, nr inw. ML/A/4741, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025r.
    - e) Gryszczyk M., *Obraz „Portret malarza”*, mal. Rüppel (?), nr inw. ML/A/1509, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025r.
    - f) Mazur J., *Obrazek dewocyjny „Chrystus uciszający burzę na morzu”*, nr inw.: ML/E/3886, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.;
    - g) Mazur, *Płaskorzeźba „Tarcza herbowa z herbem Polski, Litwy i Religii Muzułmańskiej”*, wyk. H. Janczura, nr inw.: ML/E/3996, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.;
    - h) Meder M., *Sztandar Związku Obrońców Lubaczowa*, nr inw. ML/H/906, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
    - i) Sałek D., *Kartka pocztowa pptk. Franciszka Herzoga ze Starobielska*, nr inw. ML/H/Aa 309, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
    - j) Sałek D., *Krzyż Armii Krajowej z legitymacją Władysława Kupiszewskiego ps. „Dąb”*, nr inw. ML/H/1111, strona internetowa Muzeum, data publikacji: grudzień 2025 r.
  - 7) Prace komisji wyceny muzealiów w składzie: Piotr Zubowski (przewodniczący), Dariusz Sałek (wiceprzewodniczący), Anna Nowak (sekretarz), Grzegorz Dąbrowski, Anita Kuchta-Kurasińska, Janusz Mazur, Marta Gryszczyk, Mateusz Żurek.

Fot. 3. Obraz „Hucutka/Góralka”, wyk. Seweryn Obst, olej na płótnie, okolice Lwowa, 1909 r., nr inw. ML/A/4741, zakup od Pawła Fangora.

Fot. 4–6. Wybrane karty z albumu fotograficznego rodziny Radzikowskich, wyk. Jan Kanty Walery Eljasz Radzikowski (?), Huculszczyzna, Żółkiew, Lwów, pocz. XX w., nr inw. ML/A/4742, zakup od Pawła Fangora.

Fot. 7. Portret Lucjana Piotra Jakusza, wyk. Osyp Kuryłas, olej na płótnie, Kraków, 1902 r., nr inw. 4744, zakup od Szymona Jakusza.

Fot. 8. Płaskorzeźba „Nie oddam swego konia”, drewno polichromowane, wyk. Jarosław Furgata, 1998 r., nr inw. ML/E/4277. Przekaz od Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oławie.

Fot. 9. Płaskorzeźba „Polny duszek”, drewno polichromowane, wyk. Jarosław Furgata, 1998 r., nr inw. ML/E/4278. Przekaz od Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oławie.

TEKA WOJENNA

WYKONANA

PRZEZ UCZNIÓW I^{2EJ} G.K. SZKOŁY REALNEJ
—— WE LWOWIE ——

=POD KIERUNKIEM PROF. CHRZĄSTOWSKIEGO=

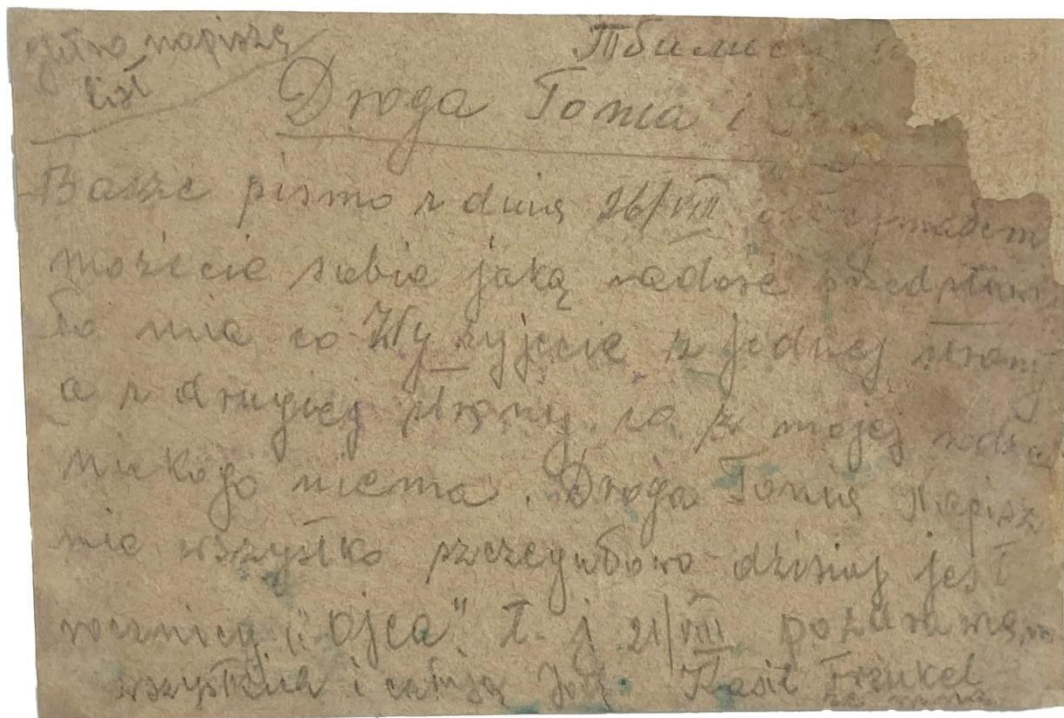
1914

1915

Część dochodu przeznaczona się na fundusz Domu im. J. Dembowskiego

Fot. 10-11. Teeka wojenna 1914-1915 (strona tytułowa, jedna z prac) wykonana przez uczniów I-szej szkoły realnej we Lwowie, papier, karton, płótno, druk, litografia kolorowa i czarno-biała, Zakład Litograficzny A. Przyszlak, Lwów, 1917 r., nr inw. ML/H/3464. Zakup od Antykwariat Wu-eL w Szczecinie.

Fot. 12-13. Pocztówki wchodzące w skład zbioru judaików odnalezionych na ul. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie, papier, druk, pismo odręczne, lata 30.-40. XX w., nr inw. ML/H/3477. Dar Wojciecha Lewkowicza.

Fot. 14. Fragment bransolety z epoki brązu, nr inw. ML/Arch/344. Przekaz Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu.

Fot. 15. Sierp, epoka brązu, nr inw. ML/Arch/340. Przekaz Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu.

Fot. 16. Antimension bp. Onufrego Szumlańskiego herbu Korczak, unickiego biskupa przemyskiego w latach 1746–1762, miedzioryt na płótnie lnianym, wyk. Jan Filipowicz ze Lwowa, Lwów, 1747 r., nr inw. ML/A/4762. Dar Agnieszki Groniek.

2. Obiekty muzealne (nieruchomości, budynki, obiekty ruchome).

Do najważniejszych działań związanych z opracowywaniem, ewidencją i ochroną obiektów muzealnych należy zaliczyć:

- 1) Wykonanie dokumentacji projektowej, uzgodnionej z Narodowym Instytutem Muzeów, i realizacja prac związanych z wykonaniem Systemu Sygnalizacji Pożaru, Systemu Sygnalizacji Włamania i Napadu, Systemu Telewizji Dozorowej, Systemu Kontroli Dostępu, Elektromechanicznego Depozytora Kluczy, systemu monitorującego warunki związane z wilgotnością i temperaturą powietrza oraz systemu integrującego wszystkie wskazane systemy w Centrum Zarządzania, Ochrony i Konserwacji Zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie, tzw. budynku magazynowym.
Szerzej na ten temat w części „Prace inwestycyjne i remontowe, zakupy inwestycyjne”.
- 2) Wykonanie nowego stanowiska dozoru na parterze siedziby głównej Muzeum, w którym obsługiwane będą systemy bezpieczeństwa, stanowiące wyposażenie nieruchomości należących do Muzeum: na terenie siedziby głównej i jej otoczenia, Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie, Zespołu Cerkiewnego w Radrużu i Zespołu Cerkiewnego w Nowym Bruśnie. Obsługiwane będą: System Sygnalizacji Pożaru, System Sygnalizacji Włamania i Napadu, System Telewizji Dozorowej, System Kontroli Dostępu, system monitorujący warunki związane z wilgotnością i temperaturą powietrza oraz system integrujący wszystkie wskazane systemy.
- 3) Doposażenie siedziby głównej Muzeum w dwie kamery pozwalające na monitoring wizyjny osób wchodzących do budynku oraz poruszających się po parterze, w holu budynku.
- 4) Częściowa modernizacja architektury sieciowej (Internet) w siedzibie głównej Muzeum Kresów. Przygotowano sieć umożliwiającą wydajniejszą pracę z zasobami cyfrowymi Muzeum oraz nową infrastrukturą sieciową tzw. budynku magazynowego, rozmieszczenie punktów dostępowych Wi-Fi na terenie placówki.
- 5) Kontynuacja prac związanych z przygotowaniem planu ochrony Muzeum, finalizację prac planuje się na koniec 2026 r.
- 6) Opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania przestrzeni Zespołu Cerkiewnego w Radrużu.
Szerzej na ten temat w części „Prace inwestycyjne i remontowe, zakupy inwestycyjne”.
- 7) Realizacja działań związanych z przekazaniem ruchomego wyposażenia sakralnego z cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie oraz z dawnej cerkwi św. Dymitra w Cewkowie – podjęcie niezbędnych starań i uzyskanie zgody Muzeum-Zamku w Łańcucie i Kurii Metropolitalnej Kościoła Greckokatolickiego w Polsce Archidiecezji Przemysko-Warszawskiej.

3. Obiekty nie należące do Muzeum.

Do najważniejszych działań związanych z opracowywaniem, ewidencją i ochroną obiektów, nie będących częścią Muzeum Kresów w Lubaczowie, zaliczyć należy udział Mateusza Żurka i Macieja Medera w ogólnopolskim projekcie „**Ocalone Dziedzictwa. Regionalne Izby Pamięci**” realizowany przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jego celem jest wspieranie izb pamięci – depozytariuszy lokalnej i regionalnej pamięci gromadzących i udostępniających dziedzictwo kulturowe – w zakresie zabezpieczenia, dokumentowania oraz ekspozycji ich zbiorów.

W ramach zadania odbyto wizyty i opracowano raporty na temat 10 izb pamięci z terenu województwa podkarpackiego: Centrum Dziedzictwa Archidiecezji Lwowskiej w Lubaczowie, Kresowej Osady w Baszni Dolnej, Izby Pamięci w Lipsku, Izby Pamięci Jana Pawła II w Łukawcu, Skansenu Zbiorów Władysława Chajki w Pełkiniach, Izbę Pamięci przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Wielkich Oczach, Izbę Pamięci przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Horyńcu-Zdroju, Izbę Pamięci przy Szkole Podstawowej w Motodyczu, Muzeum Skamieniałych Drzew w Siedliskach, Stację Basznię w Baszni Dolnej.

4. Digitalizacja.

Podjęto następujące działania:

- 1) Wykonano profesjonalną digitalizację 59 obrazów z kolekcji Muzeum Kresów w Lubaczowie, prezentowanych na co dzień na wystawach stałych „Dzieje ziemi lubaczowskiej”, „Portret reprezentacyjny i epitafijny” oraz „Dziedzictwo Kresów”.
- 2) Kontynuowano prace związane z przygotowaniem i doposażeniem Pracowni Fotograficznej w Centrum Zarządzania, Ochrony i Konserwacji Zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie (dodatkowy sprzęt zakupiono, dzięki środkom pozyskanym na zadanie *Budowa centrum zarządzania, ochrony i konserwacji zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie – etap VIII*).
- 3) Zorganizowano szkolenie z profesjonalnej digitalizacji muzealiów (luty 2025 r.), w którym wzięli udział: Grzegorz Dąbrowski, Anita Kuchta-Kurasińska, Marta Gryszczyk, Janusz Mazur, Dariusz Sałek, Jakub Zając, Mateusz Żurek, prowadzący: Zbigniew Kordys.

Fot. 17. Portret Józefa Stanisław Potockiego (1673–1751), mal. Adam Manyoki (?), olej na blasze, złotnik Salomon Hardwald, blacha srebrna, złocona, poł. XVIII w., z kolegiaty pw. NMP w Stanisławowie. Portret znajduje się na stałej ekspozycji „Portret reprezentacyjny i epitafijny” w siedzibie głównej Muzeum.

Fot. 18. Wniebowstąpienie Pańskie, tempera na desce, 1742 r., wyk. Ioan „malarz obywatel Hrebeński”, ikona z dawnej cerkwi greckokatolickiej pw. św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, obecnie na ekspozycji stałej „Dziedzictwo Kresów” w siedzibie głównej Muzeum.

5. Zbiory biblioteczne.

W bibliotece gromadzone są zbiory związane z profilem tematycznym Muzeum pod kątem: archeologii i przyrody, historii, historii sztuki i rzemiosła artystycznego, etnografii, historii regionalnej. Ważną rolę pełni księgozbiór podręczny, który zawiera słowniki, bibliografie, encyklopedie, katalogi, informatory wystaw, przewodniki muzealne i turystyczne.

W zakresie księgozbioru regionalnego biblioteka udostępnia wydawnictwa własne Muzeum: albumy, materiały z sesji naukowych, katalogi i foldery wystaw, kalendarze oraz pocztówki, a także wydawnictwa działającego przy Muzeum Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej oraz innych instytucji samorządowych i organizacji regionalnych z terenu powiatu lubaczowskiego. Biblioteka gromadzi wycinki prasowe dotyczące działalności Muzeum, materiały dotyczące Lubaczowa, powiatu lubaczowskiego z różnych dziedzin oraz prasę regionalną.

Stan woluminów na dzień 31 grudnia 2025 r. – **6166**. W okresie sprawozdawczym wpisano do katalogu bibliotecznego **206 woluminów**, w tym 15 książek zakupiono.

Czytelnicy korzystający z księgozbioru Muzeum Kresów to studenci, uczniowie, osoby indywidualne, pracownicy naukowcy, pracownicy muzeum. W okresie sprawozdawczym było to łącznie 90 osób. Udostępniono w czytelni 250 woluminów i udzielono 60 informacji z wycinków prasowych i ksero. Kwerendy dotyczyły m.in.: powstania styczniowego i bitew pod Kobylanką; pochodzenia nazwy Dziewięcierz; historii Starego Dzikowa; wzmianek historycznych i prasowych o wsi Młodów; konserwacji malarstwa, tkanin i ikon; osadnictwa józefińskiego; historii przesiedleń ludności z terenów Lubaczowa i okolicznych wsi; budownictwa sakralnego w okolicach Lubaczowa i na Roztoczu Wschodnim; wzmianek prasowych o linii kolejowej Jarosław–Sokal; historii Lubaczowa; historii Żydów lubaczowskich w czasie II wojny światowej oraz wiele innych zagadnień dotyczących historii regionu, etnografii i historii sztuki.

IV. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA.

W przygotowanie wystaw czasowych i opiekę nad wystawami stałymi zaangażowani byli wszyscy pracownicy merytoryczni, jak również pracownicy gospodarczy. Przygotowano: kwerendy w zbiorach własnych i innych muzeów, scenariusze wystaw, wypożyczenia i zwroty eksponatów, opracowanie graficzne, montaż i demontaż, oprowadzanie po wystawach, przygotowanie i realizacja programów do wystaw czasowych (lekcji, warsztatów, spacerów edukacyjnych), opieka nad ekspozycjami, utrzymanie czystości, bieżące prace remontowe.

W okresie sprawozdawczym Muzeum udostępniło zwiedzającym: **4 wystawy stałe** w siedzibie głównej Muzeum, **9 wystaw czasowych** własnych i zewnętrznych w siedzibie głównej Muzeum i Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie oraz w budynku muzealnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Udostępniano zwiedzającym także **wnętrze cerkwi pw. św. Paraskewy w Radrużu i całe otoczenie cerkiewne**, mające również charakter stałej ekspozycji. W przestrzeni wystawy stałej w siedzibie głównej Muzeum zorganizowano także 3 czasowe ekspozycje wybranych eksponatów, a w cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu 1 czasową ekspozycję. **Poza Muzeum prezentowano 2 wystawy czasowe własne, muzealia wypożyczono także na 2 wystawy czasowe zewnętrzne, przygotowane przez inne muzea.**

1. Wystawy stałe.

1) *Dzieje ziemi lubaczowskiej.*

Wystawa ukazuje dzieje Lubaczowa i powiatu lubaczowskiego w okresie od czasów najdawniejszych po współczesność. Znaczna część wystawy poświęcona jest pradziejom osadnictwa, lokacji Lubaczowa oraz rozwojowi rzemiosła i handlu w okresie staropolskim. Ważną część ekspozycji stanowi okres zaborów oraz problematyka drogi Polaków do niepodległości. Osobny dział stanowi kampania wrześniowa 1939 r., okupacja sowiecka i niemiecka. Końcowa część wystawy ukazuje historię regionu w 2. poł. XX w. aż po najważniejsze wydarzenie w powojennej historii miasta – wizytę papieża Jana Pawła II w Lubaczowie (2–3 czerwca 1991 r.).

– w ramach Nocy Muzeów w przestrzeni wystawy zorganizowano ekspozycję czasową:

a) *Przywilej dla miasta Płazowa króla Zygmunta III Wazy z 1619 r.*, 15 czerwca 2025 r.

Przywilej lokacyjny dla miasta Płazowa z 1619 r. to jeden z najcenniejszych dokumentów w zbiorach Muzeum Kresów w Lubaczowie. Jest to dokument pisany odręcznie w języku łacińskim na pergaminie o wymiarach 81 cm na 53 cm, podpisany przez króla Zygmunta III Wazę i opatrzony pieczęcią lakową zawieszoną na sznurku, osadzoną w żelaznej puszcze. Jest to odpis dokumentu lokacyjnego miasta z 3 grudnia 1614 r. wystawionego przez króla Zygmunta III

Wagę. Akt lokacyjny nadał osadzie prawa miejskie magdeburskie, co zapoczątkowało jej rozwój jako ważnego ośrodka rzemieślniczego i handlowego w ówczesnym województwie bełskim. Założycielem miasta był Jan Płaza z Mstyczowa, starosta lubaczowski i niepołomicki. Płazów miał też drugą nazwę: Lubella, pochodzącą od nazwy rzeczki, nad którą leży.

2) *Kultura wsi lubaczowskiej.*

Wystawa obrazuje podstawowe dziedziny życia mieszkańców wsi podlubaczowskiej w końcu XIX i na początku XX w.: od prostych form gospodarki po produkcję i przetwórstwo zbóż. W dalszej kolejności ukazano przykłady lokalnych rzemioł wiejskich i małomiasteczkowych. Kulturę życia codziennego przedstawiono w postaci aranżacji izby chłopskiej. Osobne miejsce zajmuje sztuka miejscowych twórców ludowych i amatorskich oraz lokalna plastyka obrzędowa (kolekcja pisanek).

– W okresie Świąt Wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia przygotowano dwie wystawy czasowe w obrębie stałej ekspozycji:

a) ***Wielkanoc w izbie wiejskiej***, 18 kwietnia – 10 czerwca 2025 r.

Prezentacja pisanek i palm wielkanocnych ze zbiorów Muzeum.

Osoba odpowiedzialna za przygotowanie wystawy: Janusz Mazur.

b) ***Boże Narodzenie w izbie wiejskiej***, 20 grudnia 2025 r. – 8 lutego 2026 r.

Prezentacja wystroju izby wiejskiej w dzień wigilijny: siano pod obrusem, opłatki wigilijne i atrybuty wróżebne (dzieża, miarka ze zbożem, siekiera, sierp, tyżki związane słomianym powrośtem), atrybuty kolędników (gwiazda, wyk. Jerzy Witek z Krowicy Samej).

Osoba odpowiedzialna za przygotowanie wystawy: Janusz Mazur.

3) *Dziedzictwo Kresów.*

Wystawa nawiązuje do wielonarodowego dziedzictwa Kresów ze szczególnym uwzględnieniem społeczności polskiej, ruskiej (ukraińskiej) i żydowskiej. W części poświęconej sztuce sakralnej eksponowane jest malarstwo (XVIII–XIX w.), w tym malarstwo ikonowe (XVII–XX w.), rzeźba (XVIII–XIX w.) oraz rzemiosło artystyczne. W części poświęconej Kościołowi greckokatolickiemu prezentowane są krzyże i figury kamienne z przełomu XIX i XX w., wykonane w ośrodku kamieniarskim w Bruśnie Starym, oraz kolekcja żelaznych krzyży cerkiewnych z XVIII, XIX i początku XX w.

4) *Portret reprezentacyjny i epitafigijny.*

Malarstwo portretowe sarmackie występujące w zbiorach Muzeum Kresów w Lubaczowie związane jest z wybitnymi osobistościami uczestniczącymi w życiu rycerskim i obywatelskim kraju. Zgromadzone portrety reprezentują układy formalne i treściowe szeroko spopularyzowane i występujące kiedyś w galeriach antenatów zdobiących wiele dworów i pałaców, klasztorów i kościołów. Kultura sarmacka w sposób szczególny znajdowała swój plastyczny wyraz w malarstwie portretowym, na który miał wpływ polski strój narodowy: szlachecka delia, kontusz,

uczesań czy elementy uzbrojenia wojskowego. U swojego początku portret sarmacki przyjął dwie formy najbardziej dla niego wówczas charakterystyczne: typ reprezentacyjny, ukazujący postać w całej lub półpostaci, z symbolicznie potraktowanym skrótem pałacowego wnętrza i okazaną oznaką urzędu oraz herbami określającymi ród i koligacje. Bardzo popularnym w okresie sarmatyzmu był także portret trumienny i epitafijny, który miał za zadanie przedstawić i upamiętnić zmarłego.

5) *Cerkiew św. Paraskewy w Zespole Cerkiewny w Radrużu wraz z jej otoczeniem.*

Dawna cerkiew grecko-katolicka pw. św. Paraskewy jest najważniejszym elementem większego Zespołu Cerkiewnego, w skład którego wchodzi drewniana dzwonnica (XVIII w.), kamienny mur z dwiema bramami i kostnicą (XIX w.), cmentarz przycerkiewny i dwa cmentarze zewnętrzne z zabytkami nagrobkami bruckiemi (XIX–XX w.). Na zapleczu Zespołu Cerkiewnego znajduje się murowany budynek d. sklepu i świetlicy wiejskiej (l. 20. XX w.), pełniący funkcje muzealne. Drewniana świątynia wzniesiona została w końcu XVI w. i w następnych stuleciach była kilkakrotnie remontowana (k. XVIII w., 1832, 1845, 1926–1927, 1964–1966); w 2013 r. wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO, a w 2017 r. listę Pomników Historii. Z cerkwią związana jest historia Marii Dubniewiczowej, żony miejscowego wójta, która w 1672 r. podczas najazdu tatarskiego została wzięta w jasyr, a w 1699 r. zdołała powrócić do rodzinnej wsi i wedle tradycji odnowić cerkiew.

Budowla reprezentuje klasyczny typ trójdzielno-podłużnej, jednokopułowej cerkwi ruskiej z wykorzystaniem rozwiązań konstrukcyjnych późnogotyckiego ciesielstwa zachodnioeuropejskiego. Wewnątrz prezentowany jest cenny wystrój reprezentujący rozwój malarstwa ikonowego na pograniczu polsko-ukraińskim: polichromia ścienna (1648 r.), ikonostas z bocznymi kiotami (XVII–XVIII w.), ława kolatorska (XVII w.), Boży Grób (1839 r.) oraz inne obiekty wyposażenia liturgicznego.

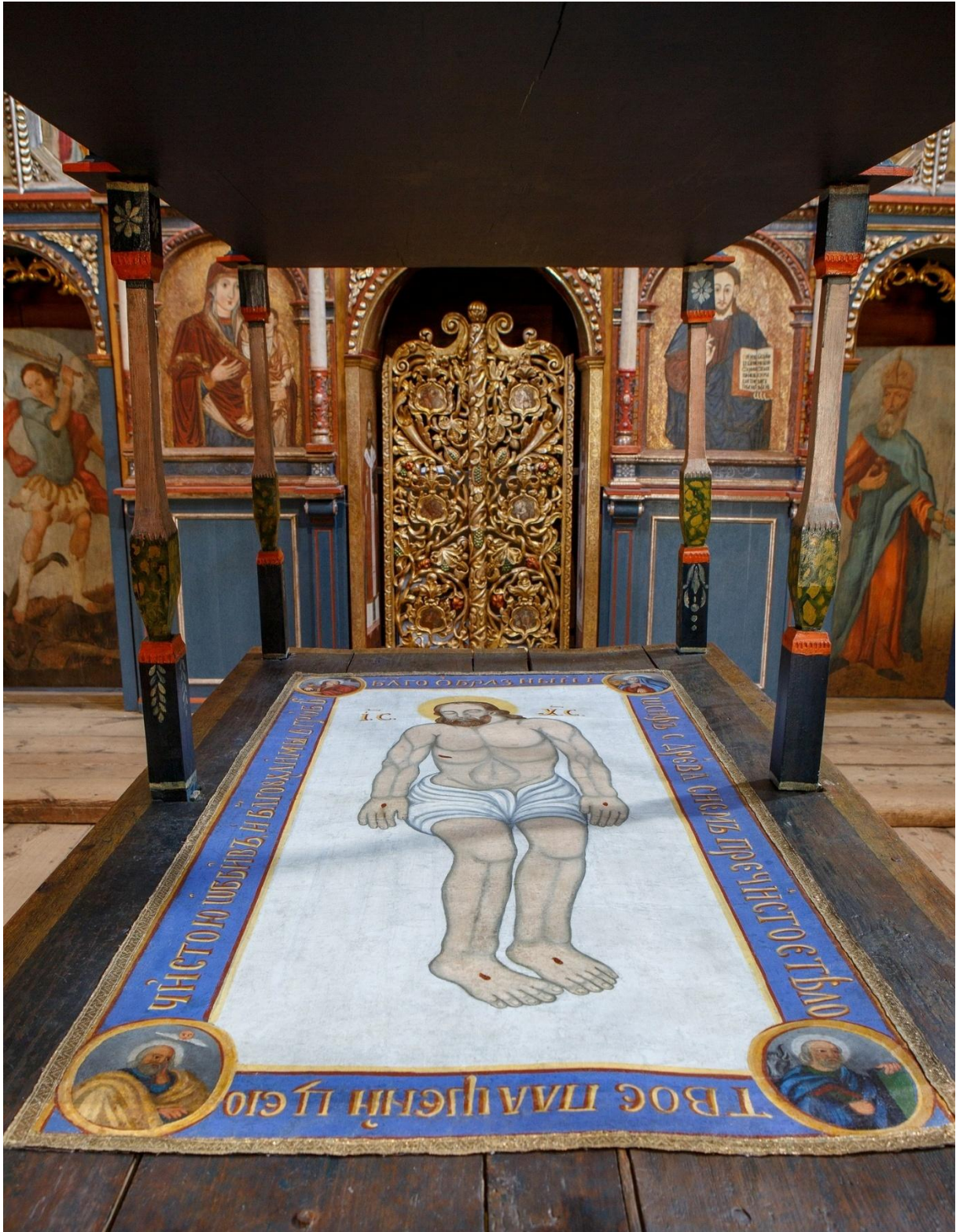
a) *Boży Grób*, 13 marca – 22 kwietnia 2025 r.

Boży Grób, który na co dzień umieszczony jest w babińcu cerkwi św. Paraskewy w okresie Wielkiego Postu został wyeksponowany w centralnej części nawy. Była to pierwsza prezentacja Bożego Grobu w tym miejscu od czasów utraty przez cerkiew funkcji kultowych. Przed ekspozycją zabytek przeszedł prace konserwatorskie w Pracowni Konserwatorskiej Muzeum Kresów w Lubaczowie (*szerzej na ten temat w części „Prace Konserwatorskie”*).

Boży Grób pełni rolę ważnego elementu wystroju sakralnego świątyni w okresie liturgii Wielkiego Piątku i rozważania męki i śmierci Chrystusa (ekspozycja w radruskiej cerkwi trwała dłużej, aby obiekt mogło zobaczyć jak największe grono zwiedzających). Boży Grób został ufundowany w 1839 r. staraniem proboszcza ks. Bazylego Sierocińskiego i parafian, a ozdobiony polichromią sygnowaną przez Andreasa de Berezickiego. Posiada formę stołu (mensy) z baldachimem i kopułką. Na blacie tradycyjnie eksponowana jest płaszczanica, czyli tkanina liturgiczna z malowanym wyobrażeniem Chrystusa spoczywającego

Grobie. Płaszczanica pełni ważną funkcję w liturgii Wielkiego Piątku, kiedy to procesjonalnie wynoszona jest z prezbiterium i umieszczona w Bożym Grobie, gdzie do liturgii rezurekcyjnej adorowana jest przez wiernych. Następnie ponownie odnoszona jest na ołtarz w prezbiterium. Przebywa tu do uroczystości Wniebowstąpienia Pańskiego. W 2025 r. w Bożym Grobie wewnątrz cerkwi eksponowana była płaszczanica ze zbiorów Muzeum Historycznego w Sanoku, pochodząca z Bezmiechowej Górnej.

Fot. 19–22. Prezentacja Bożego Grobu, po zrealizowanych przez Pracownię Konserwatorską Muzeum pracach konserwatorskich, wraz z płaszczanicą, pochodzącą z kolekcji Muzeum Historycznego w Sanoku, w cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, 13 marca – 22 kwietnia 2025 r.

2. Wystawy czasowe własne i zewnętrzne.

1) *Podróże wycinanek.*

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 26 stycznia – 29 czerwca 2025 r. „Podróże wycinanek” to projekt, którego celem jest uwolnienie z przestrzeni magazynowych papierowych dzieł rąk ludzkich. Wycinanki prezentowane na wystawie powstały na przestrzeni lat 2003–2018. Stworzona z nich ekspozycja została predestynowana do promowania artystów-wycinankarzy oraz idei Konkursów Sztuki Ludowej, które na stały wpisały się w działania Muzeum Częstochowskiego.

Co trzy lata placówka staje się centrum twórczości ludowej, zarówno w jej formie tradycyjnej i inspirowanej. „Podróże wycinanek” kończą ten wyjątkowy, niezwykle delikatny i precyzyjny okres w historii Konkursów.

Wśród artystów, których prace są eksponowane na wystawie, znaleźli się m.in.: Aleksandra Adamas, Kazimiera Balcerzak, Weronika Baśnik-Żmijewska, Genowefa Bączek, Wiesława Bogdańska, Anna Ceberek, Wiesława Chaberek, Anna Chalimoniuk, Maria Chrostek, Maria Ciechańska, Marek Waclaw Judycki, Czesława Kaczyńska, Małgorzata Kamińska-Żuber, Dorota Koman, Krystyna Kowalska, Lucyna Kozłowska, Krystyna Lis, Mark Maksimovich, Anna Marczak, Regina Matuszewska, Helena Miazek, Alina Muras, Genowefa Pabich, Roman Prószyński, Helena Rześna, Zofia Samul, Halina Siąkałto, Lilia Sola, Zofia Tomeczek, Ewa Wroźna oraz Bożena Wyganowska.

Kuratorką wystawy była Ewelina Mędrala-Młyńska z Muzeum Częstochowskiego, nadzór nad realizacją wystawy ze strony Muzeum sprawowała Barbara Kubrak.

2) *Marian Kratochwil (1906–1997). Kresy w sercu i na emigracji.*

Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 26 stycznia – 29 czerwca 2025 r.

Marian Kratochwil (1906–1997) to artysta mniej znany szerszemu gronu odbiorców. Choć jego prace – obrazy, rysunki i grafiki – znajdują się między innymi w największych polskich muzeach, takich jak: Muzeum Narodowe w Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Gdańsku czy też w zbiorach ikonograficznych Biblioteki Jagiellońskiej, nie są one prezentowane szerokiej publiczności. Kratochwil od 1940 r. aż do śmierci swoje życie związał z Wielką Brytanią, głównie z Londynem, dlatego też, jako malarz emigracyjny, w czasach PRL-u nie cieszył się szczególnym uznaniem.

Artysta dość wcześnie, bo już po ukończeniu gimnazjum, uległ wpływowi i czarowi Józefa Chełmońskiego. W 1926 r. zaczął pobierać lekcje rysunku u znanego malarza Stanisława Batowskiego we Lwowie. Odkrył w tym czasie pejzaż i tematykę ludową – jego rysunki wykonywane do 1936 r. w Podkamieniu obrazują kresowy świat Podola i Wołynia. Te niewielkich rozmiarów prace to studia anatomiczne rąk i stóp, a także ludzkich typów ludowych i etnicznych. Przedstawienia starców to ukłon w stronę holenderskich mistrzów doby baroku. Artysta szkicuje również

zwierzęta i architekturę miasteczek. Jest baczny obserwatorem kresowego życia, jego rysunki cechuje bardzo dokładnie dopracowana kreska, wręcz akademicka, ale zdarzają się również prace rysowane szybko, ekspresyjnie. W latach 30. XX w. zaczął malować obrazy. Są to przeważnie pejzaże utrzymane w konwencji prac Jana Stanisławskiego, o stonowanej kolorystyce, oszczędne w detalu. Kratochwil był wysublimowanym kolorystą, nie interesowało go samo przedstawienie, tylko operowanie plamą barwną. Jego kompozycje są swobodne, dalekie od realizmu, tworzą one samodzielną silnie przetworzoną wizję rzeczywistości, tym samym artysta kreuje swoisty, bardzo polski typ malarstwa olejnego, jednocześnie daje się zauważyć silne rozgraniczenie pomiędzy rysunkami – realistycznymi, a obrazami opartymi na odważnym kolorycie – subtelnym i delikatnym.

Wystawę prac Mariana Kratochwila podzielono tematycznie, wskazując jednocześnie na kolejne miejsca zamieszkania i pracy Artysty. Zaakcentowano jego międzywojenne podróże po Kresach, okres warszawski, a następnie Szkocję, w której przebywał podczas II wojny światowej i powojenny Londyn – tam pracował aż do śmierci w 1997 r. Ważne w życiu i twórczości Mariana Kratochwila były też częste podróże do Hiszpanii (warto dodać, iż powstałe w ich wyniku prace zostały uhonorowane faktem nazwania imieniem Artysty jednej z ulic w Granadzie oraz przyznaniem mu orderu Izabeli Katolickiej).

Wystawa została przygotowana przez Muzeum Niepodległości w Warszawie. Wszystkie prace prezentowane na ekspozycji pochodziły z kolekcji prywatnej Jana Sęka i znajdowały się w depozycie Muzeum Niepodległości w Warszawie. Kuratorami wystawy byli dr Krzysztof Bąkała i Sylwia Popławska z Muzeum Niepodległości w Warszawie oraz Anita Kuchta-Kurasińska.

3) „A nadzieja zawieść nie może” (Rz 5,5) – w poszukiwaniu boskiego obrazu. Ikony Pauliny Krajewskiej.

Zespół Cerkiewny w Radrużu, 9 marca – 6 lipca 2025 r.

Paulina Krajewska jest absolwentką Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie uzyskała dyplom w 2001 roku. Związana z Krakowem, po ukończeniu studiów na kilka lat zawiesiła działalność twórczą, podejmując pracę zawodową jako art director w agencjach reklamowych. Równoległe wykładała sztuki multimedialne i reklamę w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. W 2007 roku ukończyła studia podyplomowe z zakresu arteterapii w Łodzi.

Od 2012 roku skoncentrowała się na tworzeniu ikon, powracając do pasji, która narodziła się w niej jeszcze w okresie licealnym. Swoją drogę artystyczną rozpoczęła od kopiowania wschodnich arcydzieł, ściśle przestrzegając zasad kanonicznego pisania ikon. Wiedzę zdobywała samodzielnie, korzystając z literatury przedmiotu. Pracując w oparciu o tradycyjny warsztat szkół rosyjskiej i bizantyjskiej – wykorzystując lipowe deski oraz ręcznie ucierane farby – stopniowo wypracowała własny język malarski. Jej twórczość cechuje prostota formy, celowa rezygnacja z dekoracyjności oraz świadome ograniczenie środków wyrazu na rzecz podkreślenia duchowego przekazu.

Na wystawie czasowej w budynku muzealnym Zespołu Cerkiewnego w Radrużu zaprezentowano 57 autorskich obrazów, które stanowiły podsumowanie długotrwałego, często żmudnego procesu twórczego, którego istotnym motywem jest nadzieja. Prace artystki odwołują się do scen biblijnych, takich jak Zwiastowanie, Narodzenie czy Nawiedzenie, ukazując ideę Boga obecnego w małym, kruchym ludzkim życiu. Twórczość Pauliny Krajewskiej stanowi refleksję oraz próbę odnalezienia „boskiego obrazu” w codzienności.

Kuratorami wystawy byli Anita Kuchta-Kurasińska i Piotr Zubowski.

4) **20 – 40 – 20.**

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 1 maja – 30 czerwca 2025 r.

Wystawa multimedialna „20 – 40 – 20”, przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej, powstała z myślą o dwóch niezwykłych rocznicach, które obchodziliśmy w roku 2020: setnej rocznicy polskiego zwycięstwa nad bolszewikami oraz osiemdziesiątej rocznicy zbrodni katyńskiej.

Rok 1920 jest dla Polaków symbolem wielkiego tryumfu, natomiast rok 1940 już zawsze będzie kojarzony z katyńskimi dołami, czyli z ludobójstwem – jednym z najokrutniejszych w historii ludzkości. Te dwie daty wiele łączy, przede wszystkim jednak spajają je losy Polaków, którzy walczyli na frontach wojny polsko-bolszewickiej, a 20 lat później stali się ofiarami okrutnej decyzji najwyższych władz Związku Sowieckiego.

Wystawa prezentowała losy pięciu niezwykłych bohaterów: Jana oraz Stanisława Ozimków (ojca i syna), por. Juliana Grunera, ppłk dypl. Wilhelma Kasprzykiewicza oraz ks. Józefa Skorela. Oglądający ekspozycję mogli zapoznać się z ich biografiami, zobaczyć archiwalne zdjęcia świata, w którym żyli i ludzi, których najbardziej kochali. Najważniejszą częścią wystawy był poruszający 30-minutowy film fabularny, którego scenariusz powstał na podstawie życiorysów tych pięciu postaci. Ponadto, dzięki specjalnie stworzonej scenografii, można było nie tylko w wyobraźni przenieść się na chwilę do lasu katyńskiego.

Opiekę kuratorską nad wystawą pełnił Dariusz Sałek.

5) ***Samarytanie z Markowej. Wystawa deskali Arkadiusza Andrejkowa.***

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 6 lipca – 31 sierpnia 2025 r.

Wystawa czasowa poświęcona rodzinie Ulmów z Markowej, których heroiczna postawa w czasie II wojny światowej stała się symbolem odwagi, człowieczeństwa i poświęcenia. Ekspozycja prezentowała trzynaście deskali autorstwa Arkadiusza Andrejkowa, stworzonych na podstawie unikalnych fotografii wykonanych przez Józefa Ulmę – ojca rodziny i pasjonata fotografii.

Rodzina Ulmów: Józef, Wiktoria i ich sześcioro dzieci została zamordowana 24 marca 1944 r. przez niemieckich żołnierzy za ukrywanie żydowskich sąsiadów. Ich poświęcenie stało się świadectwem miłości bliźniego, a w 2023 r. Ulmowie zostali beatyfikowani jako męczennicy Kościoła katolickiego.

Arkadiusz Andrejkow to ceniony artysta muralista z Sanoka, znany z autorskiego projektu „Cichy Memoriał”, w ramach którego na elewacjach starych, drewnianych stodół uwiecznia portrety ludzi związanych z historią regionu. Jego prace zachwycają niezwykłą wrażliwością, skłaniając do refleksji nad przemijaniem i ulotnością chwil.

Właścicielem wystawy było Województwo Podkarpackie. Kuratorami wystawy byli Marta Gryszczyk i Anita Kuchta-Kurasińska.

6) *Jaworów. Ludowe barwy Roztocza.*

Zespół Cerkiewny w Radrużu, 20 lipca 2025 r. – 1 lutego 2026 r.

Kultura ludowa Jaworowa, miasta o bogatej historii, które położone jest u podnóża Wschodniego Roztocza przy obecnej granicy z Polską, charakteryzuje się bogactwem i oryginalnością swych elementów. Jej wyznacznikiem stały się produkowane w samym Jaworowie malowane skrzynie wiane i zabawki, a w okolicznych wsiach stroje ludowe o specyficznych cechach formy i dekoracji. Zachodni zasięg kultury jaworowskiej sięgał w niedalekiej przeszłości obecnego powiatu lubaczowskiego, a także jarosławskiego i przemyskiego. Współczesna granica polsko-ukraińska, oddzieliła te bardzo bliskie sobie obszary, ale związki kulturowe pozostały. Są one elementem kultury Kresów dawnej Rzeczypospolitej. Pokazanie ich na wystawie w budynku muzealnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, jednym z najcenniejszych zabytków Podkarpacia, było jednym z celów przyświecających organizatorom i muzealnikom z zaprzyjaźnionych muzeów z Lubaczowa i Lwowa. Wystawa wpisała się w coroczny Festiwal Dziedzictwa Kresów, którego organizatorami są od wielu lat Gmina Lubaczów i Województwo Podkarpackie.

Jaworów słynął z wytwarzania skrzyń wiannyh. Tradycja ta przerwała do aż do połowy XX w. Skrzynie jaworowskie były chętnie nabywane zarówno przez polskich, jak i ukraińskich mieszkańców okolic Jaworowa i z czasem zdominowały Roztocze Wschodnie. Kolekcja tych wyjątkowych mebli związanych z obrzędowością weselną od wielu lat rozwijana jest w Muzeum Kresów w Lubaczowie. Na wystawie zaprezentowano osiem najcenniejszych egzemplarzy z lubaczowskich zbiorów. Większa część z nich, dzięki wsparciu Województwa Podkarpackiego, została specjalnie odnowiona na potrzeby wystawy. Cechą charakterystyczną skrzyń jaworowskich jest polichromowana dekoracja. Początkowo tworzyły ją ujęte w kwadratowe pola bukiety kwiatów, a później wianki. Motywy te posiadały głębsze znaczenie i w swej symbolicznej warstwie polichromowana skrzynia miała zapewnić pomyślność rodzinie.

W malowanych skrzyniach przechowywana była też odświętna odzież. Na wystawie zaprezentowano prawie sto elementów odzieży kobiecej i męskiej ze zbiorów lwowskiego Skansenu. Reprezentują one przemiany stroju jaworowskiego od końca XIX do połowy XX w. Do najstarszych należą obszerne, haftowane chusty kobiece (tzw. ubrusy), drukowane spódnice (tzw. malowanki), czy koszule (tzw. soroczki), zdobione motywami spiralnymi (na zakretki). Specyficznym elementem stroju jaworowskiego była również opaska na głowę (tzw. bawnycia), na której

kobiety zamężne wiązały chustę. Ewolucja stroju ludowego w okolicach Jaworowa polegała na stopniowym wprowadzaniu materiałów fabrycznych. Koszule, kamizelki, kabaty i zapaski nadal jednak zdobione były bogatymi haftami w różnych technikach, które pozostały do dziś charakterystycznym elementem ukraińskiego stroju ludowego.

Bogate zdobnictwo strojów i skrzyń posiadało swój odpowiednik także w dekoracji jaworowskich zabawek. Ich wytwarzanie posiada odległą tradycję, ale najstarsze zachowane obiekty tego typu pochodzą z początku XX w. Na wystawie zaprezentowano wykonane w tym czasie zabawki jaworowskie ze zbiorów dwóch polskich muzeów – Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udzieli w Krakowie i Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu. Dopełniły je współczesne wyroby Ostapa Sojki i Oksany Kohut z Iwano-Frankowego. Twórcy ci podjęli się zadania przywrócenia dawnych tradycji zabawkarskich w regionie jaworowskim. Wykonywane przez nich zabawki w tradycyjnych formach (ptaszki, koniki, kołatki) i kolorach (żółtym, czerwonym i zielonym) zyskały już uznanie i cieszą się dużą popularnością.

Wystawa została bardzo ciekawie zakomponowana plastycznie. Roman Zilinko, kurator wystawy, i Ołeh Pełenyczka, projektant wystawy, pracownicy lwowskiego Skansenu, jako dominujący wybrali kolor żółty – typowy dla jaworowskich zabawek. Oryginalnym obiektom towarzyszyły teksty opisujące trzy wspomniane wcześniej główne zjawiska artystyczne kultury jaworowskiej, oparte na badaniach ukraińskich i polskich etnografów (A. Budzana, L. Herus, M. Działo, L. Swarnyk). Nie zabrakło również reprodukcji dokumentalnych rysunków i fotografii, m.in. akwareli znakomitej ukraińskiej malarki Ołeny Kulczyckiej czy rysunku Kajetana Wawrzyńca Kielisińskiego i licznych zdjęć jaworowskich zabawkarzy.

Kuratorem wystaw był Roman Zilinko, kierujący Działem Organizacji Wystaw w Muzeum Architektury i Kultury Ludowej we Lwowie. Ze strony Muzeum nadzór nad realizacją wystawy sprawowali Piotr Zubowski i Janusz Mazur.

7) *Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020).*

Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 27 lipca 2025 r. – 1 marca 2026 r.

Ideą wystawy była prezentacją życia i dorobku artystycznego Jarosława Furgały (1919–2020), jednego z najwybitniejszych polskich rzeźbiarzy ludowych, który pochodził z Lubaczowa, a mieszkał na Dolnym Śląsku.

Artysta urodził się w 1919 r. w lubaczowskiej rodzinie nauczycielskiej. Nad Lubaczówką spędził swe lata dziecinne i młodość. Po przedwczesnej śmierci ojca wstąpił w szeregi Junackich Hufców Pracy. Następnie podjął naukę w Szkole Handlowo-Okrętowej w Warszawie. Jednocześnie praktykował w hotelach Bristol i Grand i w wieczorowej Szkole Muzycznej im. Karola Kurpińskiego w Warszawie. Na dalsze koleje jego życia wpłynął wybuch II wojny światowej. We wrześniu 1939 r. brał udział w cywilnej obronie Warszawy. W trosce o matkę, po przedostaniu się przez niemiecko-sowiecką linię demarkacyjną, wrócił do Lubaczowa.

Przymusowo wcielono go do Armii Czerwonej. Jako żołnierz przemierzał dziesiątki tysięcy kilometrów od dalekiej Mandżurii do Leningradu, Baranowicz, Tallina, Gdańska i niemieckich obozów jenieckich. Doświadczył wielu cierpień, ale udało mu się przeżyć. Po zakończeniu wojny na stałe osiadł we wsi Polwica koło Oławy na Dolnym Śląsku, gdzie pracował jako traktorzysta, magazynier, księgowy oraz kierownik świetlicy.

Tu też założył rodzinę, a w połowie swego długiego życia zaczął rzeźbić. Inspiracją stały się obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego w 1966 r. Pierwsze prace powstały więc z potrzeby wyrażenia własnych refleksji o historii Polski i tworzących ją ludziach. Następnie swe zainteresowania skierował również na zapis tradycyjnych zwyczajów i obrzędów, a także pobożności ludowej, którą zapamiętał z czasów dzieciństwa. Tworzył głównie w drewnie, które szczególnie sobie upodobał, ale też w kamieniu. Jego prace, utrzymane w konwencji sztuki nieprofesjonalnej i ludowej, szybko zaczęły zyskiwać uznanie na ogólnopolskich konkursach i wystawach. Znalazły się też w kolekcjach najważniejszych polskich muzeów. Podsumowaniem jego dorobku jest przyznana mu w 1990 r. prestiżowa Nagroda im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”. Zmarł w 2020 r., w wieku 101 lat, pozostawiając po sobie ogromny dorobek artystyczny, który pozwala zaliczyć go do najważniejszych polskich twórców ludowych.

Koncepcja wystawy zakładała podział sali na kilka części wyznaczonych odrębnymi tytułami. W każdej znajdują się cytaty z wypowiedziami artysty komentujące poszczególne wątki widoczne w pracach rzeźbiarskich.

We wstępnej części wystawy zatytułowanej: „Postanowiłem rzeźbić... do końca życia”, znalazły się teksty o życiu i twórczości Jarosława Furgaty, a także poświęcone mu reprodukcje artykułów prasowych, duża mapa z konturami Euroazji i zaznaczonymi miejscami wojennej i powojennej drogi życiowej artysty, oraz wielkoskalowe fotografie ukazujące Jarosława Furgatę w pracowni. Tu też zawieszono były jedne z ostatnich prac artysty – cykl pięciu akwarel z 2019 r.

Druga sala, której towarzyszyło hasło „Świat miniony”, bezpośrednio odwoływała się do lubaczowskich doświadczeń artysty. W wyeksponowanych w tej części rzeźbach można było rozpoznać zapamiętane w czasach dzieciństwa i młodości sceny, jak wieczerza wigilijna, kolędowanie, przedstawienia dzieci i zwierząt oraz dorosłych przy codziennych zajęciach, a także dwa dużych rozmiarów, polichromowane ule figuralne.

Trzecia część wystawy z tytułem „Jak ten świat się obraca”, odwoływała się do wątków z historii Polski. Znalazły się tutaj przedstawienia z lat 70., 80. i 90. XX w., ukazujące m.in. Mikołaja Kopernika, Stefana Czarnieckiego, Tadeusza Kościuszkę, Fryderyka Chopina, księcia Józefa Poniatowskiego czy Legionistów Józefa Piłsudskiego.

Prace ukazujące wydarzenia z czasów II wojny światowej, pokazane były na czwartej części ekspozycji, zatytułowanej: „Rzeźba idzie razem z życiem”. Była wśród nich znana autorowi ze wspomnień postać Stefana Starzyńskiego, przedstawienie obozu jenieckiego, czy ekspatriantów z Kresów dawnej Rzeczypospolitej.

Ostatnią, piątą część wystawy autorzy zarezerwowali dla sfery sacrum. Ta odłona twórczości Jarosława Furgały zatytułowana była „Modlitwa w drewnie”. Znalazły się tu rzeźby narracyjne, takie jak wielofigurarna scena z Księgi Wyjścia („Mojżesz z Dekalogiem”), czy tematy ewangeliczne: „Ostatnia Wieczerza”, „Złożenie Chrystusa do Grobu”, a także wątki Maryjne („Królowa urodzaju”, „Królowa żniwiarzy”). Wystawę kończył pokaz filmu dokumentalnego zrealizowanego w 1985 r. przez Wytwórnę Filmów Oświatowych w Łodzi, według scenariusza i w reżyserii Andrzeja Różyckiego. Dokument zatytułowany „Jarosława Furgały modlitwa w drewnie” – w nawiązaniu do końcowej części wystawy ukazał postać artysty zanurzonego w świecie twórczości rzeźbiarskiej, która była dla niego remedium na różne, często trudne sytuacje życiowe.

Lubaczowska wystawa Jarosława Furgały należała do największych prezentacji prac artysty w ostatnich kilkunastu latach. Prace przy jej organizacji zapoczątkowane zostały jeszcze w 2024 r. Dzięki wystawie niezwykła twórczość i osoba Furgały ma szansę powrócić i zakorzenić się w świadomości społeczeństwa regionu lubaczowskiego i Podkarpacia.

Wystawa została zorganizowana przy wsparciu Województwa Podkarpackiego i Powiatu Lubaczowskiego. Przygotowano ją w ramach Festiwalu Dziedzictwa Kresów 2025. Kuratorką wystawy była Marta Derejczyk, kierowniczka Muzeum Etnograficznego – Oddziału Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Ze strony Muzeum nadzór nad realizacją wystawy sprawowali Piotr Zubowski i Janusz Mazur.

8) *Dokumenty i fotografie z okresu II wojny światowej ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie.*

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 7 września – 30 listopada 2025 r. Wystawa prezentowała najciekawsze obiekty ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie dotyczące okresu II wojny światowej i czasów powojennych, gromadzone od początku istnienia Muzeum. Tworzą go zarówno pojedyncze obiekty, jak i zespoły dokumentów i fotografii. Zaprezentowane dokumenty wytworzone zostały w latach 1939–1945 (i krótko po zakończeniu wojny), m.in. przez dwóch okupantów: sowieckiego i niemieckiego, państwa sojusznicze i neutralne wobec Polski, państwa na terytorium których w czasie wojny przybywali obywatele II Rzeczypospolitej, wytworzone przez Armię Krajową i polskie oddziały konspiracyjne działające na terenie powiatu lubaczowskiego, Ukraińską Powstańczą Armię, stworzone przez administrację rodzącego się państwa polskiego po 1944 r., związane z Wojskiem Polskim: Polskimi Siłami Zbrojnymi na Zachodzie, Polskimi Siłami Zbrojnymi w ZSRR. Były to m.in. kenkarty, paszporty, zaświadczenia, przepustki, pozwolenia na pracę, rachunki, dowody osobiste, świadectwa. Fotografie, które prezentowano na wystawie powstały m.in. w Lubaczowie, na terenie powiatu lubaczowskiego, jak również w ZSRR, Wielkiej Brytanii, Szkocji, Palestynie, Szwajcarii we Włoszech i Francji czy na Węgrzech. Na większości odnajdziemy polskich żołnierzy walczących na wielu różnych frontach Europy. Wystawa została przygotowana w związku z 80. rocznicą zakończenia II wojny światowej. Opiekę kuratorską nad wystawą pełnił Dariusz Sałek.

9) *Batorski. Partytura pejzażu.*

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 7 grudnia 2025 – 1 marca 2026r.; Wystawa zaprezentowała abstrakcyjne malarstwo Marka Batorskiego – artysty łączącego doświadczenia plastyczne z praktyką muzyczną. Malarz, grafik i rysownik, a zarazem muzyk jazzowy, traktuje płótno jako przestrzeń dialogu między kolorem a dźwiękiem. Jego kompozycje, mimo braku dosłownych przedstawień, cechują się wewnętrzną harmonią, wyraźnym rytmem oraz strukturą, która przypomina muzyczną improwizację.

Źródłem inspiracji malarza jest krajobraz Roztocza, którego rytm i warstwy barwowe można dostrzec w obrazach. Harmonijne współbrzmienia barw, rytmiczne powtórzenia oraz nakładające się linie budują kompozycje, wprowadzając odbiorcę w stany emocjonalne od zachwyty po melancholię. Warstwowość farby, niuansy kolorystyczne sprawiają wrażenie spontaniczności, jednak można w nich dostrzec wewnętrzny porządek.

Marek Batorski jest absolwentem Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, od 1998 r. członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków w Krakowie. Pracuje jako nauczyciel akademicki, posiada stopień doktora habilitowanego i jest związany z Wydziałem Sztuki Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Swoje prace prezentował na licznych wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju oraz za granicą, m.in. we Włoszech, Niemczech, Egipcie, Chinach, Słowenii, Anglii, Holandii i na Cyprze. Artysta jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, a także autorem projektów łączących muzykę z działaniami wizualnymi, w tym projektu „Rytm X” realizowanego w ramach Międzynarodowego Festiwalu Jazzowego Miles Davis oraz przedsięwzięcia „Korespondencja Sztuk – barwa, brzmienie, materia”.

Wernisażowi wystawy, który odbył się w holu gmachu głównego Muzeum Kresów w Lubaczowie, towarzyszył koncert muzyki jazzowej zespołu Marek Batorski Quintet.

Kuratorem wystawy była Marta Gryszczyk.

Fot. 23–24. Wernisaż wystawy „Podróże wycinanek”, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 26 stycznia 2025 r.

Fot. 25–27. Wernisaż wystawy „Marian Kratochwil (1906–1997). Kresy w sercu i na emigracji”, Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 26 stycznia 2025 r.

Fot. 28–29. Wernisaż wystawy „A nadzieja zawieść nie może” (Rz 5,5) – w poszukiwaniu boskiego obrazu. Ikony Pauliny Krajewskiej”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 9 marca 2025 r.

Fot. 30–33. Wernisaż wystawy „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza”, Zespół Cerkiwny w Radrużu, 20 lipca 2025 r.

Fot. 34-36. Wernisaż wystawy „Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)”, Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 27 lipca 2025 r.

Fot. 37–38. Wystawy „Dokumenty i fotografie z okresu II wojny światowej ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie”, Muzeum Kresów w Lubaczowie, wrzesień – grudzień 2025 r.

Fot. 39–41. Wernisaż wystawy „Batorski. Partytura pejzażu” i koncert zespołu Marek Batorski Quintet, Muzeum Kresów w Lubaczowie, 7 grudnia 2025 r.

3. Wystawy czasowe przygotowane przez Muzeum Kresów w Lubaczowie, prezentowane poza Muzeum.

1) *39. Pułk Piechoty Strzelców Lwowskich. Lubaczowski Garnizon w latach 1922–1939.*

Zespół Szkół im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie, 1 marca – 30 września 2025 r.

Historia 39. Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich, którego I i III batalion stacjonował w Lubaczowie, rozpoczyna się wraz z odrodzeniem niepodległej Rzeczypospolitej w 1918 r. Pułk powstał z luźnych polskich oddziałów broniących Lwowa w trakcie wojny polsko-ukraińskiej w listopadzie 1918 r. Pod nazwą 39. Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich występował od 8 kwietnia 1919 r., kontynuując walkę z Ukraińcami oraz biorąc udział w wojnie polsko-bolszewickiej.

Po zakończeniu działań wojennych (styczeń 1921 r.) sztab Pułku przeniesiony został do Jarosławia. W 1922 r. I i III batalion przeniesiono do Lubaczowa, do koszar im. gen. Józefa Zajączka przy ul. Kościuszki (obecnie mieści się tam m.in. Zespół Placówek im. Jana Pawła II). I batalion stacjonował w Lubaczowie do wybuchu II wojny światowej, a III batalion został skadrowany i w 1930 r. powrócił do Jarosławia.

I Batalion 39. Pułku Strzelców Lwowskich stacjonujący w Lubaczowie liczył kilkunastu oficerów służby stałej, ponad 40 podoficerów zawodowych i około 600–700 strzelców. Dowódcą batalionu w przeddzień wybuchu II wojny światowej był ppłk Franciszek Herzog.

Wojsko zajmowało ważne miejsce w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym Lubaczowa. Zamówienia wojskowe pobudzały rozwój lokalnego handlu i rzemiosła, a uczestnictwo żołnierzy w świętach państwowych i kościelnych nadało obchodom szczególnego znaczenia.

Podczas wojny obronnej w 1939 r. Pułk stoczył kilkanaście bitew. Do najkrwawszej z nich doszło 14 września w rejonie Boratycz. W krytycznym momencie na polu walki pojawił się poczet ze sztandarem 39. Pułku Piechoty. Bitwa pod Boratyczami po 1990 r. znalazła się na jednej z tablic umieszczonych na Grobie Nieznanego Żołnierza: „Boratycze 14 IX 1939”. Szlak bojowy pułku zakończył się na przedpolach Lwowa 20 września, w trakcie próby przebicia się do oblężonego miasta. Wówczas decyzją dowódcy 24. Dywizji Piechoty gen. Kazimierza Sosnkowskiego został rozwiązany.

Po kapitulacji Lwowa część żołnierzy 39. Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich, która nie trafiła do niewoli niemieckiej, przedarła się i powróciła do Jarosławia i Lubaczowa. Inni przedostali się na terytorium Węgier, a następnie do Francji i Wielkiej Brytanii, gdzie walczyli w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie.

Na ekspozycji planszowej zostały zamieszczone archiwalne fotografie przedstawiające najważniejsze aspekty życia żołnierskiego: przysięgę wojskową, defilady i udział w uroczystościach państwowych, codzienność w koszarach, ćwiczenia, jak również czas wolny. Wystawa została przygotowana ze zbiorów Muzeum Kresów

w Lubaczowie, prywatnych zbiorów rodziny Góreckich oraz Kazimierzy Kędzierkiej, a także zasobów Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Osoby odpowiedzialne ze strony Muzeum za przygotowanie wystawy: Dariusz Sałek, Mateusz Żurek.

2) *Na szlaku Kompanii Narol – z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie.*

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Cieszanowie, 20 października 2025 r.

Szkoła Podstawowa w Łukawicy, 21 października 2025 r.

Szkoła Podstawowa im. św. Brata Alberta w Narolu, 22 października 2025 r.

Zespół Szkół w Rudzie Różanieckiej, 23 października 2025 r.

Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Bełżcu, 24 października 2025 r.

Wystawę opisano w części „Projekty o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w tym imprezy plenerowe”.

4. Obiekty ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie prezentowane na wystawach czasowych poza Muzeum.

1) *Rubens na Śląsku.*

Muzeum Narodowe we Wrocławiu, 31 maja – 30 listopada 2025 r.

Kuratorzy wystawy: dr hab. Piotr Oszczanowski, dr Aurelia Zduńczyk

Pierwsza w historii wystawa prezentująca wyrazy fascynacji sztuką genialnego malarza flamandzkiego doby baroku Petera Paula Rubensa na ziemiach historycznego Śląska.

Badania nad recepcją sztuki Rubensa prowadzone są od lat, dotychczas nie udało się jednak w kompleksowy i koherentny sposób przeanalizować i zebrać wszystkich śladów popularności artysty, którego nieposkromiona wyobraźnia odmieniła oblicze sztuki nie tylko w Europie, ale i na innych kontynentach.

Po trwających kilka lat badaniach i przeprowadzonych przez kuratorów kwerendach archiwalnych, źródłowych i terenowych okazuje się, że fascynacje sztuką tego najwybitniejszego malarza czasów baroku znaczyły na ziemiach Śląska setki, jeśli nie tysiące dzieł sztuki i przedmiotów rzemiosła artystycznego. Od swoistej perły w koronie, jaką był obraz samego mistrza znajdujący się w prywatnej kolekcji śląskiej, poprzez rysunki, ryciny tworzone w Antwerpii przez uczniów zatrudnionych w Szkole graficznej Rubensa, kopie, naśladownictwa malarskich oryginałów rozsiane w kolekcjach państwowych, prywatnych, bibliotekach i zbiorach kościelnych, aż po tkaniny artystyczne, kielichy, patery etc.

Wraz z zachowaną dokumentacją dzieł zaginionych/utraconych/niezachowanych tworzą one niezwykle ciekawy i różnorodny krajobraz potwierdzający bezprecedensową siłę oddziaływania sztuki Rubensa na Śląsku.

Wystawa złożona jest zarówno z eksponatów pochodzących ze zbiorów własnych wrocławskiego Muzeum Narodowego, jak i równie reprezentacyjnych dzieł użyczonych z kolekcji innych muzeów oraz zasobów kościelnych. Znalazły się na niej

również dzieła z kolekcji zagranicznych niepokazywane dotąd w kraju, które dowodzą, jak ogromny wpływ na artystów śląskich i na Śląsku działających miała spuścizna malarskiego i graficznego warsztatu antwerpskiego mistrza.

Wystawa zorganizowana w 385. rocznicę śmierci Petera Paula Rubensa.

Na ekspozycji zaprezentowano dwa obrazy z kolekcji Muzeum Kresów w Lubaczowie: obraz „Święta Rodzina”, malarz nieokreślony wg Petera Paula Rubensa, lata 20./30. XX w.(?), nr inw. ML/A/1508, obraz „Pokłon Trzech Króli”, malarz nieokreślony wg warsztatu Petera Paula Rubensa, XVIII w.(?), Flandria(?), nr inw. ML/A/1339.

2) *Druk ludowy na płótnie w południowej Lubelszczyźnie w świetle badań naukowych Piotra Greniuka.*

Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, 16 października – 18 grudnia 2025 r.

Wystawa została zrealizowana przez hrubieszowskie Muzeum, dzięki pozyskanemu dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Kultura ludowa i tradycyjna 2025” na zadanie tożsame z tytułem wystawy.

Zadanie miało na celu popularyzację rzemiosła druku ludowego na płótnie, ukazanego przez pryzmat jednych z pierwszych badań naukowych poświęconych temu zagadnieniu. Postać Piotra Greniuka na trwałe wpisała się również w historię muzealnictwa hrubieszowskiego, ponieważ w latach 30. XX w. utworzył Muzeum Etnograficzne w Hrubieszowie, którego działalność została zawieszona w okresie II wojny światowej. Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie utworzone w 1965 r. przez Towarzystwo Regionalne Hrubieszowie, jest spadkobiercą idei Piotra Greniuka. W ramach działu etnograficznego gromadzi zabytki związane z kulturą materialną regionu hrubieszowskiego. Wystawie towarzyszy katalog, dostępny bezpłatnie.

Na ekspozycji zaprezentowano tkaniny etnograficzne z kolekcji Muzeum Kresów w Lubaczowie: spódnicę, wyk. Anastazja Marchewka (szycie), 1912 r., Stary Dzięków, nr inw. ML/E/193, spódnicę, pocz. XX w., Łukawiec (gm. Wielkie Oczy), nr inw. ML/E/343, spódnicę, wyk. nieznaną, k. XIX w., Opaka (gm. Lubaczów), nr inw. ML/E/1013.

Fot. 42–43. Wizyta studyjna pracowników Muzeum Kresów w Lubaczowie w Muzeum Narodowym we Wrocławiu, na wystawie „Rubens na Śląsku”, na fotografii niżej wspólnie z prof. Piotrem Oszczanowskim, dyrektorem Muzeum, i Martą Derejczyk, kierowniczką Muzeum Etnograficznego – Oddziału Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Wrocław, 26 listopada 2025 r.

5. Wystawy wirtualne.

We współpracy z Centrum Kulturalnym w Przemyślu, w ramach działań rozwijających i popularyzujących Portal Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej, przygotowano dwie wystawy wirtualne, na bazie czasowych wystaw stacjonarnych, ekspozycyjnych w latach 2024–2025 w Zespole Cerkiewnym w Radrużu:

1) *Garnki z Roztocza. Pamięci Stanisława Franciszka Gajerskiego (1932–2021);*

2) *Jaworów. Ludowe barwy Roztocza.*

Opis obu wystaw został zamieszczony w sprawozdaniach z działalności Muzeum za 2024 i 2025 r. Wersja wirtualna wystaw została przygotowana przez Janusza Mazura we współpracy z Tomaszem Michalskim, który odpowiadał za dokumentację fotograficzną muzealiów.

V. FREKWENCJA.

Łączna liczba odwiedzin Muzeum Kresów w Lubaczowie oraz jego oddziały w 2025 r. wyniosła **34 409 osób**.

Siedzibę główną Muzeum Kresów w Lubaczowie odwiedziło **5 619 osób**, przy czym wejścia biletowane to 4 551 osób: 3 583 osoby na podstawie biletów płatnych (w tej liczbie też uczestnicy lekcji i warsztatów muzealnych – 1 161 osób), a 968 osób na podstawie biletów bezpłatnych. W wydarzeniach kulturalnych niebiletowanych wzięło udział 1 068 osób.

Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie odwiedziło w ciągu roku szacunkowo **14 290 osób**. Wejścia na teren Zespołu Zamkowo-Parkowego nie były biletowane i zostały określone szacunkowo.

Zespół Cerkiewny w Radrużu odwiedziło **14 061 osób**, przy czym wejścia biletowane to 12 052 osoby: 9 300 osób na podstawie biletów płatnych (w tej liczbie też uczestnicy lekcji i warsztatów muzealnych – 123 osoby), 2 752 osoby na podstawie biletów bezpłatnych. W wydarzeniach kulturalnych niebiletowanych wzięło udział 2 009 osób. Do frekwencji nie wliczano osób odwiedzających Zespół Cerkiewny w Radrużu nie posiadających biletu wstępu i nie uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych.

Liczba uczestników odpłatnych lekcji i warsztatów muzealnych w Muzeum Kresów w Lubaczowie i Zespole Cerkiewnym w Radrużu wyniosła 1 284 osoby.

W **Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie** w wydarzeniach kulturalnych niebiletowanych, zorganizowanych przez Muzeum, wzięło udział **390 osób**. Poza wydarzeniami kulturalnymi zorganizowanymi przez Muzeum nie ewidencjonowano innych odwiedzających Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie.

Do powyższej frekwencji nie włączono liczby osób uczestniczących w wydarzeniach poza Muzeum Kresów w Lubaczowie – w 2025 r. było to szacunkowo **2 176 osób**.

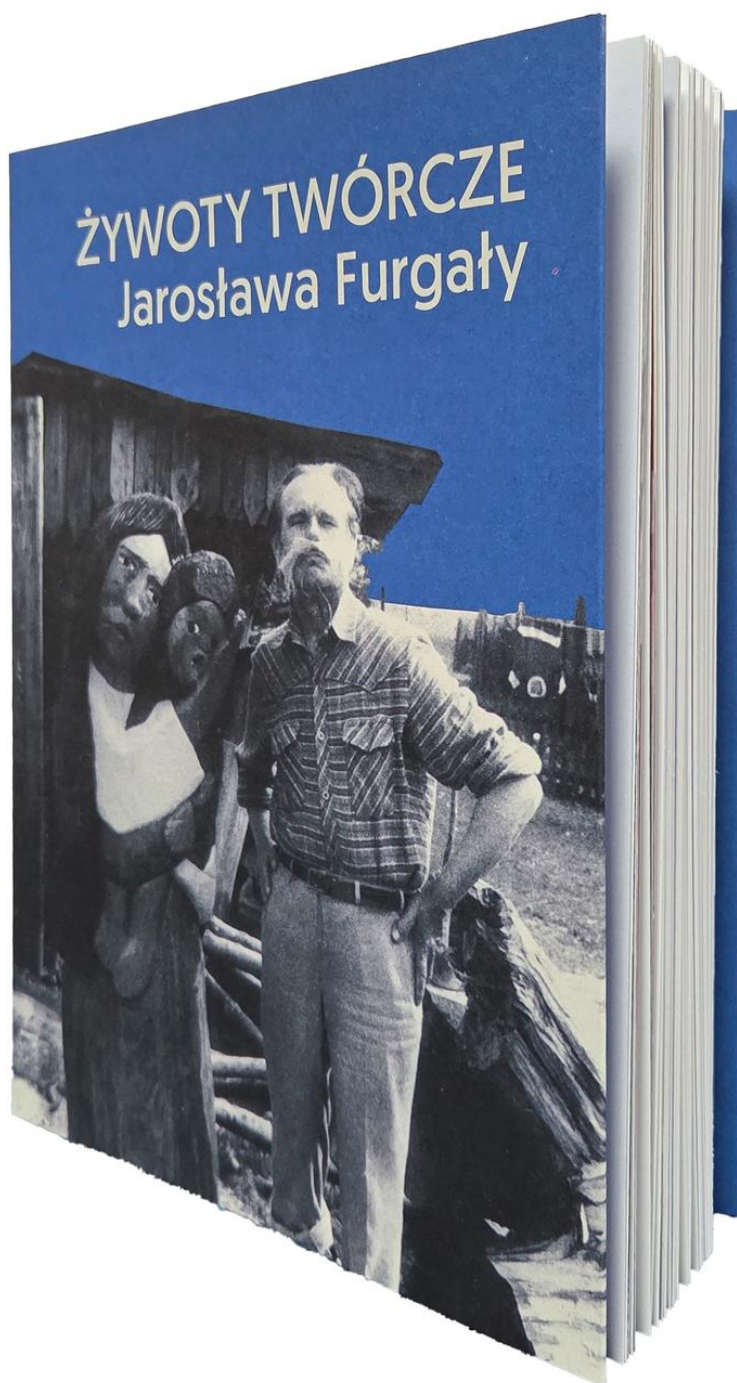
VI. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA.

Z uwzględnieniem różnych nośników i form prezentacji.

1. Publikacje wydane nakładem Muzeum (w tym wybrane artykuły ze strony internetowej Muzeum).

- 1) Gmiterek R., *Czytanie śmierci*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 15 stycznia 2025 r.
- 2) Gryszczyk M., Kuchta-Kurasińska A., Mazur J., *Autoportret malarza Rüppela – dzieło inspirowane Rubensem*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 26 sierpnia 2025 r.
- 3) Kuchta-Kurasińska A., „*Obiekty są proste, bez żadnego detalu zdobniczego, praca będzie bez większych zaskoczeń i emocji...*”. *Zakończyliśmy prace konserwatorskie przy ławkach z cerkwi św. Paraskewy w Radrużu*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 31 października 2025 r.
- 4) Kuchta-Kurasińska A., Mazur J., *Grób Pański z Radruża – między Wschodem a Zachodem*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 18 kwietnia 2025 r.
- 5) Mazur J., *Chrzest z Cekowa*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 6 stycznia 2025 r.
- 6) Mazur J., *Dłonie Symeona*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 2 lutego 2025 r.
- 7) Mazur J., *Jaworów w Radrużu*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 23 lipca 2025 r.
- 8) Mazur J., *Karnawał w Muzeum*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 7 lutego 2025 r.
- 9) Mazur J., *Non omnis moriar... Ostatnie pożegnanie śp. dr. Zygmunta Kubraka*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 23 grudnia 2025 r.
- 10) Mazur J., *Notatnik kamieniarski*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 27 października 2025 r.
- 11) Mazur J., *Radruski finał projektu „Mistrz – uczeń”*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 28 listopada 2025 r.
- 12) Mazur J., *Seminarium o konserwacji kamieniarstwa bruśnieńskiego*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 27 listopada 2025 r.
- 13) Mazur J., *Wielki powrót Jarosława Furgały*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 29 lipca 2025 r.
- 14) Mazur J., *Zespół Cerkiewny w Radrużu*, Lubaczów 2025;
- 15) Mazur J., *Znak Świętego – drzeworyt Józefa Lewkowicza*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 17 września 2025 r.
- 16) Meder M., *1 września 1939 roku – 86. rocznica wybuchu II wojny światowej*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 1 września 2025 r.
- 17) Meder M., *13 grudnia – 44. rocznica wybuchu stanu wojennego*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 13 grudnia 2025 r.
- 18) Meder M., *17 września 1939 r. – zbrojna interwencja ZSRR na terytorium Polski*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 17 września 2025 r.

- 19) Meder M., *85. rocznica zbrodni katyńskiej*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 13 kwietnia 2025 r.
- 20) Meder M., *Generał Józef Kustroń. W 86. rocznicę bohaterskiej śmierci*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 16 września 2025 r.
- 21) Meder M., *Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń. Podsumowanie*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 25 czerwca 2025 r.
- 22) Meder M., *Obrona Lwowa 1918–1919. Historia i pamięć*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 26 listopada 2025 r.
- 23) Meder M., *Stanisław Dąbek – bohater, który oddał życie za Polskę. W 86. Rocznice śmierci*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 19 września 2025 r.
- 24) Meder M., *Święto Wojska Polskiego i pamięć o bohaterach wojny 1920 roku*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 15 sierpnia 2025 r.
- 25) Meder M., *Walki o Lubaczów w 1918 roku – lokalny wymiar wojny polsko-ukraińskiej*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 6 grudnia 2025 r.
- 26) Sałek D., *14 lutego 2025 r. Przed 83 lata powstała Armia Krajowa*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 14 lutego 2025 r.
- 27) Sałek D., *Debaty oksfordzkie*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 30 października 2025 r.
- 28) Sałek D., *Historia Sybiraczki Marii z Kozyrskich Maćkowskiej primo voto Demus*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 10 lutego 2025 r.
- 29) *60. rocznica Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej (1965–2025)*, opr. K. Pelc-Antonik, Lubaczów 2025.
- 30) Zając K., *Joseph Reinbach – wiedeński policjant z Lubaczowa*, strona internetowa Muzeum, data publikacji: 12 marca 2025 r.
- 31) *Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)*, red. M. Derejczyk, P. Zubowski, Lubaczów 2025.

Fot. 44. *Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)*, red. M. Derejczyk, P. Zubowski, Lubaczów 2025.

2. Publikacje pracowników zewnętrzne.

- 1) Dąbrowski G., *Nim został królem - Bolesław Chrobry na terenie Grodów Czerwieńskich*, „Powiat Lubaczowski.info”, grudzień 2025, s. 9.
- 2) Sałek D., *Projekt „Na szlaku Kompanii Narol – z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie”*, „Powiat Lubaczowski.info”, grudzień 2025, s. 8;
- 3) Mazur J., *Watykański sukces*, „Lubaczów 2025”, jednodniówka Urzędu Miejskiego w Lubaczowie i Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej, s. 95–96;
- 4) Zubowski P., *Konferencja naukowa pt. „W obliczu zagrożenia. Wojna Rzeczypospolitej z Osmanami i najazd ord tatarskich na Ruś Czerwoną w 1672 r.”*, *Archiwum Państwowe w Przemyślu, 29–30 września 2022 r.*, „Rocznik Lubaczowski”, t. XXII–XXIII (2021–2024), s. 289–290;
- 5) Mazur J., *Seminarium pt. „Dziedzictwo sakralne dawnej Rzeczypospolitej, a dialog polsko-ukraiński”*, *Muzeum Kresów w Lubaczowie, 15 stycznia 2023 r.*, „Rocznik Lubaczowski”, t. XXII–XXIII (2021–2024), s. 291–294;
- 6) Żurek M., *Konferencja pt. „1944. W 80. rocznicę uciekinierki ludności polskiej przed terrorem OUN-UPA”*, *Miejski Dom Kultury im. Aleksandra Sas-Bandrowskiego w Lubaczowie, 12 lipca 2024 r.*, „Rocznik Lubaczowski”, t. XXII–XXIII (2021–2024), s. 307–310;
- 7) Mazur J., *Dzień Architektury Drewnianej, Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 23, 25 sierpnia 2024 r.*, „Rocznik Lubaczowski”, t. XXII–XXIII (2021–2024), s. 311–316.

VII. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA.

Wśród najważniejszych działań realizowanych przez Muzeum od 2025 r., poza wymienionymi niżej, jest realizacja ogólnopolskiego projektu pn. „**IV pielgrzymka Jana Pawła II do Polski w 1991 r. – analiza źródłowa**”, dzięki środkom pozyskanym z **Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki**. Kierownikiem merytorycznym projektu jest dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW, za koordynację projektu od strony administracyjnej i finansowej odpowiadają Mateusz Żurek i Elżbieta Kosak.

Założeniem projektu jest zebranie i przeanalizowanie źródeł historycznych dotyczących IV pielgrzymki Jana Pawła II do Polski – pierwszej, która miała miejsce po przełomie roku 1989 – odzyskaniu przez Polskę niepodległości względem Związku Sowieckiego oraz upadku systemu komunistycznego w naszym kraju. Dotąd nie podejmowano badań na ten temat w sposób systematyczny, a w każdym razie nie podejmowano ich w oparciu o metodologię nauk historycznych.

Pierwszym celem projektu jest więc zidentyfikowanie źródeł historycznych dotyczących IV pielgrzymki Jana Pawła II do naszego kraju, ich zgromadzenie w ramach kwerend, a na podstawie wyselekcjonowanego materiału, wydanie obszernego wydawnictwa źródłowego, które po raz pierwszy dostarczy bezpośredniej informacji na temat tego wydarzenia, które w znacznej mierze wyznaczyło kierunki rozwoju polskiej niepodległości odzyskanej po okresie dominacji komunistycznej.

Drugim celem jest przeprowadzenie w oparciu o zgromadzony materiał źródłowy pogłębionej jego analizy badawczej, która pozwoli zespołowi na przedstawienie wniosków dotyczących tego ważnego – a do tej pory nieprzebadanego wydarzenia historycznego. Analiza zostanie dokonana metodą historyczną, jednak w toku realizacji projektu pozyskane zostaną także ekspertyzy politologiczne, socjologiczne i teologiczne, które pozwolą na osadzenie wniosków historycznych w kontekście innych nauk społecznych i teologicznych. Wnioski te zostaną po raz pierwszy zaprezentowane podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej. Następnie po przeprowadzeniu dyskusji – zostaną przedstawione w serii artykułów opublikowanych w ramach publikacji zbiorowej, wieńczącej całość projektu.

W ramach prac projektowych w 2025 r. zespół badawczy zakończył pierwszy etap kwerendy źródłowej, opracowane zostały ekspertyzy z zakresu teologii, socjologii, politologii oraz prawa wyznaniowego. Rozpoczęto i realizowano drugi etap kwerendy, obejmującej archiwa polskie i zagraniczne, a także dokonano analizy dokumentacji zebranej w ramach dotychczasowych kwerend oraz w świetle pozyskanych ekspertyz i wybrano wstępnie materiał źródłowy do publikacji.

Drugim z projektów, w którym brał udział Mateusz Żurek, główny inwentaryzator zbiorów, na który warto zwrócić uwagę był projekt „**Etnomozaika. Współczesne dziedzictwo kulturowe wsi**”.

Projekt koordynowany przez Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi to propozycja badawcza odwołująca się do prac Oskara Kolberga z XIX w. W 2024 r. minęła 210. rocznica urodzin tego uważanego za pierwszego etnografa i największego badacza

terenowego polskiej wsi. W swoich założeniach, projekt „Etnomozaika”, zakładał nawiązanie do idei „Dzieł Wszystkich” Oskara Kolberga, ze względu na ich ogólnopolski zasięg i plan wieloaspektowych badań w zakresie kultury ludowej i tradycyjnej. I tak, jak w wieku XIX było to dzieło oryginalne, obejmujące ogromny materiał badawczy z terenów przedrozbiorowej Rzeczypospolitej, przedstawiony w formie monografii regionalnych, tak projekt „Etnomozaika” ma być rodzajem opracowania współczesnej kultury ludowej i tradycyjnej początku XXI w., prezentującej ją w perspektywie ogólnopolskiej. To wyjątkowy koncept, który ma na celu dokumentację i analizę wybranych zjawisk kulturowych, związanych z dziedzictwem i tradycją wsi. Służyć ma to celowi nadrzędnemu projektu, którym jest zachowanie i ochrona współczesnych polskich tradycji, wywodzących się z kultury chłopskiej oraz wzmacnianie kultury tradycyjnej. W ramach zadania docelowo zrealizowane zostaną badania terenowe, obejmujące wywiady etnograficzne przeprowadzane z mieszkańcami całej Polski. Zebrany materiał posłuży do opracowania obszernej publikacji, w której omówione zostaną wnioski z badań.

W 2025 r. rozpoczęto badania pilotażowe na terenie województwa podkarpackiego. Na terenie powiatu lubaczowskiego przeprowadzono 3 wywiady etnograficzne z mieszkańcami Gminy Lubaczów, Gminy Oleszyce oraz Miasta i Gminy Narol.

1. Działalność naukowo-badawcza na terenie Muzeum.

1) Sesje, seminaria, konferencje, spotkania.

- a) Konferencja „Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej. Życie we dworze”, przygotowana wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu, towarzysząca działalności Portalu Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 11 kwietnia 2025 r.;
- b) Seminarium Akademia Dziedzictwa Kresów „Życie artystyczne we Lwowie w dwudziestoleciu międzywojennym i w czasie II wojny światowej”, przygotowane wspólnie z Muzeum Niepodległości w Warszawie oraz Akademią Dziedzictwa Kresów – Towarzystwem Kultury Pamięci im. Księcia Adama Kardynała Sapiehy, jako wydarzenie towarzyszące wystawie „Marian Kratochwil (1906–1997). Kresy w sercu i na emigracji”, 23 maja 2025 r.;
- c) Prezentacja Janusza Mazura i Piotra Zubowskiego *Koncepcja Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek – wspólnota kultur”*, Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, w ramach Nocy Muzeów 2025, 15 czerwca 2025 r.
- d) Seminarium „Dziedzictwo Pogranicza wykute w kamieniu”, przygotowane wspólnie z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 25 listopada 2025 r. – w trakcie seminarium prezentacja Janusza Mazura poświęcona rzeźbie Matce Bożej Niepokalanej, będącej efektem stypendium realizowanego przez Józefa i Marka Lewkowiczów „Mistrz – uczeń” Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi w 2025 r.

2) Kwerendy.

- a) Marta Gryszczyk, 4 kwerendy dotyczących m.in. „sztuki okopowej”, na prośbę dr hab. Wiktora Szymborskiego z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, malarstwa kresowego, portretu Marka Matczyńskiego (1631–1697) wojewody ruskiego oraz malarstwa zachodniego przejętego przez Muzeum z Centralnej Składnicy Muzealnej w Kozłówce;
- b) Janusz Mazur, 5 kwerend dotyczących m.in. drzeworytu płazowskiego i zabawek jaworowskich, jaworowsko-lubaczowskich skrzyń wiannyh, druków na płótnie (współpraca w tym zakresie m.in. z Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Muzeum im. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, Muzeum Etnograficznego im. Franciszka Kotuli w Rzeszowie);
- c) Dariusz Sałek, 8 kwerend dotyczących m.in. żydowskich przodków pani prof. Alejandry Walzer Moskovic z Uniwersytetu Karola III w Madrycie, Marii Maćkowskiej primo voto Demus z domu Kozyrskiej, „sztuki okopowej”, koszar w Lubaczowie, kpt. L. Ostrowińskiego, historii miasta Jaworów oraz wsi Młodów i Krakowiec.

3) Konsultacje naukowe (w tym badania terenowe) i inne działania o charakterze naukowo-badawczym.

- a) Grzegorz Dąbrowski, Janusz Mazur, Piotr Zubowski, konsultacje dotyczące badań archeologicznych i prac budowlanych na działce 4007 związane z budową Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek. Wspólnota kultur” w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie;
Szerzej na ten temat „Prace inwestycyjne i remontowe. Zakupy inwestycyjne”.
- b) Marta Gryszczyk, 3 ekspertyzy, m.in. dotyczące wyposażenia sakralnego dawnej cerkwi w Miłkowie;
- c) Janusz Mazur, przygotowanie, we współpracy z Józefem Lewkowiczem, wniosku stypendialnego, w ramach programu „Mistrz – uczeń” Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, nadzór nad realizacją stypendium przyznanego Józefowi (mistrz) i Markowi (uczeń) Lewkowiczom, celem stypendium było wykonanie kamiennej rzeźby przedstawiającej Matkę Bożą Niepokalaną; do realizacji użyto kamień z kamieniołomów w Starym Bruśnie na Roztoczu, surowiec był eksploatowany od XVI w. i stał się podstawą rozwoju ludowego ośrodka kamieniarskiego (do poł. XX w.); figura nawiązywała do tradycyjnych przedstawień o tematyce sakralnej, które rozpowszechnione były w kulturze ludowej okolic Lubaczowa, głównie w dziełach wspomnianego bruśnieńskiego ośrodka kamieniarskiego; figura ukazywała Matkę Bożą stojącą na kuli ziemskiej i depczącą głowę węża; postać została ukazana frontalnie z dłońmi rozłożonymi na boki, odziana w długą suknię przewiązaną paskiem, z głową okrytą płaszczem spływającym na ramiona, zarzuconym na ręce i opadającym fałdami w dół, spod sukni widoczne stopy oparte na wijącym się wężu, widoczna w dolnej części półkula utworzyła cokół rzeźby; Janusz Mazur nadzorował realizację sty-

pednium w ramach kolejnych 15 wyjazdów terenowych do Starego Brusna (kamieniołom, cmentarz), Nowego Brusna (Zespół Cerkiewny – Oddział Muzeum Kresów w Lubaczowie) i Nowego Siola (przydomowa pracownia Józefa Lewkowicza), 10, 14 czerwca, 1, 8, 23, 29 lipca, 6, 12, 20, 27 sierpnia, 2, 9, 18 września, 1, 27 października 2025 r., uczestniczył w zrealizowaniu działań promocyjnych i rozliczeniu projektu; Muzeum w swoich działaniach zaplanowało też transport i retransport rzeźby do Warszawy, do NIKDW na wystawę czasową prezentującą efekty prac stypendystów programu „Mistrz – uczeń” (wystawa zaplanowana na styczeń 2026 r.);

- d) Janusz Mazur, 15 wyjazdów / badań terenowych dot. m.in. pozyskania eksponatów z domu przy ul. Mickiewicza, Wyszyńskiego i Szpitalnej w Lubaczowie, zabezpieczenia fragmentów oryginalnej konstrukcji dachowej cerkwi św. Mikołaja;
- e) Janusz Mazur, konsultacje naukowe w zakresie historii i sztuki powiatu lubaczowskiego, architektury i sztuki cerkiewnej okolic Lubaczowa, dziejów brześnińskiego ośrodka kamieniarskiego, dziejów drzeworytnictwa płazowskiego i jego reaktywacji, dzieje parafii rzymskokatolickich, lokalnego ruchu wydawniczego;
- f) Dariusz Sałek, 11 konsultacji naukowych dotyczących m.in. ścieżki przyrodniczo-historycznej „Miłków” na terenie Nadleśnictwa Oleszyce, pomnika na Horaju 21 Dywizji Piechoty Górskiej gen. Józef Kustronia, podziemia niepodległościowego na terenie powiatu lubaczowskiego, upamiętnienia miejsca kaźni Żydów na tzw. Polu Plebańskim, młyn w Budomierzu, rodziny Cebulskich z Miłkowa, historii Młodowa.

Fot. 45–48. Prace przy figurze Matki Bożej Niepokalanej, wykonywane przez Józefa i Marka Lewkowiczów w ramach programu „Mistrz – uczeń” Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi.

Fot. 49–50. Konferencja „Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej. Życie we dworze”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 11 kwietnia 2025 r.

Fot. 51-52. Seminarium Akademia Dziedzictwa Kresów „Życie artystyczne we Lwowie w dwudziestoleciu międzywojennym i w czasie II wojny światowej”, siedziba główna Muzeum Kresów w Lubaczowie, 23 maja 2025 r.

Fot. 53–54. Seminarium „W stronę architektury. Wyniki prac inwentaryzacyjno-badawczych przy cerkwi pw. Zaśnięcia Matki Bożej w Żmijowiskach”, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, cerkiew w Żmijowiskach, 20 września 2025 r.

Fot 55–57. Seminarium „Dziedzictwo Pogranicza wykute w kamieniu”, Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie, Zespół Cerkiewny w Radużu, 25 listopada 2025 r.

2. Działalność naukowo-badawcza poza Muzeum.

1) Sesje, seminaria, konferencje, spotkania.

- a) Seminarium „Pamięć. Świadeństwo. Sprawiedliwość”, przygotowane w ramach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, Miejski Dom Kultury im. A. Sas-Bandrowskiego, 24 stycznia 2025 r. – w trakcie seminarium wystąpienie Dariusza Sałka pt. *Żydzi lubaczowscy. Pamięć o ofiarach Holokaustu*.
- b) Prezentacja Janusza Mazura *Śladami walk hetmana wielkiego koronnego Jana Sobieskiego z oddziałami tatarskimi podczas wojny 1672 r. Objazd terenowy w dniu 30 września 2022 r. towarzyszący konferencji naukowej pt.: „W obliczu zagrożenia. Wojna Rzeczypospolitej z Osmanami i najazd ord tatarskich na Ruś Czerwoną w 1672 r.”*, podczas spotkania autorskiego wokół publikacji *W obliczu zagrożenia. Wojna Rzeczypospolitej z Osmanami i najazd ord tatarskich na Ruś Czerwoną w 1672 r.*, Archiwum Państwowe w Przemyślu, 14 marca 2025 r.;
- c) Udział Piotra Zubowskiego w spotkaniu opiekunów miejsc światowego dziedzictwa UNESCO, w związku z wpisem Zespołu Cerkiewnego w Radrużu na listę światowego dziedzictwa UNESCO, w Departamencie Ochrony Zabytków w Warszawie, 3–4 czerwca 2025 r.;
- d) Seminarium „W stronę architektury. Wyniki prac inwentaryzacyjno-badawczych przy cerkwi pw. Zaśnięcia Matki Bożej w Żmijowiskach”, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, cerkiew w Żmijowiskach, 20 września 2025 r.;
- e) Konferencja „Miasta na Kresach dawnej Rzeczypospolitej”, przygotowana wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu i Muzeum Archidiecezjalnym w Przemyślu, towarzysząca działalności Portalu Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej, 24 października 2025 r.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA, WYDARZENIA KULTURALNE, WSPÓŁPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI.

W okresie sprawozdawczym Muzeum było organizatorem, współorganizatorem lub partnerem **146 lekcji i warsztatów muzealnych, 21 projektów o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, 15 spotkań o charakterze edukacyjnym** (w tym spotkania autorskie, wykłady i prelekcje, seminaria, konferencje), **8 konkursów i gier terenowych, 17 spacerów edukacyjnych i wycieczek, 4 koncerty, 1 pokaz filmowy oraz 3 pokazy teatralne.**

Inicjatywy skierowane zostały do różnych grup docelowych: dzieci i młodzieży szkolnej, dorosłych, osób indywidualnych oraz rodzin z dziećmi i grup zorganizowanych. Tematyka zajęć i wydarzeń związana była z wystawami stałymi i czasowymi Muzeum, nawiązywała do programu edukacji regionalnej, dziedzictwa Kresów, tematów z zakresu historii sztuki i zagadnień plastycznych. W ramach działalności edukacyjnej Muzeum współpracowało z instytucjami oświatowymi i kulturalnymi na terenie powiatu lubaczowskiego i województwa podkarpackiego oraz całej Polski.

1. Projekty o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w tym imprezy plenerowe.

1) Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu, 23 stycznia – 2 lutego 2025 r.

Wydarzenie obchodzone jest rokrocznie pod koniec stycznia w nawiązaniu do rocznicy wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau (27 stycznia 1945 r.). W ramach przygotowywanych wydarzeń kultywowana jest pamięć o Żydach pomordowanych w czasie II wojny światowej. Na ziemi lubaczowskiej wydarzenia o charakterze edukacyjnym zostały przygotowane wspólnie przez Muzeum Kresów w Lubaczowie, Miejską Bibliotekę Publiczną im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie, Gminną Bibliotekę Publiczną w Lubaczowie z siedzibą w Baszni Dolnej oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narolu. Wśród nich znalazły się: projekcje filmów, seminarium, warsztaty dla dzieci, wykłady, spacer tematyczny, czytanie performatywne, a także wspólne złożenie kwiatów pod pomnikiem pomordowanych Żydów na tzw. Plebańskim Polu. Muzeum przygotowało w ramach obchodów spacer tematyczny „Śladami żydowskiego Lubaczowa”, włączyło się także w realizację innych działań, m.in. w seminarium „Pamięć. Świadectwo. Sprawiedliwość” w Miejskim Domu Kultury w Lubaczowie.

2) Program spotkań autorskich pn. „Rozmowy na Pograniczu”, cały rok.

W ramach cyklu spotkań podjęto problematykę Pogranicza oraz Kresów dawnej Rzeczypospolitej z ludźmi, którzy zajmują się ich definiowaniem, portretowaniem, opisywaniem, którzy dostrzegają ich problemy i wartości, którzy rozumieją Kresy dawnej Rzeczypospolitej oraz Pogranicze lub starają się je zrozumieć. Z tymi, którzy przesuwiają ich granice i niwelują je, poprzez dzieła literackie, ale też filmowe oraz działania społeczne i kulturalne.

Radruż, leżący od wieków i pokoleń na permanentnym Pograniczu, na styku kultur, a w perspektywie działalności Muzeum Kresów w Lubaczowie będący również częścią dziedzictwa Kresów dawnej Rzeczypospolitej, jest gotowy na takie rozmowy od zawsze. Zależało nam, aby właśnie wokół tego niezwykle cennego założenia, z uwagi na położenie geograficzne, a także bezcenną wartość dla dziedzictwa kulturowego dawnej Rzeczypospolitej, podkreśloną wpisem na listę światowego dziedzictwa UNESCO i listę Pomników Historii, budować markę „Rozmów na Pograniczu”.

Uwzględnienie w trakcie spotkań nie tylko obszaru Kresów dawnej Rzeczypospolitej, ale też samego tytułowego „pogranicza”, pozwoliło na twórczą, współczesną interpretację „Kresów” – prezentację jak dziś można rozmawiać o wielokulturowości, wielonarodowości czy wieloreligijności w odniesieniu do historycznych realiów dawnej Rzeczypospolitej. Takie założenie ma swoje uzasadnienie w literaturze naukowej, w której badacze wskazują – w dzisiejszym kontekście – na przemianę Kresów w ponadnarodowe i wielokulturowe pogranicze. „Kresy” i „pogranicze”, w perspektywie twórców idei projektu, można traktować jako synonimy, w żaden sposób się nie wykluczające.

W 2025 r. w ramach cyklu zorganizowano 4 spotkania.

3) Uroczystość upamiętniająca mieszkańców Radruża zamordowanych przez ukraińskich nacjonalistów z OUN i UPA w latach 1944–1946.

Wspólne obchody upamiętniające mieszkańców Radruża, zamordowanych przez ukraińskich nacjonalistów, zorganizowało Muzeum Kresów w Lubaczowie, Gmina Horyniec-Zdrój, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie oraz Sołtys wsi Radruż. Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym starosty lubaczowskiego Barbary Broż.

W trakcie uroczystości odbyło się odsłonięcie i poświęcenie nowego nagrobka Zofii, Stefana, Marii i Jadwigi Romaników oraz Stefana Gołębia na tzw. dużym cmentarzu w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Nagrobek powstał z inicjatywy Muzeum Kresów w Lubaczowie i Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie i został sfinansowany ze środków rzeszowskiego oddziału IPN. W ramach części oficjalnej, na terenie Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, dr Tomasz Bereza wygłosił także prelekcję pt. „Zbrodnie bojówek OUN i UPA na mieszkańcach Radruża w latach 1944–1947”.

4) Operacja „Czysta Rzeka” w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 12 kwietnia 2025 r.

Początki akcji Operacja „Czysta Rzeka” sięgają 2018 r., kiedy w redakcji magazynu „Kraina Bugu” narodził się pomysł sprzątnięcia rzeki Bug oraz jej dopływów. Dzięki zaufaniu i wsparciu pierwszych partnerów udało się rozpocząć pierwszą edycję, której efekty szybko przerosły oczekiwania – w ciągu kilku dni okazało się, że potrzeba oddolnych działań na rzecz środowiska naturalnego występuje również

w wielu innych miejscach. Jednodniowa inicjatywa nad Bugiem błyskawicznie rozwinęła się do kilkutygodniowej akcji ogólnopolskiej, w którą zaangażowały się osoby publiczne oraz lokalni liderzy.

Inicjatorzy akcji uznają wyjątkowość i bogactwo natury oraz niepowtarzalność krajobrazu. Traktują je za jedne z najistotniejszych wartości wpływających zarówno na indywidualny, jak i zbiorowy dobrostan.

Uczestnicy akcji dążą do tego, by kolejne pokolenia mogły cieszyć się światem i przyrodą umożliwiającymi naturalny rozwój dzięki zasobom, które udało nam się dla nich zachować i ochronić. Osadzone w lokalnych społecznościach, integrujące wokół wymiernych celów wspólne działania to metoda, która jest celem akcji.

W organizację wydarzenia, wspólnie z Hufcem ZHP w Lubaczowie, po raz kolejny włączyło się Muzeum Kresów w Lubaczowie. Wspólnie sprzątano otoczenie Zespołu Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie.

5) Święto Hufca Związku Harcerstwa Polskiego im. ks. hm. Wiktora Haasa-Paneckiego w Lubaczowie, 27 kwietnia 2025 r.

Święto Hufca ZHP Lubaczów tradycyjnie obchodzone jest w kwietniu, w rocznicę nadania Hufcowi sztandaru i imienia ks. hm. Wiktora Haasa-Paneckiego.

Po apelu na lubaczowskim Rynku odbył się wspólny przemarsz wszystkich drużyn do Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie, w którym uczestnicy wysłuchali gawędy o patronie hufca, a następnie uczestniczyli we mszy św. polowej. Dla uczniów i harcerzy przygotowano liczne atrakcje, mieli okazję poznać także tajniki służby w Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Nadleśnictwie Lubaczów. Muzeum Kresów w Lubaczowie było współorganizatorem tego wydarzenia.

6) Akcja Żonkile, 29 kwietnia 2025 r.

Organizowana rokrocznie akcja społeczno-edukacyjna „Żonkile” nawiązuje do powstania w getcie warszawskim, które wybuchło 19 kwietnia 1943 r. Ostatni przywódca Żydowskiej Organizacji Bojowej, Marek Edelman, do końca życia przychodził pod pomnik Bohaterów Getta w Warszawie, by złożyć żółte kwiaty i oddać hołd poległym towarzyszom. Przypinając papierowy kwiat, czyli symbol akcji, pokazujemy, że łączy nas pamięć o wydarzeniach 1943 r., o ludziach, którzy w beznadziejnej sytuacji walczyli o człowieczeństwo. Włączeniem się w akcję chcemy podkreślić także, że łączy nas pamięć o żydowskiej społeczności naszego miasta i całego powiatu lubaczowskiego.

W ramach akcji, wspólnie z Liceum im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie, Muzeum zorganizowało spacer „Śladami lubaczowskiego getta”.

7) Majówka z Muzeum Kresów w Lubaczowie, 1–3 maja 2025 r.

W ramach świętowania 234. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja Muzeum przygotowało gry i warsztaty plastyczne dla rodzin, a także zwiedzanie wystaw stałych i czasowych w Lubaczowie i Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

8) Powiatowy Dzień Dziecka w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 1 czerwca 2025 r.

Wydarzenie przygotowane przez Powiatowe Centrum Kultury w Lubaczowie, skierowane do najmłodszych, dla których przygotowano dmuchańce, gry, zabawy, warsztaty, zajęcia z animatorami itp. Muzeum było współorganizatorem wydarzenia i przygotowało plener malarski.

9) Międzynarodowa Noc Muzeów w Muzeum Kresów w Lubaczowie, 16 czerwca 2025 r.

Muzeum Kresów w Lubaczowie przygotowało liczne atrakcje w ramach Międzynarodowej Nocy Muzeów nie tylko w swojej siedzibie głównej, ale też w oddziałach: Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, Zespole Cerkiewnym w Radrużu i Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie. Po raz pierwszy do wspólnych obchodów przyłączyły się dwie lubaczowskie parafie: Parafia pw. św. Stanisława BM oraz Parafia pw. św. Mikołaja. Specjalnie przygotowanym programem upamiętniliśmy przypadającą w 2025 r. wyjątkową rocznicę 500-lecia hołdu pruskiego. Wszystkie zaplanowane wydarzenia były dostępne bezpłatnie.

Wśród wydarzeń znalazły się prezentacje wystawy multimedialnej „20 40 20”, prezentacja przywileju dla miasta Płazowa króla Zygmunta III Wazy z 1619 r., warsztaty dla dzieci i młodzieży „Korony polskich królów” oraz „Skryba króla”, gra fabularna „Krwawe swaty”, zwiedzanie wystaw stałych i czasowych z przewodnikiem, rozstrzygnięcie konkursu „Jak Wam się podoba? Najciekawsza recenzja wystawy czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie”, prezentację koncepcji Parku Etnograficznego „Przygródek – Wspólnota kultur”, zwiedzanie Zespołu Cerkiewnego w Radrużu „ze szlachcicem”, wycieczka „Na szlaku bruśnieńskich kamieniarzy” po Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie i ścieżce dydaktycznej „Góra Bruśno”.

10) Europejskie Dni Archeologii, 16 czerwca 2025 r.

Europejskie Dni Archeologii to inicjatywa realizowana w Polsce od 2019 r., która została zainicjowana w roku 2010 jako wydarzenie francuskie, przez Narodowy Instytut Archeologicznych Badań Ratowniczych.

Europejskie Dni Archeologii to wydarzenia, wystawy, sesje naukowe oraz pikniki prezentujące bogactwo dziedzictwa archeologicznego. Ich uczestnicy mają doskonałą okazję do skorzystania z licznych atrakcji, a także wzięcia udziału w żywej lekcji historii. To szereg działań promujących i przedstawiających zabytki archeologiczne, a także forma poznawania historii, poprzez aktywny udział w wydarzeniach organizowanych przez instytucje kultury. To możliwość bezpośredniego kontaktu z zabytkami sprzed tysięcy lat.

Europejskie Dni Archeologii co roku odbywają się w czerwcu i są adresowane do bardzo zróżnicowanej grupy odbiorców: od rodzin z dziećmi, poprzez młodzież szkolną, studencką i osoby dorosłe, po pasjonatów oraz specjalistów z dziedziny archeologii.

Muzeum włącza się w organizację wydarzenia od 2023 r. W 2025 r., poza działaniami edukacyjnymi, zorganizowaliśmy prezentację koncepcji zagospodarowania Wzgórza Zamkowego w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, opracowanej przez Oddział Terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Rzeszowie. Prezentację wygłosiły Barbara Potera i Joanna Dzik, autorski koncepcji i pracownicy NIDu.

11) Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń, 19–22 czerwca 2025 r.

Impreza była kolejną edycją festiwalu „Kraina Roztocze”. Została zaplanowana jako cykl dni otwartych, w ramach których uczestnicy mieli okazję poznać różnorodne atrakcje oraz walory Krainy Turystycznej Roztocze. Program przygotowano we współpracy Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej z partnerami tworzącymi Kraję Turystyczną Roztocze, wśród których znaleźli się: Muzeum Kresów w Lubaczowie, Powiat Lubaczowski, Gmina Lubaczów, Gmina Cieszanów, Gmina Horyniec-Zdrój, Gmina Narol oraz Stowarzyszenie Folkowisko. Na bogatą ofertę wydarzeń złożyły się m.in. gry terenowe, rajdy rowerowe, spacer i wycieczki tematyczne, warsztaty edukacyjne, występy muzyczne oraz spotkania i prelekcje. W ramach swojej oferty Muzeum przygotowało warsztaty pisania ikon, które poprowadził Sebastian Niestój, bezpłatne zwiedzanie z przewodnikiem Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, bezpłatne oprowadzanie po Zespole Cerkiewnym w Nowym Brusnie wraz z wycieczką do Starego Brusna (zwiedzanie cmentarza, cerkwiska oraz kapliczki św. Mikołaja).

12) Obchody Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, lipiec–grudzień 2025 r.

Celem obchodów było kultywowanie pamięci o jednej z najbardziej tragicznych kart historii Polski XX w. – ludobójstwie dokonanym przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1939–1945. Poszczególne wydarzenia w ramach programu zostały przygotowane przez Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział w Lubaczowie, Instytut Strat Wojennych im. Jana Karskiego w Warszawie, Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego w Lubaczowie, Jednostkę Strzelecką 2033 im. gen. Józefa Kustrońia w Lubaczowie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie, Parafię pw. św. Stanisława BM w Lubaczowie, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej oraz Miejską Bibliotekę Publiczną im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie.

Muzeum włączyło się w obchody poprzez organizację spotkań: wokół publikacji „Dokumenty zbrodni wołyńskiej”, tom 1 i 2, z dr. Leonem Popkiem i dr. Pawłem Sokołowskim; wokół publikacji „W cieniu Wołynia. Antypolska akcja OUN i UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945” z dr. hab. Damianem K. Markowskim; oraz wokół publikacji „A imię nasze wołyńskie dzieci” z Januszem Horoszkiewiczem (spotkaniu towarzyszyła prapremiera filmu dokumentalnego „Golgota Wołynia”).

13) Festiwal Dziedzictwa Kresów, lipiec–sierpień 2025 r.

W ramach jednego z najważniejszych wydarzeń kulturalnych w województwie Podkarpackim, poświęconego dziedzictwu dawnej Rzeczypospolitej, którego głównymi organizatorami są Województwo Podkarpackie i Gmina Lubaczów, Muzeum, wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu, zorganizowało koncert „Z nową wiosną – dźwięki kwieciami malowane” (cerkiew św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, 18 lipca); wspólnie z Muzeum Architektury i Kultury Ludowej im. Klemensa Szeptyckiego we Lwowie wernisaż wystawy „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza” (Zespół Cerkiewny w Radrużu, 20 lipca); wspólnie z Muzeum Narodowym we Wrocławiu wernisaż wystawy „Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)” (Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 27 lipca 2025 r.).

14) 81. rocznica wybuchu powstania warszawskiego, 1 sierpnia 2025 r.

Powstanie warszawskie było jednym z największych i najważniejszych zrywów niepodległościowych w historii państwa polskiego. Jest symbolem walki Polaków z okupantem niemieckim w czasie II wojny światowej. Sam fakt, że do dziś wzbudza wiele kontrowersji i jest żywo dyskutowane przez niezliczone grono historyków, politologów, pisarzy, publicystów i specjalistów różnych dziedzin, świadczy o tym, jak ważne jest to wydarzenie dla współczesnej historii naszego kraju.

Do współpracy w przygotowaniu obchodów 81. rocznicy Powstania na terenie Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie Muzeum otrzymało zaproszenie od Komendy Hufca ZHP w Lubaczowie. W programie obchodów znalazła się gawęda „Rudy, Alku, Zośko”, uruchomienie syreny w godzinę „W”, modlitwa harcerska oraz prelekcja poświęcona historii Powstania przygotowana przez Mateusza Żurka.

15) Nim został królem. Bolesław Chrobry na terenie Grodów Czerwieńskich, sierpień–wrzesień 2025 r.

Projekt zrealizowano w 1000. rocznicę koronacji Bolesława Chrobrego – wydarzenia niezwykle ważnego dla historii Polski. Koronacja oznaczała nie tylko prestiż dla władcy, ale również uznanie suwerenności państwa polskiego na arenie międzynarodowej. W ramach projektu w dniach 22–26 września 2025 r. w szkołach podstawowych w Wielkich Oczach, Horyńcu-Zdroju, Cieszanowie, Lisich Jamach i Oleszycach odbyła się „Akademia Badacza Tajemnic i Odkrywczy Skarbów”. Uczniowie podczas różnych zajęć mogli przenieść się w czasy Bolesława Chrobrego. Na zajęcia edukacyjne składały się:

- lekcje żywej historii, w trakcie których uczniowie spotkali się z wojem z epoki pierwszych Piastów, dowiedzieli się, jak wyglądało odzienie i wyposażenie bojowe drużynników Bolesława Chrobrego, a także sami przymierzyli tuniki i kolczugi;
- wykład „Ziemia lubaczowska za czasów panowania pierwszych Piastów”, podczas którego przedstawione zostały źródła historyczne i archeologiczne dotyczące terenu powiatu lubaczowskiego we wczesnym średniowieczu;

- warsztaty archeologiczno-historyczne, w trakcie których uczestnicy poznali kulisy pracy archeologów i historyków, odkrywających przed nami tajemnice dziejów; podczas zajęć można było zbadać skarb, zabezpieczyć artefakty, nauczyć się rysować zabytki i datować obiekty; podsumowaniem warsztatów była „konferencja” podczas, której uczniowie zaprezentowali swoje tezy i wyciągnięte wnioski;
- średniowieczny escaperoom, w trakcie którego uczniowie zajęli się rozszyfrowywaniem emocjonujących zagadek;
- historyczny gamesroom, w trakcie którego uczestnicy mogli rozegrać partię gier planszowych o tematyce średniowiecznej;
- kącik nauczycielski, w którym pedagodzy mogli dowiedzieć się, jak skutecznie włączać gry planszowe i fabularne do edukacji dzieci i młodzieży.

W niedzielne przedpołudnie, 28 września, na terenie Lubaczowa odbyła się gra miejska „Nim został królem”, w której wzięło udział 14 drużyn i przeszło 60 uczestników. Każda z drużyn otrzymała swój pakiet materiałów zawierający m.in. plan terenu gry, początkowe wskazówki i informacje. Na trasie gry, która wiodła przez różne zakątki naszego miasta czekali groźni wojowie, sędziwy Dzidomir z tajemniczym jeńcem, guślarz, zielarka, myśliwy, kupiec, tkaczka oraz sam książę Bolesław. Zadaniem graczy była pomoc w odnalezieniu Światopełka, z czym najlepiej poradziła sobie drużyna „Dzielnych Wojów”, zwycięzcy gry.

Kulminacją obchodów upamiętniających koronację Bolesława Chrobrego był piknik archeologiczny, który rozpoczął się o godz. 15 na lubaczowskim Rynku. Książę Bolesław poprowadził na koniu swoich wojów do Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie, w którym został przywitany przez mieszkańców grodu legendarnego Lubacza. Uczestnicy pikniku mogli dowiedzieć się, jak walczone we wczesnym średniowieczu, samemu chwytając za miecz, nauczyć się krzesania ognia, posłuchać o dawnej muzyce, poznać tajniki dawnego zielarstwa, spróbować swoich sił w tkaniu krajkę na bardku, zobaczyć dawnego snycerza przy pracy heblem, dłutem i nożem, strzelać do celu z łuku, obejrzeć pokaz walki, pomalować drewnianą figurkę Chrobrego, pancernego drużynnika lub piastowskiej księżniczki i zabrać ją ze sobą do domu. Na zainteresowanych czekał także wykład o ziemi lubaczowskiej i pograniczu polsko-ruskim we wczesnym średniowieczu, historyczny escaperoom i strefa stratega. Każdy mógł stać się także Bolesławem Chrobrym czy średniowieczną księżniczką, dzięki zdjęciom, które powstawały w historycznej fotobudce.

Projekt został zrealizowany ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”, a także dzięki dofinansowaniu Powiatu Lubaczowskiego i Województwa Podkarpackiego. Łączny koszt projektu wyniósł 91 500,00 zł.

16) Na szlaku Kompanii Narol. Z Rزتocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie, sierpień–listopad 2025 r.

Celem projektu było przybliżenie mieszkańcom regionu historii Kompanii Narol, jej dowódcy Karola Kosteckiego ps. „Kostek” oraz walk, które Kompania Narol stoczyła, w tym obrony Narola przed Ukraińską Powstańczą Armią w maju 1944 r.

– bitwy, która trafiła na jedną z tablic Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie („NAROL 21–22 V 1944”). „Kompania Narol” podlegała Obwodowi Armii Krajowej Tomaszów Lubelski (Rejon V) w Inspektoracie Zamość – Okręg Lublin. Kolejnym celem projektu było propagowanie postaw patriotycznych i obywatelskich. Wzorce te są niezwykle potrzebne naszemu społeczeństwu dziś, w obliczu trudnej sytuacji politycznej w Europie Środkowej i Wschodniej. Postawy te były ilustrowane losami bohaterów „Kompanii Narol” w kontekście ich wyborów, decyzji i służby na rzecz niepodległej Polski. Popularyzując wiedzę o walkach i działaniach Kompanii Narol, nie zapomnieliśmy opowiedzieć o trudach i wyzwaniach życia codziennego mieszkańców okupowanego powiatu lubaczowskiego i Roztocza. W ramach projektu zorganizowano i przeprowadzono szereg wydarzeń, wśród których najważniejszymi były rowerowa gra terenowa „Na szlaku Kompanii Narol”, cykl lekcji żywych historii oraz debat oksfordzkich, a także wystawa mobilna.

Gra rowerowa odbyła się 6 września 2025 r. na terenie gminy Narol i Bełżec. Startem i metą gry był narolski rynek. Trasa gry liczyła ok. 30 km, na której ulokowano 8 stanowisk z animatorami. Stanowiska ucharakteryzowano na obozy powstańcze, posterunki, miejsca schronienia cywilów czy spotkań. Trasa obejmowała zarówno miejsca pamięci związane z II wojną światową, jak i zabytki regionu. Uczestnicy gry wcielili się w role mieszkańców ziemi narolskiej lat 50. XX w. Na prośbę Karola Kosteckiego ruszyli w trasę na rowerach, by odszukać jego towarzyszy broni z czasów konspiracji. Gracze otrzymali kartę drużyny, na której znajdowała się mapa z zaznaczonymi lokacjami. W każdej z nich musieli odszukać bohatera Kompanii Narol i ustalić jego tożsamość. Każdy z bohaterów dzielił się swoimi wspomnieniami oraz zlecał zadania do wykonania. Przy zalewie w Lipsku, miejscu pochówku polskich żołnierzy z września 1939 r., gracze mogli spotkać m.in. Boleśława Duchę ps. „Dąbek”, który uczył jak rozróżniać myśliwce polskie od niemieckich. Przy kapliczce w Łukawicy na graczy czekał kapelan wojskowy, ks. Śliwa, jeden z pierwszych konspiratorów na ziemi narolskiej, współtwórca organizacji KLON. Zadaniem graczy było ułożenie treści przysięgi. Nieopodal cmentarza cholerycznego gracze natrafili na granicę niemiecko-sowiecką. Musieli wywinąć się sowieckiemu pogranicznikowi i dotrzeć do Leopolda Pokryszki ps. „Brzask”. Wspólnie przygotowywali mapę okolicy. W budynku dawnej remizy w Chlewiszkach gracze pomagali dowódczyni Wojskowej Służby Kobiet Zofii Sacharuk ps. „Ryszard”. Wspólnie rozszyfrowywali niemieckie kartki pocztowe i wyłuskiwali informacje o ruchach i planach wojsk okupantów. W Brzezinach ulokowane były dwa punkty. Na pierwszym dowódca kompanii lubaczowskiej Julian Bistroń ps. „Godziemba” opowiadał o bitwie z UPA z maja 1944 r. Uczył też jak trzymać poprawnie stena i miotać ćwiczebne granaty. Nieopodal należało odnaleźć ukrywającego się z towarzyszem broni „Wrzosa”, czyli Stefana Kobosa. Na rozstaju leśnych dróg na graczy czekał lekarz Józef Jabłoński, który prezentował pracę chirurga w trudnych, wojennych okolicznościach. Natomiast w pałacu w Narolu można było pomóc Janowi Kałuży ps. „Ciocha”, który ranny prosił o pomoc w negocjacjach z lokalnymi milicjantami. Scenariusz gry opracował Łukasz Wrona,

który wcielił się w rolę „Kostka”. W prace nad grą zaangażowani byli także uczestnicy warsztatów prowadzonych w Muzeum Kresów w Lubaczowie. Animatorami w grze byli m.in. Urszula Wrona, Tomasz Żurawski, Marek Piwoński, Jakub Adwentowski, Sławomir Samożytowicz, Wojciech Jarostawski, Hubert Bojarski, Paweł Karliński, Magdalena Szczepańska, Tomasz Szczepański, Marian Świętojański, Marek Żołądek, Józef Szajewski, Teresa Rolinger, Iwona Krawczyk, Antoni Żołądek. W grze wzięło udział 10 zespołów i ponad 50 uczestników.

Lekcje żywej historii zostały przeprowadzone w październiku 2025 r. w pięciu szkołach podstawowych w miejscowościach: Cieszanów, Łukawica, Narol, Ruda Różaniecka i Bełzec. W każdej ze szkół przeprowadzono po 6 zajęć. Zajęcia prowadzili doświadczeni edukatorzy: Tomasz Żurawski, Sławomir Samożytowicz, Paweł Kurowski i Wojciech Jarostawski. W ramach lekcji – z wykorzystaniem replik i oryginałów czapek wojskowych, hełmów, owijaczy, manierek, menażek, karabinów, granatów czy mundurów – uczniom przybliżono realia okupacji niemieckiej i sowieckiej, życie codzienne mieszkańców regionu w okresie II wojny światowej oraz historię i działania „Kompanii Narol”. Każdy z uczniów mógł przymierzyć elementy umundurowania, a nawet wziąć do ręki poszczególne rodzaje broni. Lekcjom towarzyszyła mobilna wystawa czasowa „Na szlaku Kompanii Narol – z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie”, która prezentowana była w każdej ze szkół.

Warsztaty historyczne i retoryczne zostały przeprowadzone w październiku 2025 r. w Zespole Szkół im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie oraz w Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie. W zajęciach wzięli udział uczniowie czterech klas – po dwie klasy z każdej ze szkół. Podczas zajęć uczniowie mieli możliwość ćwiczenia i rozwijania umiejętności argumentacji, wystąpień publicznych oraz współpracy zespołowej poprzez połączenie wiedzy historycznej z praktyką retoryczną. Młodzież dyskutowała o postawach społeczeństwa polskiego wobec okupantów w czasie II wojny światowej, postępując się jako przykładem historią „Kompanii Narol”. Najbardziej aktywni uczniowie zostali wytypowani do udziału w finale debat oksfordzkich, który odbył się 24 października w siedzibie głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie. Zajęcia prowadzili doświadczeni edukatorzy: Łukasz Wrona i Urszula Wrona. Zespoły liczyły od czterech do sześciu osób: czterech mówców oraz jedną lub dwie osoby pełniące funkcję wsparcia i jednocześnie rezerwowych. Marszałkiem debaty finałowej był Samuel Tęczyński. Funkcję sekretarza debat pełnił Dariusz Sałek, adiunkt w Dziale Historycznym Muzeum Kresów w Lubaczowie. Po rozegraniu dwóch debat półfinałowych, w których dyskutowano nad tezami: „W Polsce powinna zostać przywrócona powszechna służba wojskowa” oraz „Należy ustanowić dzień pamięci Kompanii Narol w szkołach powiatu lubaczowskiego”, do finału awansowały dwie zwycięskie drużyny. Teza finałowa brzmiała „Walkę zbrojną polskiego podziemia po zakończeniu II wojny światowej należy oceniać pozytywnie”. Po zaciętej i merytorycznej debacie, obfitującej w liczne argumenty i repliki, zwyciężyła drużyna z Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie.

Mobilna wystawa czasowa „Na szlaku Kompanii Narol – z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie” została opracowana przez Magdalenę Szampańską. Ekspozycję przygotowano z wykorzystaniem źródeł i grafik, które w atrakcyjny sposób obrazują skalę i zaangażowania mieszkańców w ruch oporu, w tym mało poznany wątek udziału kobiet w Wojskowej Służbie Kobiet Armii Krajowej. Wystawa została wykonana na 4 rollupach. Wersja elektroniczna została udostępniona na stronie internetowej Muzeum, dostępna dla każdego zainteresowanego. Przygotowywane wydarzenia wpisały się obchody 80. rocznicy zakończenia II wojny światowej oraz 100. rocznicy odświeżenia Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Projekt został zrealizowany ze środków Muzeum Historii Polski w ramach programu „Patriotyzm Jutra” edycja 2025, a także dzięki dofinansowaniu Powiatu Lubaczowskiego i Województwa Podkarpackiego. Łączny koszt projektu wyniósł 84 800,00 zł.

17) Europejskie Dni Dziedzictwa, 14, 20 września 2025 r.

W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, organizowanych w Polsce przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, w które Muzeum włącza się od 2022 r. przygotowano wydarzenia upamiętniające św. Brata Alberta Chmielowskiego (1845–1916), w 180. rocznicę Jego urodzin (wycieczka pieszo-samochodowa „Szlakiem pustelni”, a także premierową prezentację drzeworytu poświęconego św. Bratu Albertowi, autorstwa Józefa Lewkowicza, twórcy ludowego z Nowego Sioła), a także seminarium „W stronę architektury. Wyniki prac inwentaryzacyjno-badawczych przy cerkwi pw. Zaśnięcia Matki Bożej w Żmijowiskach”, zorganizowane wspólnie z Centrum Kultury w Wielkich Oczach w cerkwi w Żmijowiskach.

18) Weekend seniora z kulturą, 4–5 października 2025 r.

Muzeum po raz kolejny gościło Seniorów w ramach ogólnopolskiej akcji zorganizowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Muzealni goście powyżej 60 roku życia uczestniczyli w wielu muzealnych wydarzeniach: w zwiedzaniu wystaw stałych i czasowych w Muzeum Kresów w Lubaczowie i Zespole Cerkiewnym w Radrużu, kuratorskim oprowadzaniu po wystawie „Dokumenty i fotografie z okresu II wojny światowej ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie”, w zwiedzaniu z przewodnikiem ekspozycji „Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)” oraz „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza”, pokazie filmu „Barbara Radziwiłłówna” (1936 r.) z prelekcją i dyskusją po projekcji, spacerze edukacyjny po Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie pn. „Najstarszy Lubaczów”.

19) Festiwal Rezonanse, 10–12 października 2025 r.

Festiwal Rezonanse ożywia zabytkowe kościoły i cerkwie Szlaku Architektury Drewnianej, które często utraciły swoją pierwotną funkcję, stając się coraz mniej dostępnymi dla codziennego życia wspólnot. Podczas Festiwalu te unikatowe przestrzenie wracają do swojej pierwotnej roli – wypełnia je muzyka, duchowość i żywe doświadczenie spotkania.

Trzydniowy Festiwal wypełniło w 2025 r. sześć koncertów – od intymnych pieśni wieczornych w Łówczy, przez tradycyjne śpiewy maryjne w Radrużu, aż po monumentalne dzieła Bacha i archaiczne głosy Sardynii w Korczminie. Rezonanse to jednak nie tylko koncerty – to także podróż przez kulturę i tradycję różnych regionów Europy, spotkania z naturą Roztocza, warsztaty zabawkarskie oraz chwile wspólnotowej zabawy przy tańcach korowodowych.

Festiwal Rezonanse łączy sztukę wysoką z tradycją ludową, profesjonalne interpretacje dzieł dawnych mistrzów z tradycyjnymi śpiewami przekazywanymi ustnie przez pokolenia. To wyjątkowe doświadczenie, które otwiera na piękno historii, przyrody i duchowego dziedzictwa regionu.

W ramach Festiwalu, którego Muzeum jest strategicznym partnerem, w Lubaczowie odbyło się oprowadzanie po wystawie „Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)”, w Starym Bruśnie wycieczka przyrodnicza „Góra Brusno”, w Zespole Cerkiewnym w Radrużu koncert „Gwiazdo jasności – tradycyjne śpiewy maryjne” w wykonaniu Ani Brody, Jacka Hałasa i Jana Kiernickiego, festiwalowa msza św., oprowadzanie po wystawie „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza” oraz warsztaty z tworzenia zabawek jaworowskich.

20) Jubileusz 60-lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej, 6 listopada 2025 r.

Jubileusz 60-lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej został przygotowany wspólnie przez członków Towarzystwa, a także pracowników Muzeum Kresów w Lubaczowie i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. W. Broniewskiego w Lubaczowie. Towarzystwo działa od 1965 r. na rzecz ochrony i promowania lokalnego dziedzictwa Lubaczowa i Ziemi Lubaczowskiej. Podczas jubileuszu przypomniano historię Towarzystwa oraz uhonorowano zasłużonych działaczy odznaczeniami państwowymi i resortowymi oraz medalami i pamiątkowymi odznakami. Jubileuszowi towarzyszył specjalny film dokumentalny oraz pamiątkowa publikacja, przedstawiająca 60 lat działalności organizacji. Wieczór zakończył specjalny koncert „Najpiękniejsze kwiaty rosną w Polsce”.

21) Narodowe Święto Niepodległości, 11 listopada 2025 r.

W ramach świętowania 107. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę w Muzeum Kresów w Lubaczowie i Zespole Cerkiewnym w Radrużu zorganizowano możliwość zwiedzania wystaw stałych i czasowych, a także udziału w warsztatach plastycznych. W przeddzień Święta na terenie Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie posadzony został „Dąb Tysiąclecia”. Zasadzenie dębu, którego dokonali wspólnie: Anna Huk, członek Zarządu Województwa Podkarpackiego, Sabina Południak, radna Sejmiku Województwa Podkarpackiego, Barbara Broż, starosta lubaczowski, Zenon Swatek, wicestarosta lubaczowski oraz Robert Hawrylak, kierownik Działu Technicznego naszego Muzeum, było częścią akcji „Tysiąc dębów na tysiąclecie”, realizowanej na terenie województw: podkarpackiego, świętokrzyskiego i małopolskiego, upamiętniającej 1000-lecie koronacji Bolesława Chrobrego.

Fot. 58–59. Obchody upamiętniające mieszkańców Radruża zamordowanych przez ukraińskich nacjonalistów z OUN i UPA w latach 1944–1946, Radruż, 6 kwietnia 2025 r.

Fot. 60–61. Obchody Świąt Hufca Związku Harcerstwa Polskiego im. ks. hm. Wiktora Haasa-Panecznego w Lubaczowie (górne zdjęcie) i 81. rocznicy powstania warszawskiego (dolne zdjęcie), Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, 27 kwietnia, 1 sierpnia 2025 r.

Fot. 62–63. Obchody Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, Lubaczów, 11 lipca 2025 r.

Fot. 64–66. Piknik historyczny „Nim został królem. Bolesław Chrobry na terenie Grodów Czerwieńskich”, Lubaczów, 28 września 2025 r.

Fot. 67–68. Obchody Jubileuszu 60-lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej, Miejski Dom Kultury im. Aleksandra Sas-Bandrowskiego, 6 listopada 2025 r.

2. Przykłady tematów lekcji, warsztatów muzealnych i gier edukacyjnych.

- 1) „Spotkania przy choince”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (9 stycznia 2025 r.);
- 2) „Zamki i rycerze”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek, Grzegorz Dąbrowski (4 lutego, 15 kwietnia, 24 czerwca 2025 r.);
- 3) „Historia pisma. O dokumentach i starodrukach ręcznie pisanych”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek, Mateusz Żurek (4 lutego, 21 marca, 30 kwietnia, 25–26 listopada, 4 grudnia 2025 r.);
- 4) „Leluja wycinanka ludowa”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (18 lutego 2025 r.);
- 5) „Ażurowe wycinanki z papieru”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (19 lutego 2025 r.);
- 6) „Być jak Matisse – wycinanka”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (20 lutego 2025 r.);
- 7) „Zimowy obrazek – motywy i techniki”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (21 lutego 2025 r.);
- 8) „Legenda powstania styczniowego”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (24 lutego 2025 r.);
- 9) „Dom z drewna”, lekcja muzealna, przeprowadził: Janusz Mazur (24 lutego 2025 r.);
- 10) „Sztuka patrzenia”, lekcja muzealna, przeprowadziła: Barbara Kubrak (24 lutego 2025 r.);
- 11) „Zimowy zwierzyniec”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (26 lutego 2025 r.);
- 12) „Akcja-interpretacja – historia Mony Lizy”, warsztaty, w ramach „Ferii w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (28 lutego 2025 r.);
- 13) „Przygoda w Muzeum”, lekcja muzealna, przeprowadził: Kamil Zając (28 lutego 2025 r.);
- 14) „W świecie wycinanek ludowych”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (19 marca 2025 r.);
- 15) „Wokół Wielkanocy. Tradycje i zwyczaje świąteczne”, lekcja muzealna, w ramach cyklu „Świąteczne klimaty”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (9, 16 kwietnia 2025 r.);
- 16) „Wycinanki na pisance”, warsztaty, w ramach cyklu „Świąteczne klimaty”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (10 kwietnia 2025 r.);
- 17) „Bolesław Chrobry król Polski”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (25 kwietnia 2025 r.);
- 18) „Pogranicze cieszanowsko-lubaczowskie w czasie powstania styczniowego”, lekcja muzealna, zrealizowana w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Nowym Lublińcu, przeprowadził: Dariusz Sałek (6 maja 2025 r.);
- 19) „Historia koszar”, lekcja muzealna, zrealizowana w Zespole Placówek im. Jana Pawła II w Lubaczowie, przeprowadził: Dariusz Sałek (21, 22 maja 2025 r.);
- 20) „Tak cię widzą – portret i karykatura”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (23 maja 2025 r.);

- 21) „Jak Wam się podoba? Recenzja wystawy”, lekcja muzealna, przeprowadził: Barbara Kubrak (23 maja 2025 r.);
- 22) „Historia Lubaczowa”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (10, 26 czerwca 2025 r.);
- 23) „O Janie Pawle II”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (10 czerwca 2025 r.);
- 24) „Korony polskich królów”, warsztaty, w ramach „Nocy Muzeów”, przeprowadzili: Dariusz Sałek, Maciej Meder (15 czerwca 2025 r.);
- 25) „Skryba króla”, warsztaty, w ramach „Nocy Muzeów”, przeprowadzili: Dariusz Sałek, Maciej Meder (15 czerwca 2025 r.);
- 26) Powstawanie ikony, warsztaty, w ramach festiwalu „Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń”, przeprowadził: Sebastian Niestój (19–22 czerwca 2025 r.);
- 27) „Filipek w galerii portretów”, lekcja muzealna, przeprowadziła: Barbara Kubrak (24 czerwca 2025 r.);
- 28) „W średniowiecznym skrytorium”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadził: Dariusz Sałek (10 lipca 2025 r.);
- 29) „Świat niezwykłych wynalazków”, lekcja muzealna, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadził: Dariusz Sałek (17 lipca 2025 r.);
- 30) Zabawka jaworowska, warsztaty, w ramach wernisażu wystawy „Jaworów. Ludowe barwy Roztocze” i Festiwalu Rezonanse, przeprowadziła: Oksana Kohut (20 lipca, 12 października 2025 r.);
- 31) „Jak to z garnkiem było?”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadził: Grzegorz Dąbrowski (24 lipca 2025 r.);
- 32) „Dawne ozdoby”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadził: Grzegorz Dąbrowski (31 lipca 2025 r.);
- 33) „Fantastyczny kwiat”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (6 sierpnia 2025 r.);
- 34) „Latem w parku”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (7 sierpnia 2025 r.);
- 35) „Zamek na drzewie”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (13 sierpnia 2025 r.);
- 36) „Na szkle malowane”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (14 sierpnia 2025 r.);
- 37) „Ptaki cudaki”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (20 sierpnia 2025 r.);
- 38) „Drzewa – relief w glinie”, warsztaty, w ramach „Wakacji w Muzeum”, przeprowadziła: Barbara Kubrak (21 sierpnia 2025 r.);
- 39) „Warsztat rzeźbiarza – magiczne drzewa”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (17 września 2025 r.);
- 40) „Świat niezwykłych wynalazków”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (23 września 2025 r.);
- 41) „Wrzesień 1939 r. II wojna światowa”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (26 września, 1 października 2025 r.);

- 42) „Tradycje sztuki ludowej – wycinanka”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (27 września 2025 r.);
- 43) „Warsztat rzeźbiarza”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak (30 września 2025 r.);
- 44) „Małe spotkania z wielką sztuką Kresów”, lekcja muzealna, przeprowadziła: Barbara Kubrak (22 października 2025 r.);
- 45) „O symbolach i barwach narodowych”, lekcja muzealna, przeprowadził: Dariusz Sałek (7 listopada 2025 r.);
- 46) „Warsztat artysty rzeźbiarza. Magiczne choinki”, warsztaty, przeprowadziła: Barbara Kubrak, Anna Nowak (20, 25, 28 listopada, 3, 4, 9 grudnia 2025 r.);
- 47) „Jak to z garnkiem było”, warsztaty, przeprowadził: Grzegorz Dąbrowski (28 listopada, 3 grudnia 2025 r.);
- 48) „Tradycyjna ozdoba choinkowa”, warsztaty, przeprowadziła: Ewa Żuchowicz (3, 11, 18 grudnia 2025 r.).

Fot. 69–72. Realizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci w ramach „Ferii w Muzeum” i „Wakacji z Muzeum”, prowadząca: Barbara Kubrak, Muzeum Kresów w Lubaczowie, luty, lipiec–sierpień 2025 r.

Fot. 73. Warsztaty malowania ikon w ramach festiwalu „Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń”, prowadzący: Sebastian Niestój, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 19–22 czerwca 2025 r.

Fot. 74. Warsztaty zabawki jaworowskiej w ramach Festiwalu Rezonanse, prowadząca: Oksana Kohut, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 12 października 2025 r.

Fot. 75–76. Warsztaty „Tradycyjna ozdoba choinkowa”, prowadzenie: Ewa Żuchowicz, Zespół Cerkiwny w Radrużu, grudzień 2025 r.

Fot. 77–80. Lekcje żywej historii przeprowadzone w ramach projektów „Nim został królem” i „Na szlaku Kompanii Narol” w szkołach na terenie powiatu lubaczowskiego i tomaszowskiego, edukatorzy: Tomasz Żurawski, Sławomir Samońtówic, Paweł Kurowski, Wojciech Jarosławski, Grzegorz Dabrowski, wrzesień–październik, 2025 r.

Fot. 81-82. Finał debat oksfordzkich zrealizowany w ramach projektu „Na szlaku Kompanii Narol. Z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie”, Muzeum Kresów w Lubaczowie, 24 października 2025 r.

3. Spotkania o charakterze edukacyjnym, w tym spotkania autorskie, wykłady i prelekcje, seminaria i konferencje (na terenie Muzeum i poza Muzeum).

- 1) Spotkanie z autorami najnowszego tomu „Rocznika Lubaczowskiego” t. XXII–XXIII (2021–2024), gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 6 marca 2025 r.;
- 2) Spotkanie z Robertem Gmitemkiem i Marcinem Rechuliczem wokół książki „Grzęda Sokalska. Pobuże. Dziennik Podróży. Przewodnik nie tylko dla Turystów” (Stowarzyszenie Czajnia, 2025), w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 27 kwietnia 2025 r.;
- 3) Spotkanie z Katarzyną Tur-Marciszuk i Andrzejem Żygadłą wokół „Cyfrowego Archiwum Jerzego Tura i Barbary Tondos” oraz „Cyfrowego Archiwum Augusta Bocheńskiego”, w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 22 czerwca 2025 r.;
- 4) Spotkanie z dr. Leonem Popkiem i dr. Pawłem Sokołowskim wokół książki „Dokumenty zbrodni wołyńskiej”, w ramach Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 4 lipca 2025 r.;
- 5) Spotkanie z dr. hab. Damianem Markowskim wokół książki „W cieniu Wołynia. Antypolska akcja OUN i UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945”, w ramach Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 11 lipca 2025 r.;
- 6) Prelekcja Konrada Sachanowicza „Nietoperze Nadleśnictwa Lubaczów – przegląd wybranych gatunków”, w ramach wydarzenia „Las do góry nogami”, we współpracy z Nadleśnictwem Lubaczów, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, 27 sierpnia 2025 r.;
- 7) Spotkanie z Renatą Ferenc-Pupek i Małgorzatą Skulimowską wokół książki „Roztocze. To, co najważniejsze” (Wydawnictwo Libra PL 2025), w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 30 sierpnia 2025 r.;
- 8) Premierowa prezentacja drzeworytu św. Brata Alberta autorstwa Józefa Lewkowicza, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Polanka Agroturystyka i Konie, 14 września 2025 r.;
- 9) Spotkanie ze Stanisławem Krycińskim wokół książek „Pogórze Przemyskie. Tajemnice doliny Wiaru”, „Pogórze Przemyskie. W krwawym zakolu Sanu” i „Pogórze przemyskie. Okaleczone pogranicze” (Wydawnictwo Libra PL), w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 21 września 2025 r.;
- 10) Wykład Grzegorza Dąbrowskiego pt. „Ziemia lubaczowska i pogranicze polsko-ruskie za panowania Piastów”, w ramach Pikniku Archeologicznego „Nim został królem” w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, 28 września 2025 r.;
- 11) Spotkanie wokół książki dra Piotra Olechowskiego „Agonia Polaków we Lwowie 1944–1959”, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 24 października 2025 r.;

- 12) „Nieznany żołnierz ze Lwowa”, prezentacja Tomasza Kuby Kozłowskiego przygotowana z okazji 100-lecia powstania Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie, Miejska Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie, 4 grudnia 2025 r. (dwie prezentacje);
- 13) Spotkanie z Januszem Horoszkiewiczem wokół książki „Golgota Wołynia” (wyd. nakładem własnym autora, 2025 r.), w ramach Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 17 grudnia 2025 r.

Fot. 83–84. Spotkanie z autorami „Rocznika Lubaczowskiego”, t. XXII–XXIII (2021–2024), Muzeum Kresów w Lubaczowie, 6 marca 2025 r.

Fot. 85. Spotkanie autorskie z Renatą Ferenc-Pupek i Małgorzatą Skulimowską wokół książki „Roztocze. To, co najważniejsze” w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 30 sierpnia 2025 r.

Fot. 86. Spotkanie z dr. hab. Damianem Markowskim wokół książki „W cieniu Wołynia. Antypolska akcja OUN i UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945”, w ramach Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, Muzeum Kresów w Lubaczowie, 11 lipca 2025 r.

Fot. 87. Spotkanie ze Stanisławem Krycińskim wokół książek „Pogórze Przemyskie. Tajemnice doliny Wiaru”, „Pogórze Przemyskie. W krwawym zakolu Sanu” i „Pogórze przemyskie. Okaleczone pogranicze” w ramach „Rozmów na Pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 21 września 2025 r.

Fot. 88. Prezentacja drzeworytu św. Brata Alberta autorstwa Józefa Lewkowicza, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Gospodarstwo Agroturystyczne „Polanka i konie”, 14 września 2025 r.

Fot. 89. Spotkanie wokół książki dra Piotra Olechowskiego „Agonia Polaków we Lwowie 1944–1959”, Muzeum Kresów w Lubaczowie, 24 października 2025 r.

Fot. 90. „Nieznany żołnierz ze Lwowa”, prezentacja Tomasza Kuby Kozłowskiego przygotowana z okazji 100-lecia powstania Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie, Miejska Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie, 4 grudnia 2025 r.

4. Konkursy i gry.

1) Konkurs „Jak Wam się podoba? Najciekawsza recenzja wystawy czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie”, I edycja, październik 2024 – maj 2025 r.

Zadaniem uczestników konkursu jest napisanie krótkiej recenzji z wizyty na wystawie czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie lub w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Konkurs adresowany jest do uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich powiatu lubaczowskiego. Celem konkursu jest m.in. rozwijanie aktywności twórczej młodzieży oraz popularyzacja oferty i zbiorów muzeum. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w ramach Nocy Muzeów.

2) Gra fabularna „Krwawe swaty”, 15 czerwca 2025 r.

Gra fabularna (RPG) przygotowana przez stowarzyszenie Pospolite Ruszenie w ramach Nocy Muzeów, nawiązująca do klimatu dawnej Rzeczypospolitej i panowania Zygmunta Starego. Motywem gry było wesele, które w 1509 r. odbyło się w Rohatynie. Na ślubnym kobiercu stanął Piotr Chodecki, młodszy brat Stanisława, marszałka wielkiego koronnego, starosty generalnego ruskiego i starosty lubaczowskiego – właściciela miasta. Człowieka wielce szanowanego na Rusi, jak i na królewskim dworze, a także zaprzyjaźnionego z mołdawskim hospodarem. Niestety obowiązki zmusiły go do nagłego powrotu do Lubaczowa – obiecał jednak, że wróci do Rohatynia na dzień przed weselem. Zadaniem uczestników było przygotowanie uroczystości weselnych.

3) Miejska gra terenowa „Dekalog '91”, 2 sierpnia 2025 r.

Główną inspiracją do zorganizowania gry miejskiej była 24. rocznica pielgrzymki Jana Pawła II do Lubaczowa, która odbyła się 2 i 3 czerwca 1991 roku. Celem wydarzenia było przybliżenie uczestnikom znaczenia tamtych wydarzeń oraz realiów społeczno-kulturowych początku lat 90. poprzez aktywną formę zwiedzania i zabawy.

Uczestnicy, działając w zespołach, przemierzali przestrzeń miejską Lubaczowa, realizując kolejne zadania osadzone w fabularnej opowieści. Scenariusz gry nawiązywał do historii fikcyjnego bohatera – Zbyszka z Ameryki – który poszukiwał pamiątek związanych z papieską wizytą w mieście. W trakcie gry drużyny zdobywały wskazówki od napotkanych postaci inspirowanych realiami lat 90., stopniowo prowadzące do rozwiązania głównej zagadki. Na trasie gry na uczestników czekały różnorodne zadania, m.in. związane z tematyką pielgrzymek Jana Pawła II, przesłaniem papieskiego nauczania, elementami życia codziennego początku lat 90., a także zadania sprawdzające wiedzę, kreatywność i sprawność manualną. Ważnym elementem wydarzenia była również stylizacja uczestników nawiązująca do epoki, która wzmocniła klimat gry i jej edukacyjny charakter. Po zakończeniu gry dokonano podsumowania wyników oraz przyznano nagrody, w tym nagrodę dla najlepszej drużyny oraz wyróżnienie za najlepszy strój w stylu retro.

Wydarzenie zostało dofinansowane ze środków Województwa Podkarpackiego.

4) Rowerowa gra terenowa „Na szlaku Kompanii Narol”, 6 września 2025 r.

Szerzej opisano w części „Projekty o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w tym imprezy plenerowe”.

5) Miejska gra terenowa „Nim został królem”, 28 września 2025 r.

Szerzej opisano w części „Projekty o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, w tym imprezy plenerowe”.

6) Powiatowy Konkurs Historyczny „Dziedzictwo. Dzieje i Kultura Powiatu Lubaczowskiego” pod hasłem „Losy mieszkańców powiatu lubaczowskiego w okresie II wojny światowej”, październik–listopad 2025 r.

Celem konkursu był popularyzacja dziedzictwa historycznego i kulturowego powiatu lubaczowskiego wśród młodzieży szkolnej, budzenie świadomości lokalnego dziedzictwa poprzez ukazanie historii regionu na tle dziejów narodu i państwa oraz kształtowanie postaw szacunku do przeszłości i zainteresowanie dziejami najbliższej okolicy. Konkurs zorganizowaliśmy wspólnie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Lubaczowskiej, pod patronatem honorowym Barbary Broż, starosty lubaczowskiego.

Pierwszy etap konkursu odbył się w szkołach podstawowych na terenie powiatu lubaczowskiego, w których szkolne komisje wyłoniły reprezentantów z każdej placówki. Do finałowego etapu konkursu zgłosiło się 19 uczestników – szósto-, siódmo- i ośmioklasistów z 10 szkół podstawowych: Szkoły Podstawowej nr 1 im. gen. Stanisława Dąbka w Lubaczowie, Szkoły Podstawowej nr 2 im. Obrońców Lubaczowa w Lubaczowie, Zespołu Szkół w Rudzie Różanieckiej, Szkoły Podstawowej im. Poety ks. Jana Twardowskiego w Krowicy Samej, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lisich Jamach, Zespołu Szkół i Placówek Oświatowych w Horyńcu-Zdroju, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wielkich Oczach, Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Oleszycach, Szkoły Podstawowej im. gen. Józefa Kustronia w Starych Oleszycach i Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Młodowie. Finał konkursu był podzielony na dwie części: „Na szlaku wystaw muzealnych” – uczestnicy rozwiązywali zadania związane z ekspozycją muzealną oraz „Quiz” – pytania dla wszystkich uczestników przygotowane w oparciu o bibliografię konkursową i wystawy stałe w Muzeum Kresów w Lubaczowie. Finałowa rywalizacja zakończyła się wyłonieniem zwycięzców konkursu, którzy otrzymali nagrody i dyplomy.

7) „Klasa w Muzeum”, październik 2025 – maj 2026 r.

Konkurs skierowany jest do dzieci oraz uczniów placówek oświatowych oraz szkół z terenu powiatu lubaczowskiego. Zadaniem uczestników konkursu jest zapoznanie się ze zbiorami Muzeum oraz aktywny udział w organizowanych przez Muzeum wydarzeniach edukacyjnych i kulturalnych. Premiowana będzie najwyższa frekwencja na muzealnych wydarzeniach.

8) Konkurs „Jak Wam się podoba? Najciekawsza recenzja wystawy czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie”, II edycja, październik 2025 – maj 2026 r.

Zadaniem uczestników konkursu jest napisanie krótkiej recenzji z wizyty na wystawie czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie lub w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Konkurs adresowany jest do uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich powiatu lubaczowskiego. Celem konkursu jest m.in. rozwijanie aktywności twórczej młodzieży oraz popularyzacja oferty i zbiorów muzeum. Rozstrzygnięcie konkursu planowane jest w ramach Nocy Muzeów 2026.

9) „Tylko anioły do mnie wysyłaj”, listopad–grudzień 2025 r.

Konkurs na kartkę bożonarodzeniową z motywem Anioła dla uczniów szkół z terenu powiatu lubaczowskiego, którego głównym celem było rozwijanie u dzieci i młodzieży zdolności plastycznych, kreatywności i wrażliwości na tradycję. Inspiracją do wykonania prac mogły być zbiory Muzeum Kresów w Lubaczowie i wystawa czasowa wybitnego rzeźbiarza rodem z Lubaczowa „Żywoty twórcze Jarosława Furgały (1919–2020)”.

Fot. 91-94. Realizacja miejskiej gry terenowej „Dekalog '91”, Lubaczów, 2 sierpnia 2025 r.

Fot. 95–97. Rowerowa gra terenowa „Na szlaku Kompanii Narol”, Narol, Lipsko, Brzeziny Bełżeckie, Chlewiska, 6 września 2025 r.

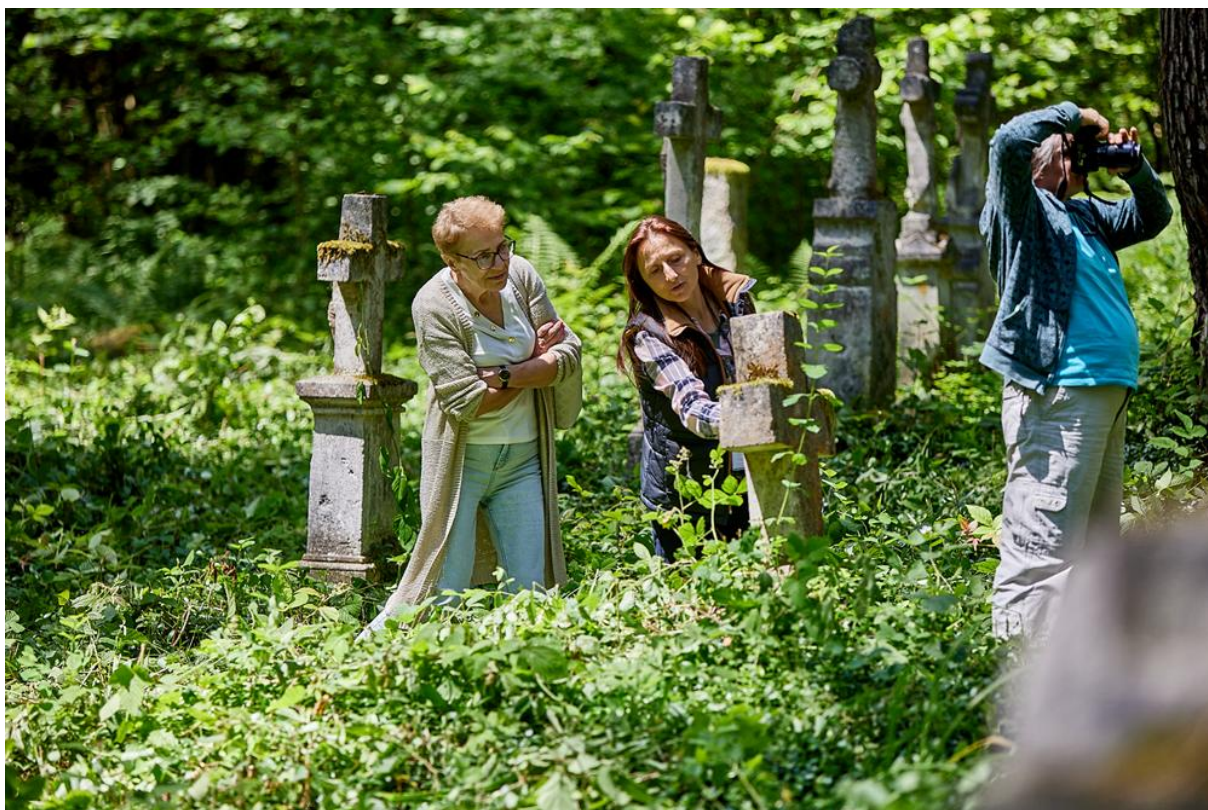
Fot. 98–99. Miejska gra terenowa „Nim został królem”, Lubaczów, 28 września 2025 r.

5. Spacery edukacyjne, wycieczki krajoznawcze.

- 1) „**Żydowski Lubaczów**”, spacer w ramach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, prowadzenie: Barbara Łuczowska, 23, 26 stycznia 2025 r. (dwa spacery);
- 2) „**Śladami lubaczowskiego getta**”, spacer w ramach akcji Żonkile, prowadzenie: Barbara Łuczowska, 30 kwietnia 2025 r.
- 3) „**Na szlaku bruśnieńskich kamieniarzy**”, wycieczka w ramach Nocy Muzeów, prowadzenie: Ewa Żuchowicz, Grzegorz Szafran, 15 czerwca 2025 r.
- 4) „**Pół wieku na wygnaniu – lubaczowska karta z historii Archidiecezji Lwowskiej**”, spacery w ramach Nocy Muzeów, prowadzenie: Barbara Łuczowska, 15 czerwca 2025 r. (dwa spacery);
- 5) „**W blasku ikony**”, spacery w ramach Nocy Muzeów, prowadzenie: Barbara Łuczowska, 15 czerwca 2025 r. (dwa spacery);
- 6) „**Śladami kamieniarstwa bruśnieńskiego**”, wycieczki w ramach festiwalu „Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń”, prowadzenie: Ewa Żuchowicz, 21–22 czerwca 2025 r. (sześć wycieczek);
- 7) „**Znaki Świętego**”, wycieczka śladami św. Brata Alberta, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, prowadzenie: Renata Ferenc-Pupek, 14 września 2025 r.
- 8) „**Najstarszy Lubaczów**”, spacer edukacyjny po Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, połączony z wykładem dotyczącym historii lubaczowskiego założenia obronnego oraz prezentacją miejsc, w których znajdowały się poszczególne elementy grodu, zamku i pałacu, w ramach „Weekendu Seniora z Kulturą 2025”, prowadzenie: Grzegorz Dąbrowski, 5 października 2025 r.;
- 9) „**Góra Brusno**”, wycieczka w ramach Festiwalu Rezonanse, prowadzenie: Ewa Żuchowicz, Tadeusz Pryjma, 11 października 2025 r.

Fot. 100–101. „Śladami lubaczowskiego getta”, spacer miejski w ramach akcji Żonkile, prowadzenie: Barbara Łuczowska, 30 kwietnia 2025 r.

Fot. 102–103. „Na szlaku bruśnieńskich kamieniarzy”, wycieczka w ramach Nocy Muzeów, prowadzenie: Ewa Żuchowicz, Grzegorz Szafran, 15 czerwca 2025 r.

Fot. 104-105. „Znaki Świętego”, wycieczka śladami św. Brata Alberta, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, prowadzenie: Renata Ferenc-Pupek, 14 września 2025 r.

Fot. 106–107. „Najstarszy Lubaczów” – spacer edukacyjny po Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie w ramach „Weekendu Seniora z Kulturą 2025”, prowadzenie: Grzegorz Dąbrowski, 5 października 2025 r.

6. Filmy.

- 1) **„Golgota Wołyńia”**, pokaz przedpremierowy filmu w reż. Tadeusza Arciucha i Macieja Wojciechowskiego, którego bohaterem jest Janusz Horoszkiewicz, pokaz towarzyszył spotkaniu wokół książki J. Horoszkiewicza „A imię nasze wołyńskie dzieci”, zorganizowanego w ramach Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 17 grudnia 2025 r.

7. Koncerty.

- 1) **„Romantyczny sarmatyzm czyli bardowie dworu polskiego”**, wyk. Jacek Kowalski, Henryk Kasperczak, Agnieszka Obst-Chwała, jako wydarzenie towarzyszące konferencji „Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej”, przygotowanej wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu, Gminny Ośrodek Kultury w Horyńcu-Zdroju, 11 kwietnia 2025 r.
- 2) **„Z nową wiosną – dźwięki kwieciami malowane”**, wyk. Iwona Hossa, Robert Marat, Adam Zdunikowski, prowadzenie: Przemysław Stippa, koncert przygotowany wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu na otwarcie Festiwalu Dziedzictwa Kresów, Zespół Cerkiwny w Radrużu, 18 lipca 2025 r.
- 3) **„Gwiazdo jasności – tradycyjne pieśni maryjne”**, wyk. Jacek Hałas, Ania Broda i Janek Kiernicki, w ramach Festiwalu Rezonanse, Zespół Cerkiwny w Radrużu, 11 października 2025 r.
- 4) **Marek Batorski Quintet**, w składzie: Marek Batorski, Ula Lazar, Roman Burdon, Dominik Wywrocki, Wiktor Kierzkowski, jako wydarzenie towarzyszące wernisażowi wystawy „Batorski. Partytura pejzażu”, gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie, 7 grudnia 2025 r.

Fot. 108–109. Koncert „Gwiazdo jasności – tradycyjne pieśni maryjne”, wyk. Jacek Hałas, Ania Broda i Janek Kiernicki, w ramach Festiwalu Rezonanse, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 11 października 2025 r.

8. Spektakle teatralne.

- 1) **Czytanie performatywne tekstu na podstawie opowiadania „Śmierć z Tarnoszyna” z książki Roberta Gmiterka „Epifania Pana Eliasza. Inne historie Pogranicza”,** przygotowanie: Fundacja Banina z Warszawy oraz Zamojskie Studio Teatralne, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 12 stycznia 2025 r.
- 2) **„Królowa śniegu”,** przygotowanie: Fundacja Banina z Warszawy oraz Zamojskie Studio Teatralne, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 2 i 19 grudnia 2025 r.

3) Inne działania.

- 1) Udział Piotra Zubowskiego, jako członka, w posiedzeniach Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa przy Oddziale Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Rzeszowie, przez cały rok.
- 2) Członkostwo i aktywny udział Dariusza Sałka w Zespole Lokalnej Współpracy przy Nadleśnictwie Oleszyce, przez cały rok.
- 3) Przygotowanie przez Janusza Mazura listu polecającego w sprawie „Nagrody Województwa Podkarpackiego im. Franciszka Kotuli” dla Zespołu Śpiewaczego „Niespodzianka” z Krowicy Samej, luty 2025 r.
- 4) Współpraca ze Stowarzyszeniem Eksploracyjno-Historycznym Szaniec 1863 w organizacji i promocji wydarzenia „CieSzaniec. Ogólnopolski piknik historyczny. Złot poszukiwaczy”, Cieszanów, 12–14 września 2025 r.
- 5) Udział Marty Gryszczyk, Anity Kuchty-Kurasińskiej, Janusza Mazura, Dariusza Sałka i Piotra Zubowskiego w wizycie studyjnej w Muzeum Narodowym we Wrocławiu oraz jego oddziałach: Muzeum Etnograficznych, Pawilonie Czterech Kopuł – Muzeum Sztuki Współczesnej i Panorامية Raławickiej, listopad 2025 r.
- 6) Udział Piotra Zubowskiego w IV Podkarpackim Forum Turystyki zorganizowanym przez Podkarpacką Regionalną Organizację Turystyczną, Ustrzyki Dolne, 17 października 2025 r.
- 7) Udział Piotra Zubowskiego w Międzynarodowym Dniu Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego w województwie podkarpackim, zorganizowanym przez Województwo Podkarpackie, Miasto i Gminę Narol oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narolu, 17 października 2025 r.
- 8) Członkostwo Dariusza Sałka i Piotra Zubowskiego w jury konkursu „Wiem wszystko o mojej miejscowości – edycja XXVIII”, zorganizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie, ocena prac, wystąpienie w trakcie ogłoszenia wyników, listopad–grudzień 2025 r.
- 9) Zaangażowanie Piotra Zubowskiego w organizację, we współpracy ze Związkiem Powiatów Polskich, Forum „Dziedzictwo i Rozwój” w Muzeum -Zamek Górków w Szamotułach oraz Muzeum Narodowym Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, 13–14 marca 2025 r. – wybór Piotra Zubowskiego na Przewodniczącego Komisji „Dziedzictwo i Rozwój” przy ZPP, podczas obrad w Szamotułach.

IX. PROMOCJA.

1. Materiały promocyjne drukowane.

- 1) drukowane zaproszenia, foldery i katalogi wystaw,
- 2) plakaty promujące wydarzenia organizowane przez Muzeum wywieszane na słupach ogłoszeniowych w Lubaczowie, tablicach ogłoszeniowych oraz wybranych miejscach na terenie powiatu lubaczowskiego, tomaszowskiego i hrubieszowskiego;
- 3) ulotki Muzeum Kresów w Lubaczowie, Zespołu Cerkiewnego w Radrużu oraz Zespołu Cerkiewnego w Nowym Bruśnie dostępne w siedzibie głównej Muzeum i w budynku muzealnym w Radrużu oraz wybranych punktach informacji turystycznej na terenie województwa podkarpackiego,
- 4) materiały promocyjne w postaci pocztówek, broszur, publikacji, pamiątek, magnesów itp. dystrybuowane w Muzeum Kresów w Lubaczowie i Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

2. Internet.

Najważniejszym działaniem, które udało się zrealizować w przestrzeni internetu w 2025 r. była aktywność na stronie internetowej Muzeum oraz w mediach społecznościowych, co przyniosło znaczącą poprawę, zwłaszcza jeśli chodzi o media społecznościowe, w stosunku do roku poprzedniego, w zakresie liczby wirtualnych odwiedzin. Na stronie internetowej, jak i w mediach społecznościowych publikowane były na bieżąco zapowiedzi i relacje z organizowanych wydarzeń, informacje na temat muzealnej kolekcji, prowadzonych działań edukacyjnych, prac konserwatorskich itp.

W okresie sprawozdawczym łączna liczba odbiorców działań w przestrzeni internetu wyniosła:

- strona internetowa Muzeum: **89 tys. wyświetleń** (spadek o 7 tys. wyświetleń), w tym **24 tys. wejść unikatowych** (wzrost o 4 tys. wejść), dane opracowano na podstawie Google Analytics;
- konta na Facebooku Muzeum Kresów w Lubaczowie, Zespołu Cerkiewnego w Radrużu i Zespołu Cerkiewnego w Nowym Bruśnie miały w 2025 r. łączną liczbę **wyświetleń 3 819 400**, a **odwiedzin 129 451**;
- konto Muzeum Kresów w Lubaczowie na youtube posiadało na koniec okresu sprawozdawczego łącznie **274 subskrybentów** (wzrost o 74 subskrybentów), zamieszczono na nim **łącznie 96 filmów** (relacje wideo z wydarzeń, materiały promocyjne, wzrost o 10 filmów).

Powyższe wyniki udało się osiągnąć mimo że Muzeum nie zatrudnia osób zajmujących się promocją w ramach stanowiska ds. promocji / Działu Promocji.

Ponadto zrealizowano następujące działania:

- 1) zamieszczanie informacji na temat działalności na stronie internetowej Muzeum – łącznie ok. 151 wpisów;
- 2) kampanie promocyjne Muzeum, Zespołu Cerkiewnego w Radrużu oraz Zespołu Cerkiewnego w Nowym Bruśnie na profilach facebookowych, cykliczne zamieszczanie postów dotyczących wydarzeń i zbiorów Muzeum, stały rozwój społeczności;
- 3) kampanie sponsorowane na profilu facebookowym Muzeum związane m.in. z grami terenowymi organizowanymi przez Muzeum, a także ukierunkowane na wzrost polubień / obserwujących profil;
- 4) informacje o działaniach Muzeum zamieszczane w lokalnych portalach informacyjnych (elubaczow, zlubaczowa), Podkarpackim Informatorze Kulturalnym, portalach branżowych;
- 5) stała współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi, m.in. Polskie Radio Rzeszów, Katolickie Radio Zamość, TVP3 Rzeszów;
- 6) przygotowanie relacji wideo z wernisaży wystaw, organizowanych projektów, wyjazdów terenowych itp., m.in. spotkań organizowanych w ramach cyklu „Rozmowy na Pograniczu”, seminarium Akademia Dziedzictwa Kresów pt. „Życie artystyczne we Lwowie w dwudziestolecie międzywojennym i w czasie II wojny światowej”, spotkań wokół książek „W cieniu Wołynia. Antypolska akcja OUN, UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945”, „Dokumenty zbrodni wołyńskiej”, tom 1 i 2, „Agonia Polaków we Lwowie 1944–1959”, „A imię nasze wołyńskie dzieci” (realizacja: Jakub Zając);
- 7) przesyłanie wniosków o zamieszczanie wydarzeń do wyszukiwarki wydarzeń „Odkryj kulturę!”, prowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- 8) emitowanie w Internecie zaproszeń w postaci krótkich filmów / rolek na wystawy i inne wydarzenia kulturalne przygotowane przez Muzeum – zaangażowanie wszystkich pracowników merytorycznych Muzeum;
- 9) przygotowanie profesjonalnej dokumentacji fotograficznej z wydarzeń organizowanych przez Muzeum (dzięki współpracy z Tomaszem Michalskim) i publikowanie ich w Internecie;
- 10) przygotowanie dwóch profesjonalnych spotów wideo z realizacji rowerowej gry terenowej „Na szlaku Kompanii Narol” i miejskiej gry terenowej „Nim został królem” (realizacja: Patrycja i Patryk Rokocińscy, Pat Art Films).

3. Prasa.

Artykuły na temat działalności Muzeum ukazały się w takich tytułach prasowych jak m.in. „Życie Podkarpackie”, „Kresowiak Galicyjski”, „Lubaczów 2025”, „Niedziela zamojsko-lubaczowska”, „Przestrzeń pogranicza”, „Nowy Kurier Galicyjski”, „Nowiny”, „Warto wiedzieć”, „Podkarpacki Informator Kulturalny”, „Kurier Lubelski”, „Tygodnik Zamojski”.

4. Radio.

Udzielano licznych wywiadów radiowych dla Polskiego Radio Rzeszów, Katolickiego Radio Zamość, Programu 1 Polskiego Radio, Programu 2 Polskiego Radio, Radia Gdańsk, Radia Opole, Radia Doxa, wśród nich m.in.:

Udzielano licznych wywiadów radiowych dla Polskiego Radio Rzeszów, Katolickiego Radio Zamość, Programu 1 Polskiego Radio, Programu 2 Polskiego Radio, Radia Gdańsk, Radia Opole, Radia Doxa, wśród nich m.in.:

- 1) Audycja „Kresowe Krajobrazy”, poświęcona konferencji „Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej. Życie we dworze”, Polskie Radio Rzeszów, red. I. Piętaś, 16 kwietnia 2025 r. (m.in. Piotr Zubowski);
- 2) Audycja „Tu i teraz”, rozmowa o Nocy Muzeów w Muzeum Kresów w Lubaczowie, Polskie Radio Rzeszów, red. I. Piętaś, 13 czerwca 2025 r. (Piotr Zubowski);
- 3) „Kultura Jaworowa”, Katolickie Radio Zamość, red. ks. M. Pastuszek, 16 lipca 2025 r. (Janusz Mazur);
- 4) „Mój życiorys będzie się odzwierciedlał w mojej rzeźbie”. Wystawa prac Jarosława Furgaty w Lubaczowie, audycja „Kiermasz pod kogutkiem”, Polskie Radio Program Pierwszy, red. A. Tykarska, 26 lipca 2025 r. (m.in. Piotr Zubowski);
- 5) Rozmowa na temat Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, Polskie Radio 24, red. M. Podolska, 15 sierpnia 2025 r. (Kamil Zajęc);
- 6) Audycja „Kwadrans bez muzyki”, rozmowa na temat Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, Polskie Radio Program Drugi, red. M. Szymankiewicz, 12 września 2025 r. (Ryszard Urban);
- 7) „Nim został królem. Bolesław Chrobry na terenie Grodów Czerwieńskich”, Katolickie Radio Zamość, red. Artur Sowa, 25 września 2025 r. (Grzegorz Dąbrowski);
- 8) „Na szlaku Kompanii Narol – z Roztocza na Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie”, Katolickie Radio Zamość, red. Artur Sowa, 25 września 2025 r. (Dariusz Sałek);
- 9) „Nim został królem. Bolesław Chrobry na terenie Grodów Czerwieńskich”, audycja „Tu i Teraz” Polskiego Radio Rzeszów, red. Iwona Piętaś, 26 września 2025 r. (Grzegorz Dąbrowski, Łukasz Wrona).

5. Telewizja.

Relacje z wydarzeń oraz wywiady z pracownikami ukazały się w programach informacyjnych emitowanych przez TVP3 Rzeszów, TVP1, „TV Kurier Galicyjski”, wśród nich m.in.:

- 1) „Digitalizacja negatywów z Archiwum Bolesława Fariona”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, styczeń 2025 r. (Janusz Mazur, Piotr Zubowski);
- 2) Wystawa „A nadzieja zawieść nie może. W poszukiwaniu boskiego obrazu”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, kwiecień 2025 r. (Marta Gryszczyk, Ryszard Urban);
- 3) Wystawa „Marian Kratochwil. Kresy w sercu i na emigracji”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, kwiecień 2025 r. (Piotr Zubowski);

- 4) „Grób Pański z Radruża”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, 8 kwietnia 2025 r. (Janusz Mazur, Kamil Zajęc);
- 5) Nagroda Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2024, TVP3 Rzeszów, red. A. Bienias, 5 czerwca 2025 r. (m.in. Piotr Zubowski)
- 6) Rozmowa z dr Leonem Popkiem w nawiązaniu do spotkania wokół książki „Dokumenty zbrodni wołyńskiej”, zorganizowanego w Muzeum Kresów w Lubaczowie, Polska Agencja Prasowa, realizacja Darek Delmanowicz, Agnieszka Piechurska, lipiec 2025 r.;
- 7) Wystawa „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza”, TVP3 Rzeszów, red. K.Kuchaj, 16 września 2025 r. (Ewa Żuchowicz);
- 8) „Fumigacja cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie i prace konserwatorskie przy nagrobkach na cmentarzu w Zespole Cerkiewnym w Radrużu”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, wrzesień 2025 r. (Piotr Zubowski);
- 9) Wystawa „Żywyoty twórcze Jarosława Furgały”, TVP3 Rzeszów, red. K. Kuchaj, wrzesień 2025 r. (Piotr Zubowski);
- 10) „Cerkiew św. Mikołaja w Lubaczowie”, TVP3 Rzeszów, red. A. Tomczyk, grudzień 2025 r. (Janusz Mazur).

6. Inne.

- 1) Członkostwo w Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, wspólne działania promocyjne w skali regionu, kraju i świata związane z walorami turystycznymi całego Podkarpacia, w tym Muzeum;
- 2) Członkostwo i aktywny udział Muzeum w działaniach Krainy Turystycznej Roztocze, którą, we współpracy z Podkarpacką Regionalną Organizacją Turystyczną, poza Muzeum tworzą także: Powiat Lubaczowski, Gmina Lubaczów, Gmina Cieszanów, Gmina Horyniec-Zdrój, Gmina Narol i Stowarzyszenie Folkowisko – w ramach współpracy uczestniczono w cyklicznych spotkaniach partnerów, przygotowano wspólnie imprezę „Kraina Roztocze. Światło i przestrzeń” (19–22 czerwca 2025 r.), osoba odpowiedzialna ze strony Muzeum: Maciej Meder;
- 3) Prowadzenie w Zespole Cerkiewnym w Radrużu punktu informacji turystycznej, który w 2025 r. został poddany ogólnopolskiej certyfikacji Polskiej Organizacji Turystycznej i Podkarpackiej Organizacji Turystycznej, punkt uzyskał 2 gwiazdki – za organizację punktu odpowiedzialny Kamil Zajęc;
- 4) Współpraca z wydawnictwami publikującymi książki o ziemi lubaczowskiej i Kresach dawnej Rzeczypospolitej, m.in. Wydawnictwo Libra PL, Księży Młyn i inne;
- 5) Współpraca z regionalnymi artystami/rękodzielnikami w zakresie dystrybucji ich prac w obiektach należących do Muzeum;
- 6) Przygotowanie stoiska Muzeum na II Targu Markowskim, zorganizowanym przez Muzeum Polaków Ratujących Żydów we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Markowej, Centrum Kultury Gminy Markowa oraz Podkarpacką Resursą Kultury Pamięci, udział Anny Nowak i Macieja Medera, Markowa, 20 września 2025 r.

Konferencja

Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej Życie we dworze

towarzysząca działalności
Portalu Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej

Zespół Cerkiewny w Radrużu
11 kwietnia 2025 roku

Program konferencji

9.00–9.30 Otwarcie konferencji

Sesja I – Moderator sesji: prof. dr hab. Kazimierz Karolczak

9.30–10.00 dr Marcin Schirmer (Polskie Towarzystwo Ziemiańskie)
Życie codzienne w kresowym dworze

10.00–10.30 prof. dr hab. Tadeusz Epsztein (Instytut Historii PAN)
**Klimaszówka na Podolu (pow. płoskirowski).
Obraz siedziby ziemiańskiej w XIX wieku**

10.30–11.00 prof. dr hab. Roman Jurkowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski)
**Sąsiedzi w codzienności polskich dworów z Ziemi Zabrzanych
w II połowie XIX i na początku XX wieku**

11.00–11.30 prof. dr hab. Jarosław Kita (Uniwersytet Łódzki)
**Dwór kresowy i jego mieszkańcy w świetle
wspomnień Heleny z Wolskich Turno**

11.30–12.30 Dyskusja i zakończenie sesji I

12.30–14.00 Przerwa

Sesja II – Moderator sesji: prof. dr hab. Tadeusz Epsztein

14.00–14.30 prof. dr hab. Kazimierz Karolczak
Goście pałacu w Pieniakach. Życie towarzyskie kresowej rezydencji

14.30–15.00 dr hab. Maria Korybut-Marciniak, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski)
**„Mały folwarczek niedużny nikomu...”. Kresowe majątki
drobnoszlacheckie w XIX wieku. Przykład Pryciun**

15.00–15.30 dr hab. Wiktoria Kudła Świętek, prof. UKEN (Uniwersytet KEN w Krakowie)
**Grocholscy z Pietniczan na Podolu.
Dzieje rodziny na tle historii Ziemi Zabrzanych**

15.30–16.30 dr Aneta Aleksandra Duda (Uniwersytet Pomorski w Słupsku)
**Organizacja służby, jej funkcjonowanie, czynności porządkowe na
zamku w Ołyce Radziwiłłów w XIX i na początku XX wieku**

16.30–17.00 Dyskusja i zakończenie sesji II

17.00–19.00 Przerwa

Koncert – Gminny Ośrodek Kultury w Horyńcu-Zdroju

19.00 Jacek Kowalski, Henryk Kasperczak, Agnieszka Obst-Chwała
Romantyczny sarmatyzm, czyli bardowie dworu polskiego

Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej

Organizatorzy:

Fot. 110. Plakat promujący konferencję „Wokół dworu w dawnej Rzeczypospolitej. Życie we dworze”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 11 kwietnia 2025 r. Projekt: Centrum Kulturalne w Przemyślu.

---> Muzeum Kresów w Lubaczowie, godz. 10:30–17:30

WYSTAWY STAŁE: „Dzieje ziemi lubaczowskiej”, „Dziedzictwo Kresów”, „Kultura wsi lubaczowskiej”, „Portret reprezentacyjny i epitafijny”

WYSTAWY CZASOWE: „20 40 20”, „Marian Kratochwil (1906–1997). Kresy w sercu i na emigracji”

Stoisko plastyczne dla wszystkich zainteresowanych: **możliwość własnoręcznego przygotowania patriotycznych kotylionów, flag Rzeczypospolitej Polskiej oraz zakładek**

---> Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, godz. 7:30–21:30

---> Zespół Cerkiewny w Radrużu, godz. 10:00–18:00

WYSTAWA CZASOWA: „A nadzieja zawieść nie może (Rz 5,5)
– w poszukiwaniu boskiego obrazu. Ikony Pauliny Krajewskiej”

Fot. 111. Plakat promujący Majówkę z Muzeum Kresów w Lubaczowie i Zespołem Cerkiewnym w Radrużu, 1–4 maja 2025 r. Projekt: Manolka.

**rozmowy
na pograniczu**

Katarzyna Tur-Marciszuk

oraz

Andrzej Żygadło

Zespół Cerkiewny w Radrużu
22 czerwca (niedziela) 2025 r., godz. 18

—
Wstęp wolny
—
www.muzeumkresow.eu

ZESPÓŁ CERKIEWNY
w Radrużu

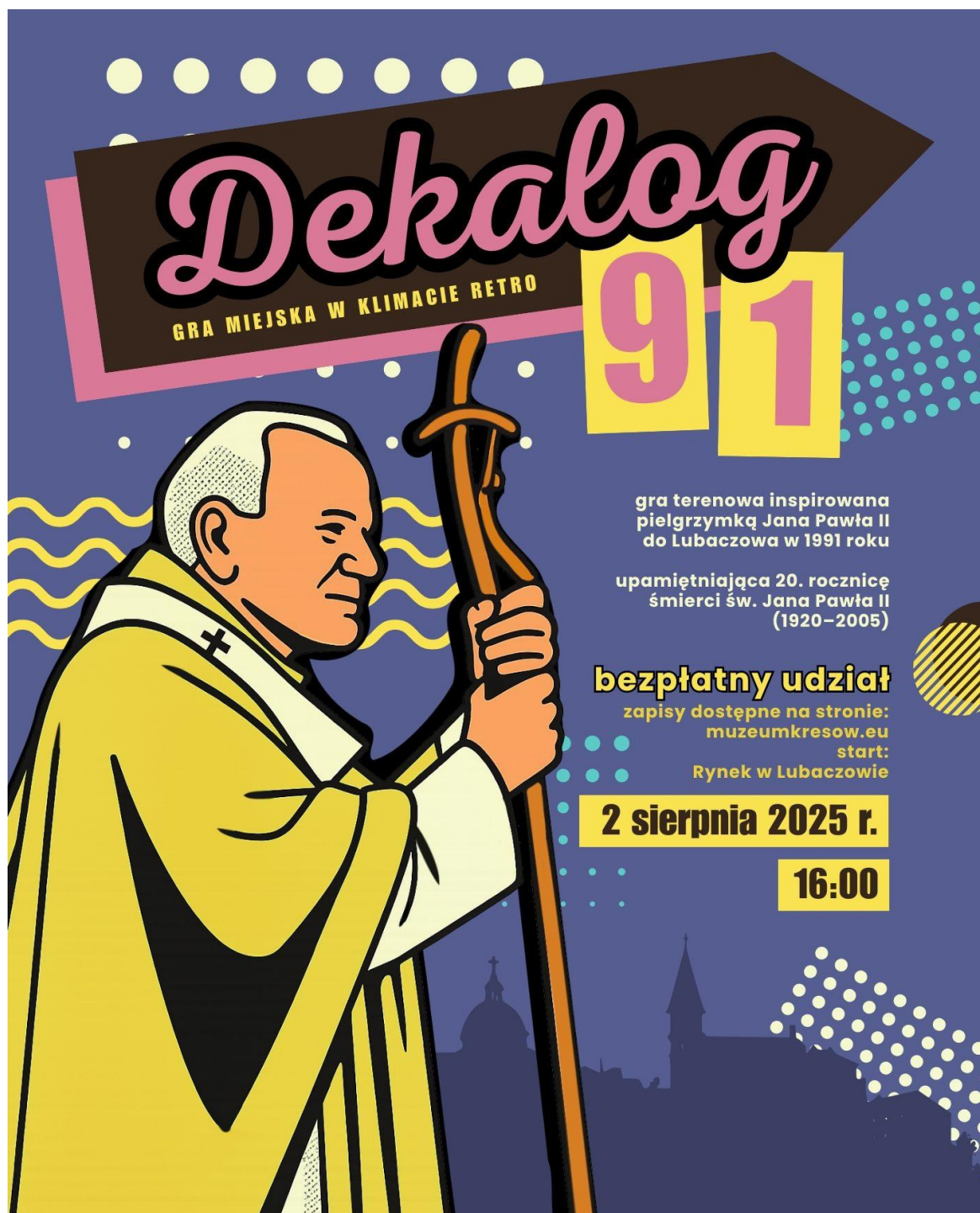
MUZEUM KRESÓW
w Lubaczowie

Muzeum Kresów
w Lubaczowie
jest samorządową
instytucją kultury
Powiatu Lubaczowskiego
i Województwa
Podkarpackiego

Powiat
Lubaczowski
PoLub Roztocze

PODKARPACIE
przestrzeń otwarta

Fot. 112. Plakat promujący spotkanie z Katarzyną Tur-Marciszuk i Andrzejem Żygadłą w ramach z cyklu „Rozmowy na pograniczu”, Zespół Cerkiewny w Radrużu, 22 czerwca 2025 r. Projekt: Artur Skowroński, Jakub Zając.

Muzeum Kresów w Lubaczowie jest samorządową instytucją kultury Powiatu Lubaczowskiego i Województwa Podkarpackiego
Dofinansowano ze środków Województwa Podkarpackiego
Wydarzenie odbywa się w ramach Festiwalu Dziedzictwa Kresów 2025

Fot. 113. Plakat promujący miejską grę terenową „Dekalog 91”, Lubaczów, 2 sierpnia 2025 r. Projekt: Manolka.

NIM
**ZOSTAŁ
KRÓLEM**

28.09.2025

Zespół Zamkowo-Parkowy
w Lubaczowie

10:00
GRA MIEJSKA
zapisy i szczegółowe
informacje:
www.muzeumkresow.eu

15:00
**PIKNIK
ARCHEOLOGICZNY**
wstęp wolny, rozpoczęcie pikniku
zaplanowano na Rynku w Lubaczowie,
po czym nastąpi uroczysty przemarsz
do Zespołu Zamkowo-Parkowego

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski
w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra, Wielkie Rocznice”

Muzeum Kresów w Lubaczowie jest samorządową instytucją kultury
Powiatu Lubaczowskiego i Województwa Podkarpackiego
Dofinansowano ze środków Powiatu Lubaczowskiego
i Województwa Podkarpackiego

Fot. 114. Plakat promujący miejską grę terenową i piknik archeologiczny „Nim zostałem królem”, Lubaczów, 28 września 2025 r. Projekt: Urszula Wrona.

Fot. 115. Plakat promujący II edycję konkursu „Jak Wam się podoba? Najciekawsza recenzja wystawy czasowej w Muzeum Kresów w Lubaczowie”. Projekt: Manolka.

X. PRACE KONSERWATORSKIE.

1. Muzealia.

Zrealizowano następujące prace przy obiektach pochodzących z kolekcji Muzeum Kresów w Lubaczowie:

- 1) **obraz „Autoportret” artysty o nazwisku Rüppel**, 2 poł. XVII w., nr inw. ML/A/1509; zakres prac: oddzielenie płótna dublażowego od oryginalnego, oczyszczenie z brudu, kurzu i warstwy masy dublażowej, podklejenie odspojonych łusek zaprawy wraz z warstwą malarską, usunięcie werniksu, usunięcie części kitów wykonanych podczas wcześniejszej konserwacji, wyprasowanie, uzupełnienie ubytków zaprawy, wykonanie pasów brzeżnych, naciągnięcie na krosna, werniksowanie i scalenie kolorystyczne; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie;
- 2) **obraz „Święta Rodzina”**, malarz nieustalony, kon. XVII w., kopia wg. Petera P. Rubensa, nr inw. ML/A/1508; zakres prac: oczyszczenie z brudu i kurzu lica i odwrotcia, scalenie kolorystyczne (punktowanie) wtórnych uzupełnień warstwy malarskiej, wyrównanie powierzchni werniksu na uzupełnieniach, opracowanie ramy: oczyszczenie, wzmocnienie, nałożenie szlagmetal; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie;
- 3) **6 jaworowsko-lubaczowskich skrzyń wiannyh, Prace konserwatorskie przy skrzyni wiannej z Niemstowa**, 2. poł. XIX – 1. poł. XX w., nr inw. ML/E/428, ML/E/1030, ML/E/3678, ML/E/3992, ML/E/4219, ML/E/4276; zakres prac: oczyszczenie powierzchni z kurzu, brudu i luźnych nawarstwień, dezynfekcja i dezynsekcja, rekonstrukcja brakujących elementów, sklejenie listew oraz luźnych elementów, wymiana części uszkodzonych, uzupełnienia ubytków, oczyszczenia okuć, reparacja zamków, dorobienie kluczy, prace przy warstwie malarskiej: oczyszczenie, konsolidacja, podklejenie odspojonych fragmentów warstwy malarskiej, impregnacja, wykonanie kitów wyrównawczych oraz ich opracowanie, scalenie warstwy malarskiej, zabezpieczenie warstwą werniksu (woskiem mikrokryształicznym), zapuszczenie wewnątrz skrzyń terpentyną; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie (skrzynia o nr inw. ML/E/1030), pozostałe skrzynie – Filip Sołtys, konserwator mebli z Rzeszowa;
- 4) **kanapa w stylu Ludwik Filip**, XIX/XX w., nr inw. ML/A/1727; zakres prac: demontaż poszczególnych elementów, dezynsekcja, utwardzenie i konsolidacja drewnianej konstrukcji, wzmocnienie i stabilizacja konstrukcji, podklejenie, uzupełnienie ubytków konstrukcji, scalenie kolorystyczne i zabezpieczenie, ustabilizowanie oraz rekonstrukcja układu tapicerskiego w partii siedziska (sprężyny, pasy, sznurki), wymiana wypełnienia podłokietników oraz oparcia, wymiana wierzchniej tkaniny obiciowej; realizacja: Filip Sołtys, konserwator mebli z Rzeszowa;
- 5) **szafa neoempirowa**, k. XIX w., nr inw. ML/A/4765; zakres prac: oczyszczenie z brudu i kurzu, dezynsekcja, usunięcie nawarstwień, utwardzenie i konsolidacja

- osłabionych fragmentów drewna, wzmocnienie i stabilizacja konstrukcji, rekonstrukcja brakujących elementów, podklejenie luźnych części i fornirów, usunięcie nawarstwień z elementów zdobniczych, uzupełnienie ubytków, scalenie kolorystyczne, rekonstrukcja brakujących szyldów, złączenie galwaniczne odtworzonych brakujących szyldów, zabezpieczenie, uruchomienie zamków i dorobienie brakujących kluczy; realizacja: Filip Sołtys, konserwator mebli z Rzeszowa;
- 6) **15 naczyń z potylickiego ośrodka garncarskiego**, XIX/XX w., dzbanek, nr inw. ML/E/84, garnuszek, nr inw. ML/E/93, garnek, nr inw. ML/E/101, dzbanuszek (na olej?), nr inw. ML/E/102, garnek, nr inw. ML/E/116, dzbanek, nr inw. ML/E/158, garnuszek, nr inw. ML/E/197, garnek „Hładuszka, nr inw. ML/E/511, garnek, nr inw. ML/E/512, dzban, nr inw. ML/E/574, garnek, nr inw. ML/E/732, garnek, nr inw. ML/E/1071, dzban, nr inw. ML/E/4244, garnek, nr inw. ML/E/4246, garnek, nr inw. ML/E/4290; zakres prac: oczyszczenie, wzmocnienie i ustabilizowanie naczyń, uzupełnienie ubytków formy oraz dekoracji kolorystycznych; realizacja: ARGENTUM Konserwacja Dzieł Sztuki Joanna Głaz z siedzibą w Krakowie;
- 7) **patent oficerski**, 1933 r., nr inw. ML/H/Aa/183; zakres prac: oczyszczenie lica i odwrocia, usunięciu zaplamień, stopniowe nawilżanie w komorze i prostowanie; realizacja: Agnieszka Marecka Konserwacja Dzieł Sztuki z siedzibą w Krakowie;
- 8) **układ regulacji pańszczyzny podług okólnika z 25 listopada 1846 r.**, 1848 r., nr inw. ML/H/Aa/28; zakres prac: oczyszczenie lica i odwrocia, zabezpieczenie mediów wrażliwych na wodę, kąpiel na stole niskociśnieniowym, uzupełnienie ubytków i rozdarć papieru, wykonanie dublażu, prostowanie i odkwaszenie; realizacja: Agnieszka Marecka Konserwacja Dzieł Sztuki z siedzibą w Krakowie;
- 9) **mapa Rzeczypospolitej Obojga Narodów**, 1750 r., nr inw. ML/H/3470; zakres prac: oczyszczenie lica i odwrocia z kurzu i zabrudzeń, zabezpieczenie mediów wrażliwych na wodę, kąpiel na stole niskociśnieniowym, uzupełnienie ubytków, wykonanie dublażu, prostowanie obiektu w prasie, odkwaszenie, wykonanie scalenia kolorystycznego i retuszu lica mapy; realizacja: Agnieszka Marecka Konserwacja Dzieł Sztuki z siedzibą w Krakowie;
- 10) **dokumenty papierowe związane z lubaczowską społecznością żydowską**, 1910 r. – lata 60. XX w., nr rej. ML-RH 17, nr inw. ML/H/3477; zakres prac: odkażenie w komorze fumigacyjnej, usunięcie z powierzchni nawarstwień kurzu i brudu wraz z delikatnym rozprostowaniem deformacji, przełożenie obiektów papierami buforowymi i zabezpieczenie ich do czasu konserwacji w tymczasowych opakowaniach ochronnych (teczkach lub pudłach), pełna konserwacja 157 pocztówek z okresu międzywojennego, II wojny światowej (okupacja sowiecka i niemiecka) i wczesnego okresu powojennego, oczyszczenie mechaniczne i chemiczne, kąpiele, podklejenie uszkodzeń, uzupełnienie ubytków, nawilżanie w komorze i prostowanie, odkwaszenie, zabezpieczenie obiektów w folderach i pudełkach; realizacja: Agnieszka Marecka Konserwacja Dzieł Sztuki z siedzibą w Krakowie;
- 11) **7 obiektów brązowych**, IV–V okres epoki brązu (1 100–700 p.n.e.): fragment sierpa brązowego, nr inw. ML/Arch/338, fragment sierpa brązowego,

nr inw. ML/Arch/339, sierp brązowy, nr inw. ML/Arch/340, fragment sierpa brązowego, nr inw. ML/Arch/341, sierp brązowy, nr inw. ML/Arch/342, fragment zapinki typu Spindlersfeld, nr inw. ML/Arch/343, fragment bransolety brązowej, nr inw. ML/Arch/344; zakres prac: oczyszczenie z zabrudzeń i aktywnej korozji, neutralizacja korozji, zastosowanie inhibitora korozji i zabezpieczenie przed korozją; realizacja: Rozeta Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki Mateusz Tomyslak z siedzibą w Nowej Soli;

12)4 obiekty wykonane z metalu lub posiadające metalowe elementy: moździerz wiwatowy, XVIII/XIX w., nr inw. ML/H/3467, maszyna do pisania „OLIVETTI” model M40, lata 30. XX w., nr inw. ML/H/3471, dwa kubki kiduszone, 1. poł. XX w., nr inw. ML/A/4759, ML/A/4760; zakres prac: oczyszczenie z zabrudzeń i aktywnej korozji, neutralizacja korozji, zastosowanie inhibitora korozji i zabezpieczenie przed korozją; realizacja: Rozeta Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki Mateusz Tomyslak z siedzibą w Nowej Soli;

13)7 tkanin etnograficznych: bieźnik (pasiak), nr inw. ML/E/806, zapaska, nr inw. ML/E/1066, koszula, nr inw. ML/E/1601, chusta (pled), nr inw. ML/E/2321, chusta (pled), nr inw. ML/E/2322, chusta (pled), nr inw. ML/E/2323, chusta (pled), nr inw. ML/E/4071, wszystkie obiekty powstały w 1. poł. XX w.; zakres prac: dezynfekcja, odkurzenie, próby trwałości wybarwień i oczyszczenie obiektów na mokro, usunięcie zaplamień, wysuszenie, zabezpieczenie krawędzi materiałów przed rozsnuwaniem ścięciem dzierganym, wzmocnienie osłabionych partii; realizacja: Konserwacja Tkanin Zabytkowych Anna Drzewiecka z siedzibą w Falentach Nowych.

14)rozpoczęcie prac przy obrazie „Portret Marii Jakusz” autorstwa Osypa Kuryłasa, 1902 r., nr inw. ML/A/4745; zakres wykonanych prac: usunięcie nawarstwień, taśmy izolacyjnej, wyjęcie obrazu z ramy, ściągnięcie z krosien, oczyszczenie odwrocia oraz lico z luźnych nawarstwień oraz brudu, w zakresie ramy: oczyszczenie z brudu i kurzu, usunięcie nawarstwień, taśmy izolacyjnej z odwrocia, kleju pozostałego po taśmie, stabilizacja konstrukcji, wzmocnienie, dopasowanie i podklejenie osypujących się elementów dekoracyjnych, uzupełnienie ubytków, scalenie kolorystyczne, nałożenie patyny; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie;

15)rozpoczęcie prac przy rzeźbie gipsowej „Św. Antoni” autorstwa Janiny Reichert-Toth, lata 50. XX w., nr inw. ML/A/4467; zakres wykonanych prac: oczyszczenie powierzchni z brudu i kurzu, usunięcie łuszczącej się warstwy malarskiej, odpadających kitów oraz elementów rekonstrukcji, wyczyszczenie z wtórnej, ugrowej, spudrowanej warstwy malarskiej?, wykonanie uzupełnień ubytków, szczelin oraz scalenie kolorystyczne; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie;

16)rozpoczęcie prac przy stoliku nocnym(?), niciaku, 1840 r., nr inw. ML/A/912; zakres wykonanych prac: oczyszczenie powierzchni z luźnych naleciałości, demontaż, usunięcie wtórnych warstw, wzmocnienie, podklejenie poszczególnych elementów, usunięcie resztek polityry, kleju, uzupełnienie ubytków drewna i for-

niru, zabezpieczenie kitów, scalenie kolorystyczne, punktowanie ubytków warstwy malarskiej blatu, rozpoczęcie nakładania politury; realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie.

2. Obiekty należące do Muzeum.

1) Remont instalacji piorunochronnej w cerkwi i dzwonnicy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

Celem zadania było przeprowadzenie remontu instalacji piorunochronnej na cerkwi św. Paraskewy (1583 r.) oraz dzwonnicy (XVIII w.?) w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Realizacja prac była niezbędna ze względu na to, że zamontowana na obu obiektach instalacja piorunochronna (2010 r.) nie spełniała obecnie obowiązujących standardów i norm, a stan techniczny istniejącego uziomu (najpewniej z lat 80. XX w.) wymagał budowy nowego uziomu wspólnego dla cerkwi i dzwonnicy. Realizacja zadania była bardzo pilna ze względu na bezpieczeństwo pożarowe obu niezwykle cennych obiektów, wykonanych, poza podwalinami, w całości z drewna.

Wśród zrealizowanych prac remontowych należy wymienić m.in.: wymianę istniejących zwodów instalacji piorunochronnej na drut o średnicy 8 mm, montaż iglic z prętów miedzianych na przy krzyżach na szczytach dachów babińca i sanktuarium cerkwi oraz na dzwonnicy, a także na kopule cerkwi, przyłączenie do iglic po co najmniej dwa przewody odprowadzające, wykonanie nowego uziomu z taśmy stalowej miedziowanej i ułożenie go poniżej 1,2 m, czyli poniżej głębokości zamarzania gruntu (wszystkie połączenia uziomu zostały wykonane metodą zgrzewania egzotermicznego). Wszystkie roboty związane z wykonaniem uziomu na terenie cmentarza przycerkiewnego zostały wykonane ręcznie pod nadzorem archeologicznym.

Wykonawcą prac była Andrzej Bogusz prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Usługi Elektryczne Andrzej Bogusz z siedzibą w Oleszycach, a funkcje inspektora nadzoru inwestorskiego pełnił pan Wojciech Hołubek, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą F.H.U. PROTON Wojciech Hołubek z Oleszyc. Zadanie zrealizowano dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu „Ochrona zabytków” oraz Powiatu Lubaczowskiego. Łączny koszt prac wyniósł 109 050,00 zł.

2) Prace konserwatorskie przy Bożym Grobie z cerkwi pw. św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, 1839 r., nr rej. zabytków: B-475 z 23 listopada 2011 r.

Prace polegały na dezynsekcji, oczyszczeniu, chemicznym usunięciu nie spełniającego funkcji ochronnej i optycznej werniksu, oczyszczeniu z plam i zacieków, usunięciu niedostosowanych fakturą kitów, a także zmienionych kolorystycznie retuszy warstwy malarskiej. Wykonano impregnację, skonsolidowano odspojoną warstwę malarską, uzupełniono ubytki i pęknięcia drewna, całość zabezpieczono

werniksem retuszującym i scalono kolorystycznie. Na podstawie projektu zrekonstruowano baldachim i krzyż uwzględniając techniki pierwotne, tj. połączenia stolarskie; pokryto warstwą kleju glutynowego oraz wykończono polichromią zgodnie z techniką oryginału. Poszczególne elementy złożono w całość, a powierzchnia po upływie czasu potrzebnego do odparowania resztek mniej lotnych składników środków użytych w procesie konserwacji, uzyskała warstwę werniksu końcowego matowego, zapewniającego skuteczną ochronę przed zewnętrznymi czynnikami niszczącymi i zabrudzeniami powierzchniowymi. Realizacja: Anita Kuchta-Kurasińska, pracownia konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie.

3) Prace konserwatorskie przy ławkach z cerkwi pw. św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, XIX w., nr rej. zabytków: B-1102 z 22 listopada 2024 r.

Prace polegały na demontażu, oczyszczeniu z powierzchniowych naleciałości, usunięciu wtórnych powłok, pierwotnych pozostałości pokostów, dezynsekcji, wzmocnieniu połączeń stolarskich, impregnacji, wykonaniu prac stolarskich, uzupełnieniu ubytków, odtworzeniu brakujących elementów, usystematyzowaniu uchwytów na chorągwie, scaleniu kolorystycznym, wykonaniu warstwy wykończeniowej. Realizacja: Filip Sołtys, konserwator mebli z Rzeszowa.

Prace zrealizowano dzięki dofinansowaniu Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Województwa Podkarpackiego i Gminy Horyniec-Zdrój oraz dzięki środkom własnym Muzeum, łączny koszt prac: 38 230,00 zł.

4) Prace konserwatorskie na cmentarzu w Zespole Cerkiewnym w Radrużu – etap VIII, XIX – I poł. XX w., nr rej. zabytków: A-435 z 19 października 2010 r.

Prace objęły 55 nagrobków na tzw. dużym cmentarzu (działka nr 177). Ich celem było uchronienie nagrobków przed postępującą degradacją, prace polegały na identyfikacji zachowanych fragmentów, oczyszczeniu, impregnacji wzmacniającej, odplamieniu, odsoleniu, konsolidacji, przygotowaniu podwalin, wykonaniu izolacji, uzupełnieniu wybranych form rzeźbiarskich, wykonaniu spoin, uzupełnieniu zachowanych warstw malarskich, hydrofobizacji. Realizacja: ARGENTUM Konserwacja Dzieł Sztuki Joanna Głaz z siedzibą w Krakowie.

Prace zrealizowano dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków” i środkom własnym Muzeum, łączny koszt prac: 224 968,98 zł.

5) Fumigacja cerkwi pw. św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Brusnie, 1713 r., nr rej. zabytków: A-223 z 12 czerwca 1987 r.

Prace polegały na całościowej dezynsekcji obiektu, poprzez fumigację gazową PH3, która jest obecnie najskuteczniejszą metodą zabezpieczenia przed destrukcyjną działalnością szkodników drewna. Fumigacja cerkwi objęła następujące zabiegi: oznaczenia terenu wokół obiektu, uszczelnienia zewnętrznego i we-

wnętrznego przy użyciu gazoszczelnych folii, przygotowania parametrów zgodnie z technologią, zagazowanie cerkwi łącznie z okresem karencji, usunięcie folii, wietrzenie obiektu. Realizacja: Carsekt sp. z o.o. z siedzibą w Gostyninie.

Prace zrealizowano dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego, Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Powiatu Lubaczowskiego, łączny koszt prac: 183 427,99 zł.

6) Zakończenie I etapu prac konserwatorskich na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, XIX – I poł. XX w., nr rej. zabytków: A-392 z 15 XI 1990 r.

Prace wykonano przy dwóch nagrobków z lat 80. XIX w.: Petra Baranka oraz małżeństwa Lichańskich. Prace polegały na: oczyszczeniu, impregnacji wzmacniającej, odplamieniu, odsoleniu, konsolidacji, przygotowaniu podwalin, wykonaniu izolacji, uzupełnieniu wybranych form rzeźbiarskich, wykonaniu spoin, uzupełnieniu zachowanych warstw malarskich, hydrofobizacji. Realizacja: Nel Praszelik i Klaudia Dacko, pod opieką dra Marka Wawrzkiewicza, dra Mariusza Wrony i Joanny Głaz w Pracowni Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej, Stiuku i Ceramiki na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

7) Ekspertyza mykologiczna cerkwi pw. św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, 1713 r., rej. zabytków: A-223 z 12 czerwca 1987 r.

W ramach ekspertyzy przeprowadzona została analiza przyczynowo-skutkowa, mająca na celu ustalenie genezy zidentyfikowanych zagrożeń oraz precyzyjne określenie zespołu warunków krytycznych, które zainicjowały procesy destrukcyjne. Na podstawie zebranych danych sformułowane zostały hipotezy dotyczące mechanizmów degradacji, a następnie została przeprowadzona szczegółowa ocena stanu technicznego budynku. Realizacja: Edwin Wilbik, specjalista mykologiczno-budowlany.

8) Rozpoczęcie II etapu prac konserwatorskich na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, XIX – I poł. XX w., nr rej. zabytków: A-392 z 15 XI 1990 r.

Pracami objęto trzy kamienne nagrobki: Anny Wasznianin (zm. 1937 r.), Iwana Wasznianina (zm. 1928 r.) i Ewy Liwczanin (1932 r.). W ramach prac wykonano dokumentację fotograficzną, demontaż i przewiezienie nagrobków do Pracowni Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej, Stiuku i Ceramiki na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Prace zostaną wykonane przez studentów pod opieką pracowników Pracowni Konserwacji: dra Marka Wawrzkiewicza, dra Mariusza Wrony i Joanny Głaz.

9) Przygotowanie dokumentacji na potrzeby realizacji kolejnego etapu prac konserwatorskich przy nagrobkach na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

W ramach dokumentacji konserwatorskiej (Anita Kuchta-Kurasińska, Grzegorz Dąbrowski) wykonano dokumentację fotograficzną, aktualizację mapy cmentarza, kosztorys prac konserwatorskich.

10) Przygotowanie dokumentacji na potrzeby realizacji kolejnego etapu prac konserwatorskich przy nagrobkach na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie.

W ramach dokumentacji konserwatorskiej (Anita Kuchta-Kurasińska, Grzegorz Dąbrowski, Marta Gryszczyk) wykonano dokumentację fotograficzną, mapę cmentarza, kosztorys prac konserwatorskich.

Fot. 116–117. „Autoportret” artysty o nazwisku Rüppel, 2. poł. XVII w., nr inw. ML/A/1509, stan przed i po zrealizowaniu prac konserwatorskich, wykonanie: Anita Kuchta-Kurasińska, Pracownia Konserwatorska Muzeum Kresów w Lubaczowie.

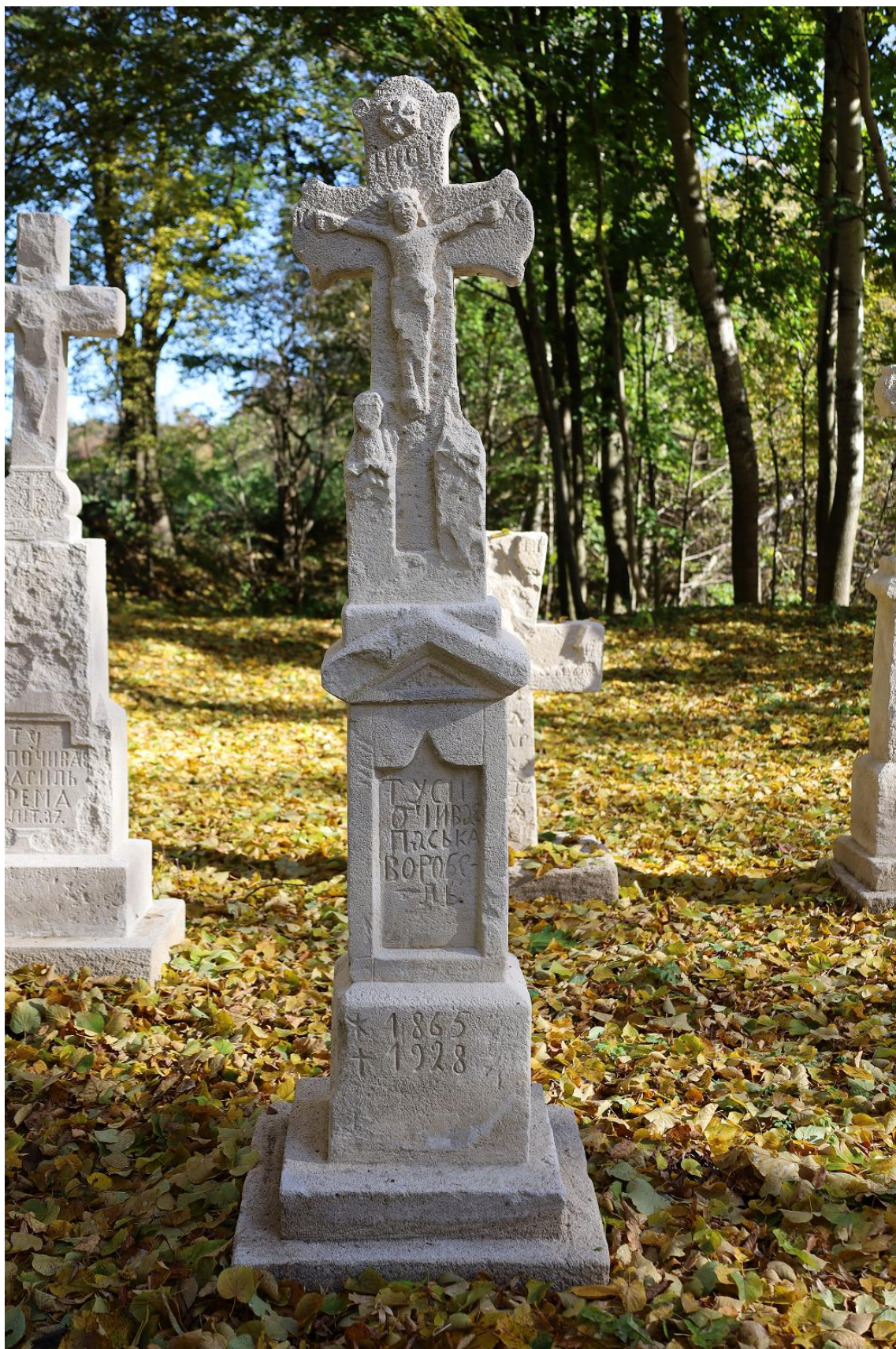
Fot. 118. Furmigacja cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, realizacja: Carsekt sp. z o.o., sierpień 2025 r.

Fot. 119. Realizacja remontu instalacji piorunochronnej w cerkwi i dzwonnicy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, realizacja: Usługi Elektryczne Andrzej Bogusz, wrzesień 2025 r.

Fot. 120. Figura wieńcząca nagrobek małżeństwa Lichańskich (lata 80. XIX w.) na dawnym cmentarzu w Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie, po zrealizowanych pracach konserwatorskich przez studentki ASP w Krakowie, wrzesień 2025 r.

Fot. 121. Nagrobek Paraskewy Worobec (1865–1928) na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, po zrealizowanych pracach konserwatorskich przez ARGENTUM Konserwacja Dzieł Sztuki Joanna Głaz, październik 2025 r.

Fot. 122–123. Prace konserwatorskie przy ławkach z cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, XIX w., realizacja: Filip Sołtys, konserwator mebli z Rzeszowa, listopad 2025 r.

XI. PRACE PIELEGNACYJNE PRZY ZIELENI.

Prace związane z utrzymaniem zieleni realizowano w bezpośrednim otoczeniu siedziby głównej Muzeum, na terenie Zespołu Zamkowo-Parkowego w Lubaczowie, Zespołu Cerkiewnego w Radrużu i Zespołu Cerkiewnego w Nowym Brusnie. We wszystkich lokalizacjach prace wiązały się z koszeniem trawy, zbieraniem i utylizacją suchych gałęzi, okresowym nawadnianiem nowych nasadzeń.

W uzgodnieniu z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zrealizowano także następujące prace w poszczególnych lokalizacjach:

Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie

Zrealizowano wycinkę 5 drzew: 4 szt. jesionu pensylwańskiego (dwa jesiony o uszkodzonych koronach podczas burzy, pozostałe dwa zainfekowane grzybem saprofitycznym – żółciakiem siarkowym, łac. *laetiporus sulphureus*) oraz 1 szt. dębu szypułkowego obumarłego na skutek żerowania bobrów. Drzewa zostały wycięte w marcu 2025 r. przez firmę ArbForest Rafał Sokulski z Niska, łącznie z frezowaniem pniaków i uporządkowaniem terenu. Wycinkę zrealizowano ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa dla rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie drzew i krzewów.

W maju i październiku wykonano nasadzenia drzewek, krzewów i krzewinek na działkach nr 4007/4, 4009, 4012 w następujących liczbach: 6 szt. drzew, 36 szt. krzewów, 10 krzewinek. Ponadto posadzono dąb szypułkowy w ramach akcji, realizowanej przez Województwo Podkarpackie, „Tysiąc Dębów na Tysiącletie”, upamiętniającej obchody 1000-lecia Państwa Polskiego.

W marcu na działce nr 4012 wykonano nasadzenie zastępcze w liczbie 1 szt. drzewa z rodzaju klon zwyczajny o bardzo dobrych cechach jakościowych i żywotnych. Nasadzenie było wynikiem wcześniejszego zezwolenia na usunięcie jesionu pensylwańskiego zagrażającego bezpieczeństwu ludzi i mienia z uszkodzoną koroną po nawalnej burzy w czerwcu 2024 r.

Od wiosny do jesieni realizowano prace związane z pielęgnacją rabat, ich pieleniem, ściółkowaniem i nawożeniem.

Zespół Cerkiewny w Radrużu

Zrealizowano kolejny, ostatni etap prac pielęgnacyjnych przy zieleni, w oparciu o inventaryzację dendrologiczną drzewostanu na terenie Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, opracowaną w 2022 r. Specjalistyczne prace pielęgnacyjne i zabezpieczające objęły 80 szt. drzew, w tym przede wszystkim lipy drobnolistne (55 szt.), klony pospolite (13 szt.), dęby szypułkowe (5 szt.), graby pospolite (2 szt.), grusze pospolite (3 szt.) oraz sosny pospolite (2 szt.) w różnym stanie zdrowotnym. Usunięto gałęzie i konary uschnięte i obumierające, złamane i nadłamane oraz posiadające inne defekty. Wycięto jemiotę porastającą gałęzie w koronach 25 szt. drzew – w zależności od wielkości porażenia w skrajnych przypadkach ten półpaszyt potrafi doprowadzić do powolnej śmierci drzewa zwłaszcza w okresach suszy. By zminimalizować zagrożenie wyłamaniem konarów, na dwóch drzewach do tego wyznaczonych, założono specjalistyczne wiązanie systemowe. Prace zostały zrealizowane przez firmę ArbForest Rafał Sokulski

z siedzibą w Nisku. Ich wykonanie było możliwe dzięki dofinansowaniu Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i środkom własnym Muzeum. Łączny koszt prac wyniósł 45 078,98 zł.

W październiku 2025 r. na działce nr 233 wykonano nasadzenie zastępcze w liczbie 12 szt. drzew z gatunku olsza czarna. Nasadzenia te były powiązane z wcześniejszą decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wycinkę drzew. Gatunek i lokalizacja nasadzeń zostały dobrane zgodnie z *Zaleceniami dotyczącymi zagospodarowania przestrzeni Zespołu Cerkiewnego w Radrużu*, opracowanymi przez pracowników Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Rzeszowie w 2023 r.

Ponadto otoczenie tzw. dużego cmentarza oraz wąwóz od strony zachodniej oczyszczono z zakrzaczeń i małych samosiewów.

Zespół Cerkiewny w Nowym Bruśnie

Na terenie dawnego cmentarza parafialnego wykonano nasadzenie zastępcze w liczbie 9 szt. drzew z rodzaju lipa drobnolistna o bardzo dobrych cechach jakościowych (3 szt. w maju, 6 szt. w październiku). Nasadzenia wykonano zgodnie z zaleceniami dotyczącymi zagospodarowania Zespołu Cerkiewnego w Nowym Bruśnie, opracowanymi przez Barbarę Poterę z Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Nie zrealizowano zaplanowanych prac związanych z pielęgnacją drzewostanu z uwagi na negatywne rozpatrzenie wniosku dofinansowanie Muzeum przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Powyższe prace, jeśli nie wskazano inaczej, zostały wykonane przez pracowników Działu Technicznego Muzeum pod nadzorem Krzysztofa Stępnia, specjalisty ds. zieleni.

Fot. 124. Prace pielęgnacyjne przy zieleni w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, realizacja: Arbforest Rafał Sokulski, listopad 2025 r.

Fot. 125. Posadzenie dęba szypułkowego w ramach akcji „Tysiąc Dębów na Tysiąclecie”, upamiętniającej obchody 1000-lecia Państwa Polskiego, Zespół Zamkowo-Parkowy w Lubaczowie, listopad 2025 r.

Fot. 126. Nowe nasadzenia na dawnym cmentarzu parafialnym w Zespole Cerkiewnym w Nowym Brusnie, grudzień 2025 r.

XII. PRACE INWESTYCYJNE I REMONTOWE. ZAKUPY INWESTYCYJNE.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano następujące prace o charakterze inwestycyjnym i remontowym:

1) Opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy siedziby głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie oraz rozbiórki i budowy Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie.

Celem zadania było przygotowanie kompletnej dokumentacji projektowej, obejmującej przebudowę siedziby głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie z przeznaczeniem na cele prowadzenia działalności muzealnej oraz rozbiórkę i budowę Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym przy Muzeum Kresów w Lubaczowie, z przeznaczeniem na cele działalności muzealnej i usług pomocniczych.

Gmach główny Muzeum Kresów w Lubaczowie i Galeria Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie to dwie najważniejsze nieruchomości z punktu widzenia funkcjonowania Muzeum Kresów w Lubaczowie. Zarówno jedna i druga wymaga generalnych prac remontowych, które pozwolą na spełnienie współczesnych standardów pod względem przygotowania wystaw, pracy biurowej, przechowywania muzealiów, realizacji działań edukacyjnych, powiększenia powierzchni ekspozycyjnej, dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych i innych działań statutowych Muzeum Kresów w Lubaczowie.

Przygotowanie dokumentacji projektowej, a w ślad za tym realizacja prac budowlanych, są niezbędne ze względu na niedostosowanie obu nieruchomości do współczesnych standardów w obiektach muzealnych i obiektach użyteczności publicznej, i przede wszystkim ze względu na pogarszający się stan techniczny, co szczególnie odczuwalne jest w gmachu głównym Muzeum (pogłębiające się spękania fundamentów i ścian, brak możliwości zapewnienia stabilnych warunków pod względem temperatury i wilgotności).

Galeria Oficyna w związku ze złym stanem zachowania, co wykazały przeprowadzone ekspertyzy, zostanie rozebrana, a w jej miejscu powstanie nowy obiekt, nawiązujący w formie do obecnie istniejącego, jednak z podwyższonym, użytkowym poddaszem. W obiekcie funkcjonować będzie, tak jak dotychczas, sala wystaw czasowych, która zostanie dostosowana do możliwości organizacji ekspozycji o różnej specyfice, wartości i wielkości prezentowanych eksponatów. Na poddaszu planowana jest sala wielofunkcyjna z możliwością organizacji konferencji i spotkań, przygotowywania wystaw, działań edukacyjnych oraz przechowywania i opracowywania zbiorów, pokoje biurowe pracowników Muzeum, magazyn zbiorów oraz dwa pokoje gościnne.

Nie zmieniają się zasadniczo funkcje gmachu głównego Muzeum. Najważniejszą planowaną zmianą jest zwiększenie przestrzeni wystawienniczej (przeznaczona zostanie na to niemalże w całości druga i trzecia kondygnacja), a także adaptacja poddasza, na którym znajdują się pokoje biurowe pracowników wraz z sekretariatem. W obiekcie znajdują się także m.in. biblioteka wraz z magazynem bibliotecznym, sala edukacyjna oraz magazyn zbiorów.

W ramach zadania zaplanowano ponadto dokumentację projektową trzeciego obiektu o funkcji usługowo-gospodarczej. Budynek zostanie zlokalizowany w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, na tyłach wozowni ze Starego Dzikowa, poza obszarem Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek – Wspólnota kultur”. Obiekt pomieści garaż i zaplecze gospodarcze dla pracowników Muzeum, obsługujących park, a także kawiarnię.

Wykonawcą dokumentacji projektowej byli Artur Cebula i Anna Kunkel Architekci z siedzibą w Sowiej Woli Folwarcznej. Zadanie zostało zrealizowane w latach 2024–2025, dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego i Powiatu Lubaczowskiego. Łączna wartość zadania wyniosła 596 392,00 zł.

2) Budowa centrum zarządzania, ochrony i konserwacji zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie – etap VIII.

Celem inwestycji, realizowanej od 2018 r., jest budowa nowego obiektu muzealnego, w którym zostaną stworzone optymalne warunki do przechowywania, a także do odpowiedniej ochrony, konserwacji i zarządzania zbiorami muzealnymi.

W ramach ósmego etapu prac wykonano dokumentację projektową, pozytywnie zaopiniowaną przez Narodowy Instytut Muzeów, wraz z realizacją systemu sygnalizacji pożaru, systemu telewizji dozorowej, systemu sygnalizacji włamania i napadu, systemu kontroli dostępu, systemu monitoringu parametrów środowiska, elektromechaniczne depozytory kluczy, a także system integrujący wszystkie wymienione systemy. Zamówiono wraz z dostawą i montażem wyposażenie serwerowni i pracowni fotograficznej, a także sprzęt komputerowy i biurowy oraz meble magazynowe (kraty na obrazy). Zakres prac obejmował także przebudowę sieci elektroenergetycznej, budowę przyłącza kablowego zasilającego obiekty Muzeum Kresów w Lubaczowie oraz wykonanie elewacji budynku.

Wykonawcami w ramach zadania byli: Stanisław Cygan, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo Usługowo Produkcyjna MASTER Stanisław Cygan (elewacja), Pire Jacek Lachowski (przebudowa sieci elektroenergetycznej), Alnet System S.C. Krzysztof Machała Grzegorz Szpunar (systemy bezpieczeństwa), Bino Computers S. Bobek, B. Bielak, S. Bara spółka jawna (dostarczenie sprzętu elektronicznego), Zbigniew Kordys (dostarczenie sprzętu fotograficznego), Międzynarodowe Centrum Budownictwa sp. z o.o. (wyposażenie magazynów). Funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego pełniła Hanna Kic prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą EKOTRANS Laboratorium Drogowe Hanna Kic.

Zadanie zostało zrealizowane dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu „Infrastruktura kultury”, Województwa Podkarpackiego i Powiatu Lubaczowskiego.

3) Budowa Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek – Wspólnota Kultur”.

Integralną częścią Muzeum Kresów w Lubaczowie jest kilkuhektarowy Zespół Zamkowo-Parkowy, znajdujący się w sąsiedztwie głównej siedziby placówki. Jednym z priorytetów działalności muzeum jest rewitalizacja tego unikalnego w skali regionu kompleksu łączącego w sobie liczne walory historyczne i przyrodnicze. W tym celu

u stóp wzgórza po niezachowanym zamku, którego korzenie sięgają wczesnego średniowiecza, zaplanowano powstanie ekspozycji na wolnym powietrzu pod nazwą: Park Historyczno-Etnograficzny „Przygródek”. Nazwa tego swoistego muzeum na wolnym powietrzu nawiązywać będzie do określenia terenu dawnego podgrodzia, czyli „przygródka”. Ekspozycja składać się będzie z dwóch sektorów: uliczki małomiasteczkowej oraz zagrody plebańskiej, oddzielonych od siebie budynkiem dawnych stajni dworskich, czyli dzisiejszej Galerii Oficyna. Na tym obszarze planuje się postawienie około dwudziestu zabytkowych, głównie drewnianych budynków pochodzących z regionu lubaczowskiego, a szerzej Pogranicza Nadsańskiego.

Zasadniczym celem tego przedsięwzięcia jest powiększenie bazy działalności muzeum, a poprzez ochronę ginącej architektury drewnianej zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu lubaczowskiego i województwa podkarpackiego. W efekcie Zespół Zamkowo-Parkowy ma szansę stać się bazą szerokiej działalności kulturalnej, także o charakterze transgranicznym.

Sama idea powstania ekspozycji na wolnym powietrzu pod Wzgórzem Zamkowym narodziła się już w końcu lat 90. XX w. Nabrała realnych podstaw, gdy w 2003 r. została doceniona w prestiżowym konkursie „Małe Ojczyzny – tradycja dla przyszłości”, organizowanym przez Fundację Kultury w Warszawie. Od tego czasu muzeum zapoczątkowało pozyskiwanie i translokacje pierwszych budynków drewnianych, które w elementach składowano na miejscu przyszłej inwestycji. Łącznie, w latach 2005–2021, zgromadzono w ten sposób kilkanaście zabytków architektury małomiasteczkowej i wiejskiej. Są wśród nich budynki o dużej kubaturze, jak domy i budynki gospodarcze, ale też obiekty tzw. małej architektury (spichlerze, studnie, kapliczki).

Mimo ponawianych prób nie udało się jednak w tym czasie pozyskać środków na realizację całego założenia. Skoncentrowano się więc na stopniowej budowie poszczególnych obiektów. W 2013 r. została postawiona wozownia plebańska ze Starego Dzikowa, datowana na połowę XIX w., a w latach 2018–2023 obok bramy do parku zamkowego stanęła świetlica z Opaki (ok. 1930 r.). Wśród obiektów małej architektury, które oglądać można w przestrzeni „Przygródka”, należą natomiast kapliczka z Hurcza, studia z lubaczowskiego szpitala oraz lamus z Lisich Jam.

W ramach zadania, przewidzianego do realizacji w latach 2025–2026 zostało zaplanowane odtworzenie 6 obiektów budownictwa drewnianego, wpisanych do inwentarza Muzeum i ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Są to: budynek wika-rówki z Narola, lata 30. XX w., nr WEZ: 97, spichlerz (lamus) ze Stubna, k. XIX w., nr inw. ML/B/7/2007 (oba obiekty w przestrzeni zagrody plebańskiej), dom z ul. Rejtana w Lubaczowie, 1924 r., nr WEZ: 316, dom z ul. Unii Lubelskiej w Lubaczowie, ok. 1920 r., nr inw. ML/B/2/2006, dom z ul. A. Mickiewicza w Lubaczowie, ok. 1930 r., nr inw. ML/B/1/2005; budynek inwentarski z ul. Unii Lubelskiej w Lubaczowie, 1920 r., nr inw. ML/B/3/2006 (obiekty w przestrzeni uliczki małomiasteczkowej).

Wszystkie wskazane obiekty są przykładami dawnej zabudowy małomiasteczkowej z pocz. XX w. i okresu międzywojennego. Jednocześnie reprezentują lokalną odmianę architektoniczną (tzw. styl lubaczowski), widoczny przede wszystkim w dekoracji szczytów i formie przeszkolonych ganków (domy). Wszystkie razem, ze wcześniej postawionym budynkiem z Opaki, stworzą niewielki zespół urbanistyczny, typowy dla lubaczowskich uliczek na przedmieściach miasta.

Domy mieszkalne i towarzyszące im zabudowanie gospodarcze nawiązywać będą również do kultury, zwyczajów i zajęć czterech głównych narodowości współistniejących niegdyś na tym terenie, czyli Polaków, Ukraińców, Żydów i Niemców. Towarzyszyć im będzie ekspozycja popularnych w Lubaczowie i regionie rzemiosł: bednarstwa, garncarstwa, kowalstwa i krawiectwa. Zagroda plebańska z kolei nawiązywać będzie do bogatych tradycji archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego, która w latach 1946–1992 miała swoją siedzibę w Lubaczowie. Zwieńczeniem jej istnienia była wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w 1991 r., uznana za największe wydarzenie historyczne i religijne w dziejach miasta i regionu.

W 2025 r. w ramach realizacji zadania przeprowadzono badania archeologiczne w przestrzeni uliczki małomiasteczkowej, przygotowano grunt i wylano płyty fundamentowe pod budowę czterech obiektów.

Inwestorem zadania jest Powiat Lubaczowski. Realizacja inwestycji jest możliwa dzięki pozyskaniu dofinansowania ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków oraz Rządowemu Programowi Inwestycji Strategicznych „Polski Ład” i zabezpieczeniu niezbędnego wkładu własnego przez Powiat Lubaczowski.

4) Opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania przestrzeni Zespołu Cerkiewnego w Radrużu.

Celem zadania było opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania przestrzeni Zespołu Cerkiewnego w Radrużu, obejmującej: 1) małą architekturę, m.in. ławki, altany, stojaki na rowery, kosze na śmieci; 2) budynek gospodarczo-magazynowy, wyposażony w niezbędne instalacje, wraz z zagospodarowaniem terenu; 3) ogrodzenia dawnych cmentarzy parafialnych wraz z zagospodarowaniem terenu; 4) ciągi komunikacyjne; 5) parking dla pracowników Muzeum; 6) przebudowę tarasu w budynku muzealnym; 7) likwidację słupa elektroenergetycznego (A-owego) wraz z zaprojektowaniem podziemnego przyłącza elektroenergetycznego.

Dokumentacja została opracowana w zakresie i formie wymaganej do uzyskania pozwolenia na budowę oraz uzgodnienia z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Punktem wyjścia do przygotowania dokumentacji były *Zalecenia dotyczące zagospodarowania przestrzeni Zespołu Cerkiewnego w Radrużu*, opracowane przez pracowników Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Rzeszowie w 2023 r. (z tego dokumentu pochodzą zamieszczone we wpisie rysunki).

Wykonawcą prac w ramach zadania była firma PIRE Jacek Lachowski z siedzibą w Lubaczowie.

Zadanie zrealizowano dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego i Powiatu Lubaczowskiego. Łączny koszt: 73 000,00 zł.

5) Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z wykonaniem klimatyzacji w sali wystawowej w budynku muzealnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

W ramach opracowano dokumentację projektową oraz wykonano klimatyzację w sali wystawowej na drugiej kondygnacji w budynku muzealnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu – Oddziale Muzeum Kresów w Lubaczowie. Montaż klimatyzacji pozwolił na organizację we wskazanej sali spotkań autorskich i konferencji w okresie całego roku, a także zapewnienie właściwych warunków do eksponowania muzealiów na wystawach czasowych. Dotychczas było to utrudnione ze względu na nagrzewanie się sali, zwłaszcza w okresie letnim, co skutkowało praktycznie wyłączeniem tej sali z realizacji wydarzeń kulturalnych w tym czasie.

Wykonawcą prac była firma Instal Center Tomasz Hawrylak z siedzibą w Młodowie w gminie Lubaczów. Zadanie zrealizowano dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego. Łączny koszt: 14 956,80 zł.

6) Zakup nowej zabudowy meblowej do Zespołu Cerkiewnego w Radrużu.

Zadanie zakładało wykonanie, dostawę i montaż nowego wyposażenia meblowego do budynku administracyjno-muzealnego w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, w którym obsługiwany jest ruch turystyczny. Na zabudowę meblową, przygotowaną pod wymiar, złożyły się: dwa drewniane przeszklone regały, do wyeksponowania znajdujących się w dystrybucji książek i upominków muzealnych, trzy ławki, na których, w oczekiwaniu na zwiedzanie, będą mogli odpocząć zwiedzający, wieszak na ubrania oraz ekspozytor na ulotki.

Meble powstały na podstawie dokumentacji projektowej opracowanej przez Jana Mroza, Tomasza Stelmaskiego i Martę Gryszczyk. Wykonawcą prac w ramach zadania był Tomasz Hawrylak Instal Center z siedzibą w Młodowie. Zadanie zrealizowano dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego, Powiatu Lubaczowskiego i środkom własnym Muzeum. Łączny koszt: 30 100,00 zł.

7) Wykonanie nowej zabudowy meblowej recepcji w budynku muzealnym w Zespole Cerkiewnym w Radrużu.

Zadanie zakładało wykonanie, dostawę i montaż nowego wyposażenia meblowego do budynku administracyjno-muzealnego w Zespole Cerkiewnym w Radrużu – Oddziale Muzeum Kresów w Lubaczowie, w którym obsługiwany jest ruch turystyczny. Na zabudowę meblową, przygotowaną pod wymiar, złożyły się: dwa drewniane przeszklone regały, do wyeksponowania znajdujących się w dystrybucji książek i upominków muzealnych, trzy ławki, na których, w oczekiwaniu na zwiedzanie, będą mogli odpocząć zwiedzający, wieszak na ubrania oraz ekspozytor na ulotki.

Meble powstały na podstawie dokumentacji projektowej opracowanej przez Jana Mroza, Tomasza Stelmaskiego i Martę Gryszczyk. Wykonawcą prac w ramach zadania był Tomasz Hawrylak Instal Center z siedzibą w Młodowie.

Zadanie zrealizowane dzięki dofinansowaniu Województwa Podkarpackiego i Powiatu Lubaczowskiego, a także środkom własnym Muzeum. Łączny koszt wyniósł 30 100,00 zł.

8) Wykonanie nowej zabudowy meblowej w siedzibie głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie.

Przygotowanie nowej zabudowy meblowej poprzedził projekt koncepcyjny opracowany przez Martę Gryszczuk. Zabudowa powstała w miejscu rozebranej szatni. Złożyła się na nią recepcja wykonana z płyty meblowej, na której utworzono stanowisko całodobowego dozoru, częściowo przeszklona komoda, w której wyeksponowano książki i pamiątki na sprzedaż, a także mniejsza niż pierwotnie szatnia dla gości Muzeum. Za wykonanie nowej zabudowy odpowiadał Dział Techniczny Muzeum.

9) Zaprojektowanie i wykonanie obiektów małej architektury w otoczeniu siedziby głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie, Zespole Cerkiewnym w Radrużu i Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie.

Na podstawie projektów przygotowanych przez Martę Gryszczuk pracownicy Działu Technicznego Muzeum wraz z wykonawcą zewnętrznym zrealizowano ekspozytory na plakaty, drogowskazy kierujące do Muzeum i jego oddziałów, tablicę ogłoszeniową, drewnianą obudowę aluminiowych skrzynek z rozdzielnikami prądu w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie.

10) Zakup sprzętu audio do Zespołu Cerkiewnego w Radrużu.

Sprzęt zakupiono w celu optymalnego nagłośnienia sali konferencyjnej / wystawowej w budynku muzealnym.

11) Prace gospodarcze oraz związane z przygotowaniem i montażem wystaw w siedzibie głównej Muzeum Kresów w Lubaczowie oraz przyległych budynkach, Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, Zespole Cerkiewnym w Radrużu i Zespole Cerkiewnym w Nowym Bruśnie.

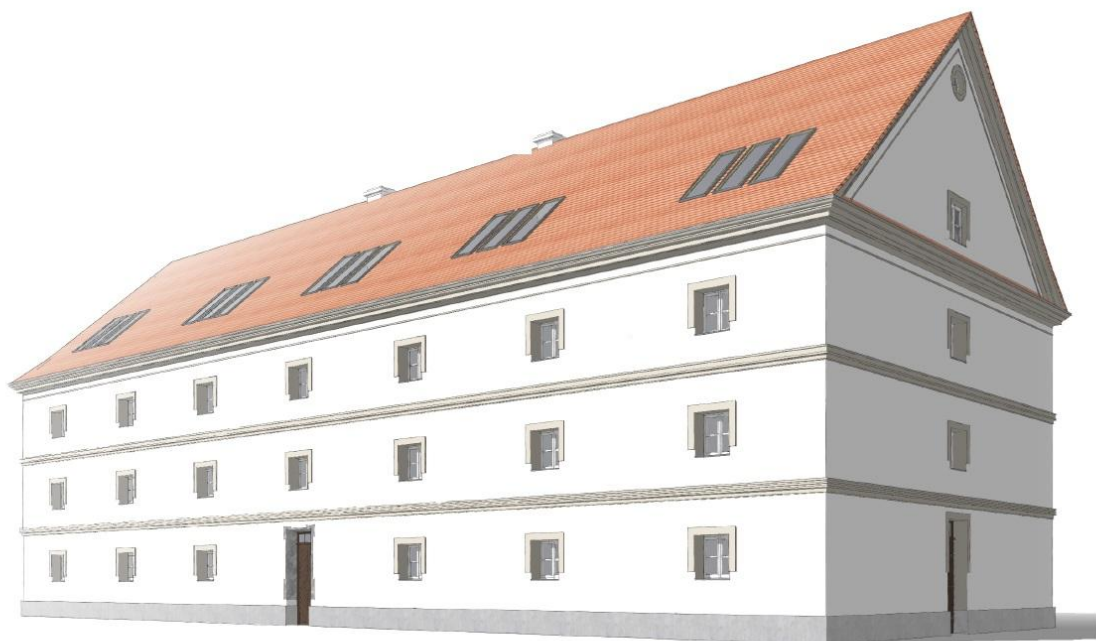
W ramach najważniejszych prac, które zostały wykonane przez pracowników Działu Technicznego (Robert Hawrylak – kierownik działu, Marek Bryl, Krzysztof Gruszczuk, Marcin Granda, Bogusław Mroczo, Marek Ryba, Robert Tymoć) oraz osoby zatrudnione w ramach umów cywilnoprawnych należy wymienić: prace remontowe związane z organizacją wystaw czasowych (szpachlowanie ubytków, szlifowanie i malowanie ścian, budowanie ścianek wystawienniczych), renowacja i malowanie podłogi w Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, transport wewnętrzny eksponatów muzealnych, asysta techniczna, konserwacja i malowanie stolarki okiennej i drzwiowej w Zespole Cerkiewnym w Radrużu (kontynuacja prac rozpoczętych w 2024 r.), bieżącą pracę i malowanie małej architektury (ławki, kosze), przeglądy techniczne budynków, w tym czyszczenie rynien i monitoring pokryć dachowych w obiektach, bieżący serwis i konserwacja maszyn ogrodniczych (kosiarki, traktorki), gromadzenie i wywóz liści, odśnieżanie terenu Muzeum, w tym alei parkowych, ciągów komunikacyjnych w Radrużu i Nowym Bruśnie.

12) Stały serwis i prace remontowe systemów gaśniczych w cerkwi św. Paraskewy w Zespole Cerkiewnym w Radrużu (system gaszenia mgłowego, system wczesnej detekcji dymu).

Prace serwisowe realizowane we współpracy ze Spółką Usług Pożarniczo-Ochronnych „SUPO-Cerber” sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie oraz Przedsiębiorstwo Handlowo-Techniczne SUPON Sp. z o.o. w Rzeszowie (nadzór: Robert Hawrylak).

13) Współpraca przy wykonaniu nowej nawierzchni drogi gminnej przebiegającej przez Zespół Cerkiewny w Radrużu.

Inwestorem prac przy budowie drogi był jej właściciel – Gmina Horyniec-Zdrój. Muzeum uczestniczyło w konsultacjach dotyczących sposobu wykonania nawierzchni i przebiegu drogi, we współpracy z Gminą i Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Fot. 127–128. Wizualizacje gmachu głównego Muzeum i Galerii Oficyna w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, w związku z przygotowaną dokumentacją projektową przebudowy gmach głównego Muzeum i rozbiórki i budowy Galerii Oficyna, wykonawcy: Artur Cebula i Anna Kunkel.

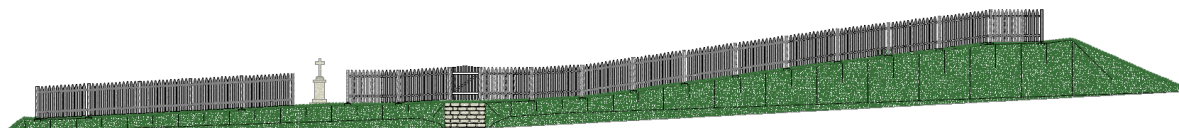
Fot. 129–130. Badania archeologiczne związane z budową Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek – Wspólnota Kultur” w Zespole Zamkowo-Parkowym w Lubaczowie, wrzesień 2025 r.

Fot. 131. Szkic przedstawiający docelową zabudowę Parku Historyczno-Etnograficznego „Przygródek – Wspólnota Kultur”, opr. J. Mazur, J. Plucha, grudzień 2025 r.

Fot. 132. Centrum Zarządzania, Ochrony i Konserwacji Zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie po zrealizowanych pracach przy elewacji obiektu, realizacja MASTER Stanisław Cygan, grudzień 2025 r.

Fot. 133–135. Wizualizacje budynku gospodarczego, przebudowy tarasu oraz ogrodzenia tzw. małego cmentarza w Zespole Cerkiewnym w Radrużu, opr. PIRE Jacek Lachowski.

Fot. 136–137. Nowa nawierzchnia drogi gminnej przebiegającej przez Zespół Cerkiewny w Radrużu, zrealizowanej przez Gminę Horyniec-Zdrój, grudzień 2025 r.

XIII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.

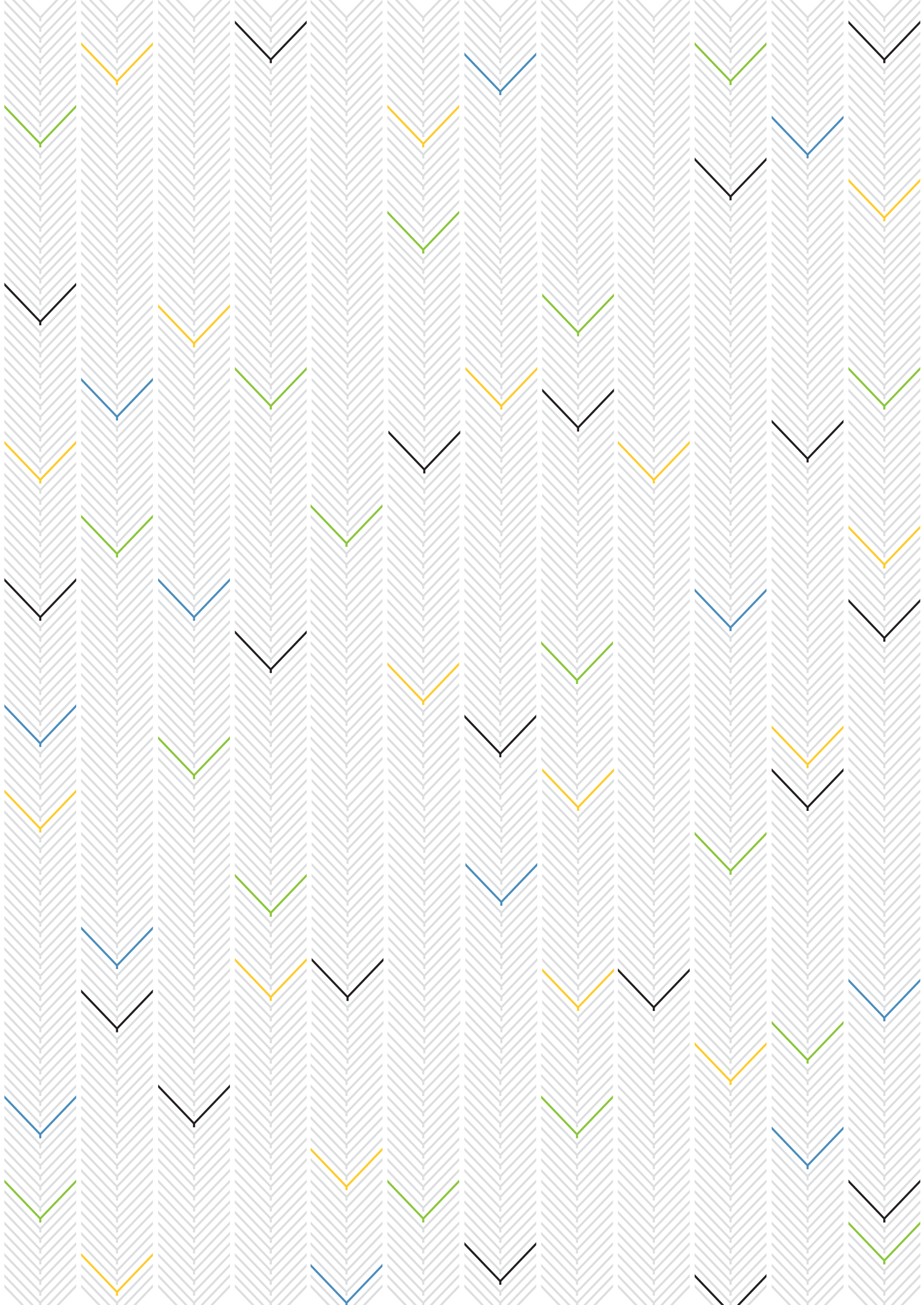
Zrealizowano następujące działania w ramach współpracy międzynarodowej:

1) Przygotowanie wystawy „Jaworów. Ludowe barwy Roztocza”.

Ekspozycję przygotowano we współpracy z Muzeum Architektury i Kultury Ludowej im. Klemensa Szeptyckiego we Lwowie w Zespole Cerkiewnym w Radrużu. Wystawę można było oglądać od 20 lipca 2025 r. do 1 lutego 2026 r.

Szerzej opisano w części „Działalność wystawiennicza”.

Opracował: Piotr Zubowski, na podstawie sprawozdań przedłożonych przez pracowników Muzeum Kresów w Lubaczowie

MUZEUM KRESÓW
w Lubaczowie

37-600 Lubaczów
ul. Jana III Sobieskiego 4

T: +48 16 632 18 02
biuro@muzeumkresow.eu

www.muzeumkresow.eu

**Powiat
Lubaczowski**
PoLub Roztocze

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Muzeum Kresów w Lubaczowie jest samorządową instytucją kultury
Powiatu Lubaczowskiego i Województwa Podkarpackiego